

SPREKENDE NADAT HIJ GESTORVEN IS

17^E TIENTAL PREKEN

Door

Ds. Willem C. Lamain

**STICHTING DE GIHONBRON
MIDDELBURG
2010**

Ds. W. C. Lamain, predikant van de Gereformeerde Gemeente. 1929 Leiden, 1932 Rotterdam-Zuid, 1943 Rijssen-Wal, 1947 Grand-Rapids, overleden aldaar 1984.

De bundels preken dragen de titel: *Sprekende nadat hij gestorven is*, omdat de preken tijdens een kerkdienst uitgesproken zijn.

INHOUD

1. Davids vertrouwen en uitzien onder de verstrooiing van Gods Kerk. I
Onze beenderen zijn verstrooid aan den mond des graf, gelijk of iemand op de aarde iets gekloofd en verdeeld had. Psalm 141: 7

2. Het sterkste Wapen in de geestelijke strijd. II
Doch op U zijn mijn ogen, HEERE, Heere! Op U betrouw ik, ontbloot mijn ziel niet. Psalm 141: 8.

3. De oude Anna in de tempel. I. Na Kerstdag
En er was Anna, een profetes, een dochter Fanuëls, uit de stam van Aser; deze was tot hoge ouderdom gekomen; dewelke met haar man zeven jaren had geleefd van haar maagdom af. En zij was een weduwe van omtrent vier en tachtig jaren, dewelke niet week uit de tempel met vasten en bidden, God dienende nacht en dag. Lucas 2: 36 - 38

4. Anna in de tempel de Heere beleden. II. Na Kerstdag
En deze, terzelfder ure daarbij komende, heeft insgelijks de Heere beleden en sprak van Hem tot allen, die de verlossing in Jeruzalem verwachtten. Lucas 2: 36 - 38

5. De vrijheid waarin Christus Zijn volk stelt
Indien dan de Zoon u zal vrijgemaakt hebben, zo zult gij waarlijk vrij zijn. Johannes 8: 36

6. Een troostvolle belofte
En waar Ik ben, aldaar zal ook Mijn dienaar zijn. Johannes 12: 26b

7. Christus neemt afscheid van Zijn discipelen. Voorafgaand aan Hemelvaartsdag
Uw hart worde niet ontroerd. Johannes 14: 1

8. Een woning van de Drie-enige God bij de gelovigen
Wij zullen tot hem komen en zullen woning bij hem maken. Johannes 14: 23b.

9. De verdeling van Christus' klederen
De krijgsknechten dan, als zij Jezus gekruist hadden, namen Zijn klederen en maakten vier delen, voor elken krijgsknecht een deel; en de rok. De rok nu was zonder naad van bovenaf geheel geweven. Zij dan zeiden tot elkander: laat ons dien niet scheuren, maar laat ons daarover loten, Enz. Johannes 19: 23 en 24

10. De handeling der krijgsknechten, nadat Christus gestorven was. **Goede Vrijdag**
De Joden dan, opdat de lichamen niet aan het kruis zouden blijven op de sabbat, dewijl het de voorbereiding was, want die dag des sabbats was groot, baden Pilatus dat hun benen zouden gebroken en ze weggenomen worden. De krijgsknechten dan kwamen en braken wel de benen des eersten en des anderen die met Hem gekruist was. Maar komende tot Jezus, als zij zagen dat Hij nu gestorven was, zo braken zij Zijn benen niet. Maar een der krijgsknechten doorstak Zijn zijde met een speer, en terstond kwam er bloed en water uit. Johannes 19: 31- 34

1. Gods kerk verstrooid

Onze beenderen zijn verstrooid aan den mond des grafs, gelijk of iemand op de aarde iets gekloofd en verdeeld had. Psalm 141: 7

Geliefden.

In deze woorden geeft David, de dichter van deze Psalm, ons een inzicht hoe droevig het gesteld was met hem en zijn vrienden. Waren zij tevoren zo nauw en innig met elkaar verbonden als leden van één lichaam, 't was nu zo geheel anders. Nu zijn zij van elkaar gescheiden, en overal heen verspreid, als beenderen aan de mond des grafs, waar geen beweging en leven meer in is. Verstrooid en verspreid waren zij als spaanders, die, wanneer iemand een boom omhakt, overal heenvliegen.

Het beeld dat David hier gebruikt is zeer duidelijk. Vaak worden de stammen van de bomen afgezaagd, doch wanneer men dan begint met de tronk en de stam, wat een geweld moet er gedaan worden met de bijlen. 't Is zelfs gevaarlijk om in de nabijheid zich te bevinden van de plaats waar men bezig is de bomen om te hakken. Hoe ver weg soms, en ook ver uit elkaar kunnen de stukken hout soms vliegen, zelfs op plaatsen en op zulk een afstand dat ge er geen vermoeden van hebben zoudt.

En nu ten tijde van Davids vervolgingen onder Saul was er ook een verstrooiing, doch dat was nog veel meer in de tijd dat hij vluchten moest voor zijn zoon Absalom. Ten tijde van Sauls regering werd David vervolgd als een veldhoen op de bergen. 't Was toen een Goddelijke beproeving voor hem die met de heilige olie reeds gezalfd was. Later was het echter een Vaderlijke tuchting, vanwege zijn eigen schuld en zonde. De een was hier en de ander daar. Wat tevoren zo nauw verenigd was, leefde toen gescheiden van elkaar. Wat bij elkaar behoorde, dat leefde zo gescheiden van elkaar. Ja, waar waren nog levensbetrekkingen en levensteken waar te nemen, dat de Heere nog eens bij elkaar bracht, wat bij elkaar behoorde?

Voorwaar, 't was een diepe treurige toestand. De zonden maken een scheiding tussen de Heere en onze ziel, maar helaas ook tussen elkaar. Hoe verder Gods volk van God afhoereert, hoe verder zij ook van elkaar worden verwijderd. Gods Geest wijkt wanneer er verwarring is en alle boze handel. God kan geen gemeenschap hebben met de zonde, maar Hij haat en straft dezelve. De zonde heeft een verwoestend karakter, ja, de bezoldiging der zonde is de dood.

Dat is in de droeve val in het Paradijs aanschouwd, doch dat wordt ook waargenomen op het erf van Gods Kerk, gelijk ook elk kind des Heeren in het bijzonder daar kennis mee maakt. Gods Geest en het leven Gods verbindt, maar de zonde en de dood scheidt. Het zijn onze zonden die het zo bitter maken en die zulke droeve gevolgen hebben.

De Heere Jezus bad in het Hogepriesterlijk gebed: *'Opdat zij allen één zijn, gelijkterwijs Gij, Vader, in Mij en Ik in U, dat ook zij in Ons één zijn.'*

Wat moest diepe schaamte ons aangezicht dan bedekken, en innerlijke smart ons hart vervullen, wanneer wij nu in het licht van dat gebed van Christus, de openbaring van Christus zien in het midden der wereld.

Wat ligt de Kerk verstroot als beenderen aan de mond des grafs. Groot zijn de breuken die er liggen, en droevig de verwijderingen die er zijn. Nog veel erger echter is het dat het zo weinig opgemerkt wordt, en er bijna geen leed over gedragen wordt. In blinde zelfvoldaanheid wordt overal maar overheen gewerkt, en elk rookt op zijn eigen hoogte. Voorwaar, de breuken zijn dieper dan de zee.

Hier en daar zijn er van Gods kinderen die zich moeten behelpen met het 'Overjarig

koren', en met hetgeen dat de Heere in deze verwaterde tijden nog geeft tot zielevoedsel en onderwijzing van Zijn gunstgenoten. Wanneer de zuivere waarheid niet gehoord kan worden, en in de kerken stenen gegeven worden voor brood. Ja, Gods werk en kinderen worden bespot, dan is het een onmogelijkheid op te gaan. Wanneer de waarheid gelijk zij is in Christus Jezus verloochend wordt, dan wordt het volk van God uit de Kerk gebannen. Als nieuw geboren kinderen zijn zij zeer begerig naar de redelijke en onvervalste melk om door dezelve te mogen opwassen. En die naar Jakobus 4 *meerdere genade hebben ontvangen*, hebben de vaste spijs om door dezelve versterkt te worden en het allerheiligst geloof nodig. Nee, het gaat niet om hout of steen, maar om te horen de woorden des levenden Gods.

Het kenmerkende van de zuivere waarheid is dat God op het hoogst verheerlijkt wordt, en de zondaar op het diepst wordt vernederd. Het Fondament der apostelen en der profeten was Jezus Christus, die uiterste Hoeksteen. En wanneer die Grondslag niet wordt gelegd, met andere woorden, wanneer de mens op de voorgrond komt en God op de achtergrond, dan wordt God van Zijn eer beroofd, en de ziel van haar troost.

O, wat een droeve aanblik vertoont dan de Kerk allerwegen. 't Zijn meest maar afgodstempels, omdat de enige ware God verloochend wordt, en waar God met Zijn Geest niet inkomt. Gods Kerk is overgebleven als een nachthutje in de komkommerhof, en als een belegerde stad. En was het nu in die deeltjes en hoopjes waar de zuivere waarheid nog is, ook maar een staan schouder aan schouder, maar och 't is ook zo ver weg. Wat nog bij elkaar hoort, dat leeft over het algemeen niet met elkaar, maar erger nog, wat staat het veel tegenover elkaar en boven elkaar. Elk vecht maar voor zijn eigen huis, en het huis Gods wordt woest gelaten. 't Is maar over het algemeen: 'Des Heeren tempel, des Heeren tempel, des Heeren tempel zijn deze.' Genoeg aan de vorm, voldaan met de belijdenis, en gelijk een onlangs ontslapen leraar eens uitdrukte: 'gewend aan de ontwenning.'

Zeker, door Gods genade zijn er nog, en die zullen er blijven, die hun klederen niet bevlekt hebben. Er zijn er nog enkelen die een open oog hebben voor de droeve toestanden, die er onder zuchten, en bij ogenblikken nog wenen over de verbreking Jozefs. Gelijk er eenmaal in het goddeloze Sodom nog een Lot was die zijn rechtvaardige ziel kwelde door het zien en horen van de ongerechte werken der inwoners van die stad, zo zijn er nog enkelen in de zo droevige kerkstaat, die nog een open oog mogen hebben voor de verwarring en de verbreking, en die in het verborgene nog wel eens zuchten tot de hemel om uitkomst.

De zonde stijgt ten top, de ongerechtigheid vermenigvuldigt, de liefde van velen verkoudt. God wordt verworpen, het bloed van Christus onrein geacht, en de Heilige Geest tegengestaan en smaadheid aangedaan.

Wat een verheffen van de een boven de ander. Geen erkennen van de genade en gaven door God geschonken. Wij hebben de ere der mensen liever dan de ere Gods. En omdat er zo weinig beoefening is van de vereniging met Christus, is er ook zo weinig verbinding met elkaar. En is er nog enige geestelijke verbinding, de duivel en ons eigen verdorven vlees ziet er nog tussen te komen om het te verwoesten en te verbreken.

Het is nog een wonder wanneer er nog twee samen mogen gaan, elkaar nog kunnen ontmoeten, en nog willen ontmoeten. Wanneer wij nog leven aan onze ziel hebben, dan kunnen wij niet alléén leven. Het leven vraagt naar het leven, en heeft behoefte dan het gemeenschapsleven. Hoe meer wij innerlijk met den Heere mogen verkeren, Zijn gemeenschap mogen smaken, hoe sterker de betrekking om,

*Met de oprechten onderling
Vereënd, in hun vergadering
En raad, Hem plechtig eer bewijzen.* Psalm 111: 1

Wanneer onze beenderen verouderen, in het brullen de ganse dag, gelijk David dat doorleefde in Psalm 32, dan durven wij niet meer onder het volk te komen. Dan slijten wij onder de last van onze Jonden en het gevoel van Gods toorn onze dagen in de eenzaamheid. O, die Goddelijke censuur over onze bedreven zonden! Wat is dat een zwaar en gedrukt leven.

Maar wanneer onze ziel zich verheugen mag in de Heere, en vrolijk mag zijn in Zijn heil, dan is het en vanzelfheid, wat wij lezen in Psalm 35: 11: "Al mijn beenderen zullen zeggen: Heere, wie is U gelijk, U, Die de ellendige redt van dien, die sterker is dan hij, en de ellendige en nooddrufte van zijn berover."

Wat zijn het zalige tijden wanneer Gods kind opgewekt wordt om buiten zichzelf te blikken op die Gezegende Borg en Middelaar des Verbonds.

De Vader verordeneerde Hem in de eeuwigheid om te zijn Borg, Middelaar en Hoofd van het Verbond der genade. De Vader stelde Hem in het Middelpunt der zaligheid.

En Hij wordt het middelpunt van allen die door een oprecht geloof Hem worden ingelijfd. Christus is de Verwerper, maar ook de Toepasser der zaligheid. Hij alleen is het Die de Zijnen met God verzoent, maar ook verenigt, met banden die nooit verbroken kunnen worden. Wanneer zij met het oog des geloofs mogen staren op Hem Die kwam in de volheid des tijds om de wil des Vaders te doen, en zij met Hem mogen afdalen in de gangen van Zijn Borgtochtelijke vernedering tot voldoening aan dat dierbare recht Gods.

Geen been is aan Hem gebroken, naar de aloude profetie, maar wel zijn Zijn beenderen vaneen gescheiden, toen de last van Gods eeuwige toorn op Hem drukte. Wanneer zij in dat heiligdom van Christus' lijden warden ingeleid, en zij die gangen Gods, en van hun Koning mogen overdenken en bepeinzen, dan is er stille verwondering en zalige aanbidding in hun hart. Doch dat zijn toch wegen en gangen voor Gods ware volk om niet ver van elkaar te blijven.

Waar het hart vol van is loopt de mond van over. Als dezen zwegen, de stenen zouden spreken. *Wanneer wij één plant met Christus zijn in de gelijkmaking Zijns doods, dan zijn wij het ook in de gelijkmaking Zijner opstanding.*

En die oefeningen des geloofs worden in de dadelijke en levende vruchten openbaar. De gemeenschap der heiligen is de vrucht van de vereniging met Christus. Wanneer die gemeenschap der heiligen in ootmoed en in de vreze Gods, uit de liefde Gods mag betracht en beoefend worden, dan geeft God daar ook Zijn hoge goedkeuring over.

Wij kunnen met vrijmoedigheid zeggen, dat is reeds iets van de hemel, waar toch een ongestoorde gemeenschap zal zijn met een Drie-enig God, en met al de heiligen. 't Is een zoete gemeenschap en een groot voorrecht om elkaars lasten te mogen dragen. Daardoor vervullen wij de Wet van Christus; *de Wet der liefde.*

Dan hebben wij alle dingen gemeen, en ontmoeten wij elkaar in het afwezen aan Gods troon. Hoe nauwer en inniger ons leven met God is, hoe meer geheimen de Koning aan ons bekendmaakt, en hoe meer de noden en de lasten van Gods Kerk en kinderen ook op ons hart gebonden zullen zijn.

Van zulk een leven gaat kracht uit voor onszelf maar ook voor anderen. Voor die gemeenschapsoefening bestaan ook geen afstanden. Wat kunnen wij dan dicht bij elkaar zijn. Dan delen wij in elkaars banden, en in elkaars lijden. Indien dan één lid lijdt, dan lijden zij allen. Maar ook in de verruiming en verlossing delen wij mee, en ontvangen wij die blijdschap die de wereld niet kent. Voorwaar 't is een kostelijk

leven.

Maar wat is het dan ook een grote tegenstelling wanneer wij in deze tekst beluisteren *de klacht van David*.

Wat is het een zwaar leven, wanneer de Heere Zijn aangezicht verbergt voor Zijn volk. Doch nog droeviger wanneer wij steeds verder van de Heere afwijken, missend het dadelijke leven Gods. In die tijden wordt ook de ware droefheid gemist, en dan is ons leven vol met allerlei wangestalten. Wanneer wij voor onszelf niet op de rechte plaats zijn, doch innerlijk verstrooid zijn, dat de wereld de overhand heeft, en de zonde onder bescherming wordt genomen, het tere leven Gods wordt gemist, dan kan het niet uitblijven *of de beenderen worden verstrooid aan de mond des grafes*.

Toen de Grote en Opperste Herder geslagen werd, de Heere Jezus Christus in Zijn diepe vernedering, werden de schapen verstrooid. Zij werden ook als uit elkaar gedreven, toen God Zijn recht handhaafde en bevestigde in het lijden en sterven van Christus, maar toen ook tegenover Hem de macht der hel werd ontketend, om nog een laatste poging te wagen op de Borg des Verbonds.

Maar zodra de Vader was voldaan, en Zijn Zoon opwekte uit de doden, zodra Christus als Overwinnaar over satan, wereld en dood triomfeerde, werden de schapen weer bijeenvergaderd. Hij Zelf zocht hen weer op, bracht hen terecht, en openbaarde Zich aan hen tot blijdschap van hun ziel. Maar in de dagen dat de discipelen verstrooid waren, hebben zij niet uitgeleefd: 'Ben ik mijns broeders hoeder?' Nee, een diepe smart vanwege het gemis van hun Bruidegom vervulde hun hart. Het geloof was op een laag peil gedaald, maar ze waren niet zonder hoop, en de liefde was niet dood. Onder al de smart waren er werkzaamheden en een uitzien naar de Heere.

Maar o, wanneer Gods kinderen zo verstrooid zijn ook van elkaar, dat er geen levendige uitgangen meer zijn, en zij geen behoefte meer hebben aan elkaar, wat is dat toch een treurige toestand. Ja, nog erger, dat zij elkaar gaan benijden en beoorlogen, elkaar gaan verdenken, in elkaars ingewanden gaan wroeten; wanneer de schapen elkaar gaan stoten, en het leven gaan verbitteren.

Het zijn geen vruchten van het leven Gods, doch openbaringen die het gevolg zijn van het verre, verre afleven van de Heere. Zeker, wij struikelen allen dagelijks in vele, en wie geen vreemdeling is van zijn eigen verdorven hart, weet het wel wat er van ons gewordt wanneer de Heere maar een ogenblik Zijn hand van ons aftrekt. Die hoogmoedige Farao, die toch altijd boven Jozef wil staan en blijven, zit ook in ons binnenste. Doch het is als een weldaad te achten, dat een kind des Heeren bij de minste overtreding gearresteerd wordt, en als een schuldige voor God mag invallen: de kracht van het bloed der verzoening in zijn ziel mag gewaarworden. Het is zo groot dat de Heere een nauw oog over ons heeft, en ons steeds bezet met de vreze Gods, waardoor wij haten alle kwade pad, en in ootmoed wandelen voor Zijn aangezicht.

Dat de eigenliefde en de zelfzucht door de kracht des Geestes worden ten onder gebracht, en dat wij maar bewaard worden door ontdekkende genade, maar niets te worden met wat God ons schonk.

Maar aan de andere kant, dat de Antinomiaan in ons worde gedood, en dat wij met verloochening van onszelf in waarheid leren bidden om de vrede van Jeruzalem. Wel moeten zij varen die u beminnen.

Ja, geliefden, in onze dagen ligt er zulk een rouwfloers op Gods Kerk, maar zo ons oog nog een weinig open mag zijn, dan hebben wij niet ver naar de oorzaken te zoeken. *De stok liefelijkheid en samenbinders ligt verbroken* vanwege onze schuld en zonde. Wij hebben God verlaten, wij zijn van het heilspoor afgegaan, en zie, omdat

wij volharden in onze weg, is er ook geen behoefte aan toenadering en oplossing. O, wat een geest van onoprechtheid en huichelarij is er! Maar helaas weinigen zijn er die het nog mogen opmerken, en er onder mogen vallen. Wij zijn zo geneigd om de oorzaak te zoeken buiten ons, en de schuld op een ander te leggen, zodat wij zelf vrijuit gaan. En al worden wij dan nog bewaard voor schelden op een ander, in het veroordelen van een ander groeit de farizeeër van binnen zo hoog, dat wij toch de rechtvaardige man blijven. 't Is droevig gesteld, wanneer een ander het gedaan heeft, en wij onschuldig blijven. 't Groeit niet op onze akker, recht schuldenaar voor God te worden. En al bekent soms de mens schuld met zijn mond, toch kan het in zijn hart er zo verre vandaan zijn.

Zo is het persoonlijk, maar zo is het ook met betrekking op de verstrooiing en verbreking van Gods Kerk. 't Is een voorrecht wanneer het onze schuld eens mag warden, wanneer wij er onder mogen bukken, de schuld aanvaarden, maar er ook mee mogen komen op de rechte plaats. Ja, dat God om het bloed Zijn Zoons de schuld vergeeft, en tot onze ziel, maar ook tot Sion wederkeert met ontfermingen.

Het rijk der tien stammen kwam in Assyrië, en Juda werd verstrooid in Babel vanwege hun zonden. Stad en tempel werden met vuur verbrand, en het land werd een verwoesting voor zeventig jaren.

O, wat een weldaad, zo we geen stenen meer kunnen opnemen om naar anderen te werpen, maar dat wij op de puinhopen mogen wenen vanwege onze zonden. Dat het in waarheid wordt: 'Ik heb gezondigd en gedaan wat kwaad is in Uw ogen.' Zolang wij nog over de schuld kunnen spreken en de breuken nog kunnen uitmeten, dan is er nog niet veel besef van. Maar wanneer wij de schuldige mogen worden voor Gods aangezicht, en in het stof der verootmoediging terecht mogen komen, dan houdt al ons geredeneer op. Dan wordt er iets van beleefd wat Jeremia eens uitriep: 'Och, dat mijn hoofd water ware, en mijn oog een kringader van tranen, zo zou ik dag en nacht bewenen de breuk der dochter mijns volks.' Jer. 9: 1.

Werkelijk de heerlijkheid des Heeren is gekomen tot aan de dorpel van Gods huis. De waarheid struikelt op de straten. En al zijn er nog enkelen hier en daar verspreid en verstrooid, over het algemeen wordt de praktijk der godzaligheid gemist. De wijze maagden zijn met de dwazen in slaap gevallen. De kostelijke kinderen Sions, tegen fijn goud geschat, zijn de aarden flessen gelijk geworden. Het dadelijke leven is zo ver weg, dat ook zo weinig teerheid in de wandel gevonden wordt, dat er bijna geen onderscheid meer tussen hen en de wereld gevonden wordt. De onttrekkingen van Gods Geest zijn zichtbaar en merkbaar. O, keren wij maar tot onszelf in, dan hebben we meer dan genoeg om ons aangezicht voor God en mensen te bedekken van schaamte over het ver afleven van de Heere, over onze liefdeloosheid en het verheffen van onszelf, wat zoveel scheiding en scheuring teweegbrengt.

Waar zijn de verborgen worstelingen met de Heere, het achteraan kleven van Hem, het benodigen van Christus, het wandelen in de voetstappen van Christus; het opwassen en toenemen in de kennis en de genade van de Heere Jezus Christus? Er is nog wel onderhoudsleven, maar hoe weinig wordt het gemeenschapsleven beoefend? De Joden zochten Lazarus te doden, *omdat zijn leven was met Christus*, uitwendig en inwendig.

Onze beenderen zijn verstrooid aan de mond des graf, alsof iemand op de aarde iets gekloofd of verdeeld had.

We zoeken onze eigen eer maar, en om Gods eer bekommeren wij ons niet. Nee, ik beweer niet dat het altijd opzettelijk geschiedt, doch omdat de ware ontdekking gemist wordt, gaat de mens maar door in het handhaven van zichzelf. Door dat 'eigen ik' wordt zoveel ellende veroorzaakt, en wordt de afstand ook tussen elkaar steeds groter.

'Och, dat Israëls verlossing uit Sion kwame!'

Ik wil thans niet in bijzonderheden treden, maar och, ik wenste wel dat de Heere onze ogen eens opende. Onze ijver gelijkt vaak zoveel op die van Jehu, en ons oog is er maar voor gesloten. Gaat het over de ere Gods, laten wij dan zijn als een leeuw, doch gaat het over onszelf, dat wij dan waren als een lam. Dat het ons tot ware smart en droefheid werd, dat alles zo verstrooid ligt, en dat wij de Heere als een waterstroom mochten aanlopen, dat wij van onze hoogten werden afgestoten, om in de diepten van schuld en waarachtig berouw elkaar eens te mogen ontmoeten. Zeker, dat hebben wij niet van onszelf. De Heere zal het Zelf moeten werken, maar dan zou Hij ook aan Zijn Verbond gedenken.

Geliefden, blijven wij zo doorleven, dan wordt het ongenoegen Gods steeds groter. Maar dan zou de tijd ook wel eens aan kunnen breken, dat de Heere met zulke oordelen en gerichtten, of verdrukkingen kwam, dat wat nu halsstarrig weigert om bij elkaar te komen, bij elkaar gedreven wordt. God kan wel zulke wegen openen dat de Kerk door een weg van bloed en tranen naar elkaar geslagen wordt, doch ook tot God teruggebracht met boete en berouw.

O, ons vlees beeft en siddert, wanneer ik denk aan wat dat wij tegemoet gaan. Nee, laten wij maar niet lichtvaardig denken over de gerichtten en de oordelen Gods.

David verklaarde in Ps. 119 *dat de haren zijns vleses te berge gerezen waren bij het vernemen van Gods gerichtten.*

En wat de verdrukkingen betreft, o geliefden, als we zien op onszelf, dan zullen wij de eerste wel zijn die zal wegzinken, bezwijken of weglopen. Wie zal toch in eigen kracht staande blijven bij de verheffing van de Jordaan? O, wanneer de wateren der verdrukking hoog zullen rijzen, wie zal dan zijn hoofd boven water houden?

Van Johannes de Doper lezen wij, *dat hij een riet was van de wind ginds en weer gedreven.* De Heere Jezus heeft dat Zelf van hem gezegd. En wij worden het steeds zelf wel gewaar, dat wanneer wij staan in onszelf, dan beven wij op het geritsel van een blad; dan kunnen wij de minste verzoeking of beproeving niet doorstaan. David had dat zelf enkele malen in zijn leven moeten ondervinden, hoe zwak dat de mens is in zichzelf. Tot hinken en tot zinken ieder ogenblik gereed. Nee, wanneer we onszelf een weinig kennen, dan zullen wij over onszelf niet zo hoog van de toren blazen.

Een godzalig leraar in Engeland, die in de dagen der vervolgingen verbrand moest worden, zei tegen de beul die hem op die paal bracht: 'Sla de nagels er maar goed door want anders spring ik er misschien nog af, als mijn vlees de vlammen straks gevoeld.' O, wat een zelfkennis!

Met de Heere kunnen wij overal door en over. Hij begeeft en verlaat de Zijnen nooit, en is hen nabij in het grootst gevaar. De belofte ligt er ook dat wanneer de ure der verzoeking komen zal over de gehele aarde, dat God dan de Zijnen bewaren zal. En wie zou daar ook aan durven twijfelen? *Alle beloften Gods zijn in Christus Ja en Amen, Gode tot heerlijkheid.*

En nu kunnen er wel eens ogenblikken aanbreken, wanneer wij in waarheid in de schuld voor God mogen komen, dat wij met verloochening van onszelf, gedrongen door de liefde tot Gods ere, wel eens begeren, dat de Heere Zijn Kerk nog eens vergaderde, het in de hand des Heeren overgevend wat er dan ook gebeuren moet. Velen die nu hun mond vol hebben van godsdienst, en die pronken met een grote belijdenis zullen dan beschaamd worden, en afvallen van het geloof. Als God Zijn dorsvloer doorzuiveren zal, dan zal het kaf wegvliegen, *en dan zal het onderscheid gezien worden tussen dien die God dient, en dien die Hem niet dient.* Maar in die tijd zal ook Gods volk naar elkaar toe kruipen, en met droefheid belijden het verre afleven van elkaar.

De Heere gedenke aan Zijn Kerk en aan Zijn volk. Nu heeft het zwijn uit het woud alles omgewroet, maar Hij mocht de hof Zijner Kerk bezoeken, en de wijnstok die Hij Zelf geplant heeft en dat om de Zoon Die Hij Zich gesterkt heeft.

Velen van Gods kinderen en knechten zijn ingezameld en weggeraapt voor de dag des kwaads. O, wat zijn er een lege plaatsen! Dat God met Zijn Geest nog eens krachtadig werkte, gelijk in de dagen van weleer. Dat de waarheid die nog verkondigd wordt rijke vruchten mocht dragen tot beschaming van de hel, maar ook tot verheerlijking van Gods driemaal heilige Naam.

Volk des Heeren, dat wij het omzwerven toch eens moede werden, en met de Kerk van de oude dag het mochten belijden: 'Ik zal wederkeren tot mijn vorige man, want toen was het mij beter dan nu.'

Hebt dan de waarheid en de vrede lief. De leugen mocht worden ontdekt, en de waarheid bevestigd. Dat er nog velen leerden vragen naar de wortel van Isaï die staan zal tot een banier der volkeren. Dan zal in het komen tot Christus, als een vrucht van de trekkende liefde des Vaders, en door de onweerstandelijke kracht des Heiligen Geestes, het worden ervaren: 'En Zijn rust zal heerlijk zijn.' Dat wij van al onze hoogten werden afgebracht, om persoonlijk de laagste plaats voor God en voor elkaar in te mogen nemen. De mirten groeien in de diepte.

En daarbij, laten wij niet vergeten dat de wezenlijke vereniging in het werk Gods, niet valt op de hoogten van verstandelijke beschouwing of levenloze belijdenis, maar alleen in die diepten van de wezenlijke vernederingen des harten. Maar ook, dat er alleen maar ware vereniging kan zijn door oprechte en hartelijke overeenstemming en het dierbare eenzijdige werk Gods in onze harten. Nooit kan er ware verbinding komen wanneer wij innerlijk geen aansluiting met elkaar krijgen. Versta het goed, wij zijn geen hartenkenners, dat is God alleen, maar zullen er ware zielsbanden vallen, dan moet God dat Zelf geven. Die banden kunnen wel rekken, maar niet breken.

Wat ik u bidden mag, volk des Heeren, leef toch niet gescheiden van elkaar, maar ook niet naast elkaar, en veel minder ga toch niet boven elkaar staan. Gods Geest en Gods Woord leren het ons niet. Zoekt elkaar op, spreekt met elkaar. Dat de hoogten werden weggenomen. Leeft in vrede.

Ik las eens van schapen van een grote kudde, schapen die in groot gevaar kwamen. Maar op het gezicht van de wolf die kwam om hen te verscheuren, gingen de schapen zo kort tegen elkaar aan staan, dat het verscheurende dier werd doodgedrukt door die schapen.

God geve leven aan onze ziel, en vele bedieningen van de Heilige Geest. Dan wordt de oude mens met zijn werken gekruisigd en gedood, maar komt ook het nieuwe leven openbaar in zijn Godverheerlijkende, zielzaligende en verbindende vruchten.

De tijden zijn donker. Het einde aller dingen is nabij. De toekomst des Heeren genaakt. Dat God Zelf bij elkaar bracht wat bij elkaar behoort. De duivel zou beschaamd worden, en de wereld verlegen, die wij nu zo vaak een stok in de hand geven om het erfdeel des Heeren te slaan en te lasteren de Naam des Heeren.

Dient elkaar door de liefde. Dan zou er ook glans op de Kerk liggen. Dan zou er een geur van uitgaan ook naar buiten. Dan zou de wereld zeggen: 'Ziet hoe lief zij elkaar hebben.' Zeker dan zouden er nog Ruths zijn, die Naomi volgen in armoede en in gemis, maar ook tot in de dood, om na de dood er eeuwig mee verenigd te zijn voor de troon van God en van het Lam.

De Heere breide Zijn Kerk nog uit, in ons midden, in ons huis, in ons land, maar ook

onder het Jodendom en heidendom, vervullend Zijn eenmaal gegeven beloften. Hij bevestigte Zijn volk op dat eeuwige Fondament, Christus Jezus, en doe hen in Zijn vreze beoefenen *de gemeenschap der heiligen*. Amen.

2. Het sterkste wapen in de geestelijke strijd

Doch op U zijn mijn ogen, HEERE, Heere! Op U betrouw ik, ontbloot mijn ziel niet.
Psalm 141: 8.

De toestand waarin David, de man naar Gods hart verkeerde in deze Psalm, was naar de mens gesproken hopeloos. Onder zwaar lijden en verdrukking beschuldigden hem zijn vijanden, en sloegen hem met hun lastertongen, of zochten aan zijn mond verkeerde woorden te ontlokken, en hem tot de gemeenschap aan hun goddeloze handelingen, tot hun ongerechte werken te verleiden. Het gevaar voor David was nu nog groter en dreigender dan toen zijn vijanden in Psalm 140 hem met geweld gewapend belaagden en tegenstonden.

Ja, wanneer de vijand onzer ziel zijn doel niet bereiken kan met geweld, dan probeert hij het met list. Hij laat geen middel onbepoofd. Op allerlei wijze zoekt satan Gods volk af te trekken, en als een prooi mee te voeren. Er zijn tijden voor Gods kinderen, dan worden zij gewaar dat satan omgaat als een briesende leeuw zoekende wie hij zou mogen verslinden. Hij zoekt de val en de ondergang van Gods volk. Satan is met een bittere vijandschap tegen hen vervuld, en stelt al het mogelijke in het werk om hen te verderven. Ja, uitwendig was het voor David alles hopeloos.

Het volk lag verstrooid als beenderen aan de mond des grafes. Het was zo ver weg dat het scheen nooit meer bij elkaar te komen! Maar in die bange strijd dacht de Heere nog aan Zijn kind. God heeft Zijn volk liefgehad met een eeuwige liefde. De beloften aan Zijn volk gedaan zullen niet feilen.

Voor al in de diepten en in de engten dan wordt Gods volk wel gewaar, zo die dierbare Middelaar niet over hen waakte bij dag en bij nacht, maar ook niet ondersteunde, dan was er geen hope of verwachting. Doch Hij is hun nabij in al hun tegenspoeden. Hij blijft voor hen eeuwig Dezelfde in trouw, liefde en macht. Die getrouwe Verbonds-Jehovah ziet hen steeds aan in Christus en wekt hen ook op door Zijn Geest, om zich als ellendigen in zichzelf op Christus te verlaten. Hoever in hun waarneming de afstand dan ook is tussen God en hun ziel, zij worden toch steeds tot Hem getrokken. Dat blijkt zo duidelijk uit onze tekst.

Doch op U zijn mijn ogen, HEERE, Heere! Op U betrouw ik, ontbloot mijn ziel niet.

In onze diepe val in Adam hebben wij het beeld Gods verloren, en zo ook de ware kennis Gods. In de wedergeboorte opent God de Heilige Geest onze blinde zielsogen. Zij worden geopend om God in Zijn heiligheid en rechtvaardigheid te zien, maar ook zichzelf in hun straf- en vloekwaardigheid. Zij zien de grootheid van hun kwaad, dat zij Gods deugden hebben geschonden, Gods Wet hebben overtreden, en zichzelf buiten de gemeenschap Gods hebben gezondigd. O, wat een smart, wat een droefheid verwekt dat in hun hart. Aan hun zijde is het kwijt en verloren. God kan van Zijn recht geen afstand doen.

Maar hun ogen worden ook geopend om te zien dat God in Christus genadig en barmhartig is, lankmoedig, en van grote goedertierenheid allen die Hem aanroepen in waarheid. Wat een grote weldaad is het om, al is het met een gebroken oog te mogen zien op die verhoogde koperen slang, op die gezegende Christus, Die verhoogd is op het kruis van Golgótha, *opdat een iegelijk die in Hem gelooft niet verdere, maar het eeuwige leven hebbe.* Wat een voorrecht om op dat Lam Gods te mogen zien Dat de zonde der wereld weg neemt. Dat voorrecht wordt alleen geschonken aan dat volk dat zaligmakend door Gods Geest is overtuigd en ontdekt.

Er zijn wel mensen die over Christus spreken, doch zonder de openbaring van de

hemel is het maar een beschouwing van het verstand, en dat raakt het hart niet. Dat is ook niet tot zaligheid. Bij Gods kinderen is het anders. 't Is een Goddelijke openbaring in hun hart. En dat geeft een blijdschap in de ziel die de wereld niet kent. De waarachtige bekering is een afsterving van de oude en een opstanding van de nieuwe mens, maar 't is ook een voortgaande en doorgaande verlichting van de Heilige Geest. De belofte ligt er dat zij zullen toenemen als mestkalveren. Wat is het groot wanneer de Heere Jezus de Naam des Vaders openbaart in ons hart. Wanneer wij God leren kennen op een zaligmakende wijze in Zijn Wezen, Personen, eigenschappen, werken en ere. Die openbaring moet ons van de hemel geschonken worden. God openbaarde Zich aan Mozes en aan Zijn volk Israël in een brandende braambos als *de Ik zal zijn Die Ik zijn zal*. Aan Mozes, en aan het in Egypte zo zwaar verdrukte volk maakte de Heere Zelf de diepe zin van Zijn Naam Jehovah bekend; toen het scheen alsof de Heere veranderd was, en niet meer gedacht aan Zijn verbond dat Hij gemaakt had met Abraham, Izak en Jacob.

Jehovah is Gods allergrootste Naam. De pleitgrond voor hen, die in zichzelf niet anders dan ontrouw bevinden. O, wat een sterkte ligt er voor het geloof in die Naam, en welk een ruimte wordt daarin geopend voor Gods arme volk, dat alle steunsel en leunsel buiten God verliest, en verloren heeft.

Opmerkelijk is het dat in onze tekst de Naam HEERE, Heere genoemd wordt.

Eerst de Naam Jehovah, de Verbonds-Naam, en dan de naam 'Adonai', dat wil zeggen, 'Bezitter'. In die Naam openbaart God Zijn volkomen heerschappij over alle schepselen tot onderhoud van alles in de wereld, en in het bijzonder in Zijn Kerk. Hij is toch de Bezitter niet alleen van al wat Hij geschapen heeft, maar in het bijzonder van Zijn volk, dat Hij Zich verkoren heeft en in Christus tot Zijn eigendom gemaakt heeft. Hij vermag Zijn uitverkorenen te verlossen uit alle nood, en zal het doen gelijk Hij beloofd heeft. Hij bezit een onbeperkt vermogen, dat Hij openbaart en bevestigt tot verlossing der Zijnen. Hij zal de ziel Zijner tortelduif niet overgeven aan het geweld der hel. Nee, Hij zal Zijn Almacht tonen, de vijanden beschamen, en Zijn Kerk bevrijden. Hij is met hoogheid bekleed, en zal ter oorzaak van de eer van Zijn Naam voortdurend Zijn eigendom beschermen; en inzonderheid wanneer het verkeert in het grootst gevaar.

Wat is het dan toch een onuitsprekelijke weldaad om God te leren kennen in het aangezicht van de Heere Jezus Christus. In die kennis ligt het eeuwige leven. Maar wat is het ook groot om door het geloof gebruik van die God te mogen maken. En dat mocht David hier doen in onze tekst.

Zijn zielsogen waren op die God gericht. Van Hem alleen verwachtte hij zijn heil. Tot Hem zag hij op om uitkomst en redding. Neen, zo was het niet altijd in het leven van David. Hij had ook andere tijden gekend. Zeker, dat gelovig zien op God is nooit geheel en al weg uit de ziel van Gods kinderen, maar hun ogen kunnen zo verdonkerd zijn, door ongeloof en twijfel, dat het is, waarom zal ik nog langer op de Heere wachten. Nu was het bij de man naar Gods hart anders.

Doch op U zijn mijn ogen HEERE, Heere! Op U betrouw ik. Het waren gelijk wij reeds opmerkten bedroefde tijden en omstandigheden waarin hij met de Kerke Gods verkeerde. Van hun zijde was alle hoop en verwachting tot herstel afgesneden. Wij kunnen onszelf wel afkeren, maar nooit meer terugkeren. Wij kunnen onszelf wel in de ellende brengen, maar 't is onmogelijk om onszelf eruit te brengen. En zelfs na ontvangen genade, dan doen wij niet anders dan het maar verwachten van heuvelen en van bergen. O, wat kan een mens al niet ondernemen in eigen kracht om zichzelf te

herstellen, en om de Kerk te reformeren.

Maar het blijkt dat het maar is een nieuw stuk zetten op een oud kleed. In elke weg moet de mens maar aan het eind met zichzelf, met al zijn bedoelingen, met al zijn werk gebracht worden, afgesneden, en eruit gezet worden, om bij God terecht te komen. En dat voorrecht was David ten deel gevallen. Wat een grote genade.

Het wordt in ons leven wel openbaar, dat dát alleen Gods eigen werk is. Al zijn *onze ogen door God geopend*; al hebben wij tot onze blijdschap en zaligheid iets van God mogen leren kennen, toch moet Hij Zelf ons verwaardigen door Zijn Geest om onze ogen alleen op Hem te slaan. De tollenaar achter in de tempel durfde *zijn ogen* niet opheffen, vanwege de schaamte over zijn zonden, en zo is dat toch bij elke ziel die iets beleefd van de verwoesting der zonde. Een arme zondaar durft *zijn ogen* niet opheffen tot de Heere, wanneer hij gevoelt de vloek van Gods heilige Wet, en gebukt gaat onder het gevoel van Gods toorn en gramschap. O, die toorn Gods verteert zijn leven, en hij gevoelt zijn diepe onwaardigheid tegenover dat vlekkeloos rein en heilig Wezen, Die geen gemeenschap met de zonde kan hebben, maar ze haat en straft.

Toch niet anders dan veroordeling kan zijn ziel vervullen voor die Hoge Majesteit Gods. Zij zijn toch zelf de oorzaak van al die verstrooiing en verdeeldheid. En de minste overtreding neemt toch de vlakke en de vrijmoedigheid tussen God en onze ziel weg. Nee, er is geen sprake van een toenadering tot God, tenzij het bloed van het Lam onze schuld verzoent, en dat door Christus de weg effen en vlak gemaakt wordt.

Dat is toch de grote betekenis van die tussentredende en intredende Middelaar des Verbonds, Jezus Christus. De Vader trekt door Zijn eeuwige en onveranderlijke liefde. De Zoon wast, reinigt en heiligt van alle schuld en zonde. Hij opent de weg tot de hemel, en tot het hart van God, daar Hij eerst met Zijn hart is Borg geworden om tot God te genaken, en om Zijn volk in de vrucht van Zijn verzoening te doen delen. Maar 't is ook alleen de Heilige Geest Die dat volk opwekt en vrijmoedigheid schenkt om loc te gaan tot Gods troon met volle verzekerdheid des geloofs. De Heilige Geest schenkt op grond van Christus' volmaakte gerechtigheid een ootmoedige vrijmoedigheid om hun ogen hemelwaarts te richten.

O, wanneer dat volk *hun geloofsoog* op God mag richten, dan houdt dat in dat hun oog van alles buiten die God afgezien heeft, maar ook dat zij het van zichzelf niet meer verwachten, doch alleen van de HEERE, Heere.

Alle grond in zichzelf is hun ontvallen, en hun enige hoop en verwachting is dan van die getrouwe Jehovah, Die toch tot in der eeuwigheid aan Zijn verbond gedenkt. Zijn eer en Zijn Naam houden toch in het nauwste verband met hun zaligheid, maar ook met hun herstelling.

Hun *oog* is dan alleen op die Grote Bezitter en Eigenaar, Die hen vrij en soeverein verkoren heeft, bemind en heeft aanvaard. En Die nimmer afstand van Zijn eigendom doen zal. De enige grond van hun betrouwen is het welbehagen Gods, en het volbrachte werk van de Middelaar. Van die grond is hun ziel geen vreemdeling gebleven. Hun zielsogen zijn daarvoor geopend, en zij hebben die dierbare Christus met verwonderend oog mogen aanschouwen. O, welk een ruimte kwam er in hun ziel toen Christus' Middelaarbediening in hun hart verklaard werd. Dat gaf zulk een hoop in hun ziel, en dat vervulde hun hart met een ongekende blijdschap.

De dichter wist het en besepte het tot in het diepst van zijn ziel, dat wanneer hij zag op de omstandigheden, dan was er geen hoop. Hoe zou dat volk dat nu zo verstrooid was en zover van God en van elkaar verwijderd, ooit weer bij God en bij elkaar kunnen komen? Aan de ene zijde, er was in hen geen kracht tegen die grote menigte die hen uit elkaar gedreven had. En aan de andere zijde, ons bestaan is zo, dat het van geen bukken wil weten, maar van nature leeft om zichzelf te handhaven. En onze natuur zal

het volhouden om staande te blijven. Wat een zelfkennis had die man naar Gods hart. Hij was geen vreemdeling van eigen hart. Hij was ook bijna in alle kwaad geweest. Van zichzelf had hij geen verwachting meer. Hij had door genade aan zichzelf leren wanhopen. Doch door genade had hij het geleerd, wanneer alle aardse hoop bezwijkt, Gods alvermogen in de hemel blijft ongeschokt.

'Doch op U zijn mijn ogen, HEERE, Heere.'

Zo was het ook met de Heere Jezus, de Koning der Kerk, in Zijn diepe vernedering. Hij hief Zijn ogen op naar de hemel. En dat leert Hij nu al Zijn volk hier op aarde. Zij weten geen andere weg, en zij worden uit zichzelf uitgedreven om tot Hem alleen op te zien. Hij alleen is de Almachtige Die verandering geven kan. Hij is de Gewillige Die daartoe bereid is. Maar Hij is ook de Getrouwe Die het doen zal. Hij heeft hun zielsogen naar de hemel getrokken, en Hij zal hun recht doen op hun klacht.

En hoe meer zij nu inwendig en uitwendig bespot worden, hoe sterker dat hun hart uitgaat naar de Heere. O, wat ligt er veel in opgesloten wanneer een bedroefde ziel, maar ook hopende ziel, haar ogen op de Heere slaan mag. Die ogen doen Hem geweld aan. Het is het oog van Zijn kind, van Zijn gunstgenoot, dat bij Hem komt om bescherming, om herstelling, om uitkomst. Zij verwachten het alleen van Hem.

Zij pleiten op Zijn verbond, op Zijn Woord, op Zijn belofte. Hij zal toch de twistzaak Zijns volks twisten, en hen niet altijd in het verdriet laten. Voor die Kerk heeft die Gezegende Borg Zich in de bres gesteld in de nooit begonnen eeuwigheid. Maar dat deed Hij ook in de volheid des tijds, toen Hij kwam als de Held bij Wie God hulp besteld had, om voor hen aan Gods recht te voldoen, en toen Hij hen verlostte van onder de macht van satan. Zou Hij dan Zijn welbehagen in hen en voor hen niet volvoeren? Zeker ja.

Op U betrouw ik, ontbloot mijn ziel niet. Zij betrouwen op Hem. Dat betrouwen is een uitgaande daad der ziel, zodat ze door overreding van de genoegzaamheid van een Ander, ten aanzien van Zijn trouw en waarheid, haar zaken met een volkomen gerustheid en zekerheid op Hem laat aankomen.

Naar de mens gesproken was de toestand van de Kerk hopeloos, maar aan Gods kant niet. Hij had geslagen, maar Hij zou hen ook helen. Hij zou de verdrevenen Israëls weer bijeenvergaderen. Die getrouwe Verbonds-God zal hen verzamelen. Gods wijsheid zou hun raad geven; Zijn macht hen redden en bewaren, Zijn goedheid hun vergeven, en Zijn lankmoedigheid, niettegenstaande hun struikelingen en zonden, dragen.

In de dood en opstanding van de Borg des Verbonds, ligt de vaste grond voor het betrouwen van Gods kinderen. De duivel zal het niet winnen, de wereld zal de overhand niet krijgen, en ons eigen bestaan niet triomferen. *Gij zult opstaan, Gij zult U ontfermen over Sion.* En niets zal hen scheiden van de liefde Gods, die daar is in Christus Jezus de Heere. *Op de HEERE, Heere zijn de ogen van David gericht, op Hem alleen vertrouwde hij.*

Tot Hem bidt hij: ***'Ontbloot mijn ziel niet.*** Laat mij niet alleen, want vele strikken van list en geweld hebben de werkers der ongerechtigheid mij gelegd; waarvan ik niet ontkomen zal, tenzij Gij, HEERE, mij tot een hulp zijt.' De macht van de hel heeft niet anders op het oog dan de vernietiging van Gods Kerk en kind. Daar is alles op aangelegd. En soms schijnt het alsof het er heen gaat. Wat een verwoestingen kan de vijand aanrichten op het erf van Gods Kerk. Het zo tegen elkaar opzetten, dat wij ons hoofd moeten schudden, en ons hart beeft. En dat niet alleen leden tegen leden, volk

tegen volk, maar zelfs ambtsdragers tegen ambtsdragers; leraars tegen leraars. Dat zelfs het gebed op de preekstoel, de preek die uitgesproken wordt, gebruikt wordt als een strijdmiddel om zichzelf te handhaven. Wat durft de mens al niet aan, als de liefde wordt gemist, en het eigen 'ik' op de troon zit. O, wanneer de mens, al hebben wij een beginsel van genade, een ogenblik aan zichzelf wordt overgelaten, dan is er niets dan vernietiging en ellende in zijn wegen. Er kwam zelfs een verbittering te kwader uur tussen twee geliefde broeders, namelijk Barnabas en Paulus. Wat is het een voorrecht om er voor bewaard te mogen worden. 't Is profijtelijker elkaars voeten te wassen, dan elkaars oren; die grote Heere en Meester heeft ons een voorbeeld dienaangaande nagelaten, opdat wij Zijn voetstappen zouden drukken.

Maar nu ook persoonlijk, wat legt de vijand het aan op de vernietiging van Gods kind. Welke plannen worden er soms beraamd, welke wegen bewandeld om dat volk te ontbloten. Zeker de een meer dan de ander, maar zij weten er in hun leven toch wel iets van hoe scherp en dodelijk dat satans pijlen zijn, en welke listen hij soms gebruikt om ze te vernietigen. De dichter moest toch ook zeggen op een plaats: 'Zij hebben mij bijkans vernietigd op de aarde.'

Door Gods Geest *ontbloot* te worden tot de fondamenteën, opdat *het onze zal wegvallen*, en onze ziel alleen zal zakken en zinken op dat enige fundament Christus Jezus, dat is een groot voorrecht. Dan zullen wij ook alleen roemen in het kruis van de Heere Jezus Christus. Maar daar gaat het hier niet over.

David bad: '*Ontbloot mijn ziel niet.*' Hij was er mede op de hoogte, en het was hem wel bekend, dat hij zelf de grootste verrader met zich omdroeg, namelijk zijn eigen boos en verdorven vlees. En handelde de Heere nu met hem en met al Zijn volk naar hun schuld en zonde, o, dan kwam er niets van terecht. Dan zonken zij voor eeuwig weg. Maar nu dat ootmoedige, kinderlijke, gelovige gebed: '*ontbloot mijn ziel niet.*' Volgens de geleerden die de taal machtig zijn, staat er eigenlijk: 'giet mijn ziel niet uit.' En dan ligt er in opgesloten: mijn ziel loopt gevaar.

Was dat zo in werkelijkheid? O nee, maar toch zo scheen het voor de dichter. In Psalm 116 getuigt David *dat God zijn ziel gered had*. Daar had David bewustzijn van, want dat is een zaak die niet buiten ons omgaat. Wanneer dat gebeurt dan zijn wij er persoonlijk bij. Maar nu in de stand van zijn leven was hij zo gedurig in gevaar. Hij had ook zijn eigen ziel al zo menigmaal in gevaar gebracht. Dat weglopen van de Heere; dat verkiezen van eigen weg en pad; dat zichzelf in gevaar brengen; dat op eigen benen willen staan, en dat steunen op eigen kracht, wat komen wij er bedrogen mee uit.

Wij worden wel gewaar in ons leven dat we onszelf geen ogenblik zijn toevertrouwd, en dat wij onszelf niet bewaren kunnen. Maar ook brengt de Heere soms Zijn volk in wegen van beproeving; in engten, opdat zij weer behoefte zullen hebben om tot Hem te vluchten en te zuchten. Dat zijn dan wegen waarin Gods kracht in hun zwakheid openbaar wordt. Dat in de HEERE, Heere gerechtigheden en sterkten zijn. In Christus en in Hem alleen ligt de grondslag en de vastheid van hun zaligheid. God brengt Zijn volk in diepten en engten, opdat zij steeds meer gewaar worden, dat hun leven gewaarborgd ligt in de levende Christus, *en dat Hij alleen het Schild is dat hen bevrijdt; mijn eer, mijn vast betrouwen*. Psalm 3: 2.

'*Ontbloot mijn ziel niet.*' *Geef mijn ziel niet over aan de begeerte mijner tegenpartijders. Red mijn ziel, bescherm mijn ziele; bewaar mijn ziel.* Christus, en dat Hij alleen het Schild is dat hen bevrijdt; mijn bloed Zijn volk gekocht, naar ziel en lichaam beide. Ziel en lichaam werden bekleed met de gerechtigheid van Christus, en

versierd met Zijn heiligheid, om eenmaal verhoogd te worden in heerlijkheid.

Nee, die ziel zal niet ontbloot, niet vernietigd worden. Wij lezen in Jesaja 53 van die lijdende Borg: 'Om den arbeid Zijner ziel zal Hij het zien en verzadigd worden.' Niet een van degenen die de Vader Hem eenmaal schonk in de Raad des Vredes, zal Hij verliezen. Die dierbare Borg is er borg voor dat hun ziel niet ontbloot zal worden. Hij zal de zielen der nooddruftigen verlossen. 'Hij zal hun zielen van list en geweld bevrijden, en hun bloed zal dierbaar zijn in Zijn ogen.' Psalm 72: 13-14.

Het leven Gods kan soms ver wegzinken. Wat gevoelen zij zich soms *verstrooid als beenderen aan de mond van het graf*. De vraag wordt wel eens gedaan: 'Wat moet ik er van denken? Zou er nog een kruimeltje van dat ware werk Gods zijn?' Wat is soms de moedeloosheid groot, en dan soms tijden dat zij zo lusteloos, behoefteloos en indrukkeloos over de aarde gaan. Niet meer bedroefd, niet meer verblijd. Geen gebed, geen zucht meer; geen uitgangen. Wie het vatten kan die vatte het: dan zitten zij soms zo maar op de aarde; nergens geen gedachten meer over. O, dat weggezonden leven! Is mijn ziel nu van alles ontbloot?

Nee, de rechterhand des Heeren verandert. God haalt Zijn eigen werk op. De Heere Jezus zegt: 'Ik heb voor u gebeden dat uw geloof niet ophoude.' En als dat geloof (de moeder, gelijk die oude lieve leraar Watson het uitdrukte) weer sterk wordt, dan wordt de dochter (de hoop) ook weer levendig. En als dan die liefde weer wakker gemaakt wordt, uit de eeuwige ingewanden van Gods liefde, dan spreken zij hun eigen ziel aan en zeggen:

Voed het oud vertrouwen weder,

Zoek in 's Hoogsten lof uw lust. Psalm 42: 3.

Nee, God zal nooit laten varen het werk Zijner handen. En als de Heere dan overkomt, dan wordt het gelaat des aardrijks vernieuwd. Staat die Grote Herder der schapen op, dan brengt Hij Zijn schapen weer bij elkaar en terecht. Dan gaan ze een plaats zoeken waar ze weer bij elkaar kruipen. En openbaart Christus Zich, dan ontvangen zij vrede in hun hart, en worden in een rechte weg verenigd. O, al de paden des Heeren zijn goedertierenheid en waarheid. Wat is Gods liefde, Zijn trouw en ontferming groot over degenen die Hem vrezen. Zij zijn opgenomen en overgenomen in dat eeuwig verbond, waarvan Christus, de Verbonds-Middelaar is, die de Zijnen op grond van Zijn bloed redt en verlost. Komt Petrus dan uit de gevangenis, dan is dat dienstmeisje Rhodé (Hand. 12) zó blij bij het vernemen van Petrus' stem, dat zij de voorpoort niet opendoet, maar aan de vergaderde Kerk eerst meedeelt, dat Gods knecht daar staat.

O geliefden, wanneer er inkomsten zijn, dan zijn er ook uitgaven. Wat is dat een aangenaam leven. Dat is een leven waarin God verheerlijkt wordt, een leven waardoor de vijand beschaamd wordt. De duivel zou wel willen dat Gods kinderen nooit meer bij elkaar kwamen. 't Is ook een leven waar stichting van uitgaat voor en onder elkaar. Nee, dan is er geen vreze dat hun ziel ontbloot wordt, want dan is hun ziel vervuld met de liefde Gods. *En de volmaakte liefde drijft de vreze buiten*. Dan wordt hun ziel met smeer en vettigheid verzadigd, en hun mond roemt dan de Heere met vrolijk zingende lippen. Wat is het zalig als God eens aan Zijn eer komt, en de duivel, de wereld en ons vlees, er niet tussen kunnen komen.

Dat die tijd voor Gods Kerk in het algemeen, en voor Zijn volk in het bijzonder nog eens mocht aanbreken. De Heere geve Zijn volk en knechten dezelfde gestalte, dezelfde behoefte, dezelfde nood, en hetzelfde leven als David, waarvan wij nu iets mochten vernemen.

Het is een tijd dat men samenkomt in brede vergaderingen om zoals het heet de belangen van de Kerk te behartigen. Synode, oecumenische Synode, de Wereldraad van Kerken, komt samen waar leraars en professoren van verschillende landen samenvergaderen om de eenheid te zoeken en uit de weg te ruimen wat scheidt. Dagen en weken wordt vergaderd ook door de afzonderlijke Kerkverbanden, maar och, och, hoevelen zullen er deel aan nemen, die iets kennen van hetgeen David kende. En is er door genade enige geestelijke kennis, waar is dan de praktijk gelijk David daar iets van mocht beleven?

Soms elkaars ogen uitsteken, of naar elkaars ogen kijken, maar die waarachtige praktijk: *'Doch op U, zijn mijn ogen, HEERE, Heere! Op U betrouw ik, ontbloot mijn ziel niet'*, dat wordt allerwegen gemist.

Ik zal er niet veel meer aan toevoegen. Dat we over onze verre, verre afstand mochten wenen en in ware boete en berouw tot God mochten wederkeren. Dan zou het niet achterwege blijven wat wij thans vernamen. In de schuld ontmoet God Zijn volk, maar ook in de schuld kunnen wij elkaar ontmoeten en met elkaar leven. Ezra kwam op de grond voor het aangezicht des Heeren, met ware boete en berouw, en dat was een reformatie, niet alleen in de breedte, maar dat begon in de diepte. Van zulk een reformatie is er verwachting voor de toekomst.

De Heere make nog bemoeienissen met Zijn erfdeel hier op aarde. Hij mocht leven aan onze ziel geven om Zijn ere te zoeken, en het wezenlijk heil van Gods Kerk te beogen. De grondwet van het Koninkrijk des hemelen is: *zelfverloochening*. Dat wij met Gods ware volk en knechten er iets van mochten beoefenen. Dat ons gemis maar steeds ontdekt werd, om door de werking van de Heilige Geest gedurig van Christus gebruik te mogen maken, Die alleen al onze ledigheid kan vervullen.

En tenslotte, u allen die nog nooit God hebt leren kennen, en ook geen behoefte eraan hebt. Wat zal het toch uitmaken, als straks de dood komt. Vreselijk zal het zijn te vallen in de handen van de levende God. Wanneer ge straks sterft als een vreemdeling van Christus, dan mist u alle grond, om uzelf op te verlaten in die grote dag des Heeren.

O, ik weet wel, velen zijn er in de zichtbare Kerk, die al durven ze het allen niet openlijk uitspreken, toch heimelijk een hoop hebben voor de eeuwigheid. Dit is er wel eens gebeurd, en dat is wel eens voorgevallen in hun leven, waaruit zij besluiten deel aan de genade te hebben. Helaas, hun oog is nooit geopend voor hun verloren staat. Zij hebben wel veel doorleefd gelijk ze beweren, maar kregen nooit met God te doen. De zaligmakende kennis van God en Christus missen zij. Zij spreken wel van strijd, maar kennen de strijd van Gods kinderen niet. God heeft het ook nooit voor hen opgenomen en overgenomen. Dezulken zeggen wel wat zij gedaan hebben, maar van wat God in hun hart en leven gewerkt heeft, daar wordt helaas niet van vernomen. En daar komt het toch op aan voor de eeuwigheid.

Bedrieg uw ziel toch niet langer voor die grote eeuwigheid. Zet uw hart toch op uw wegen, en smeekt God om wederbarende en hartvernieuwende genade. Dat ge uw ogen, jongeling en jongedochter, eens afwenden mocht van de ijdelheid van de wereld, en dat ze op God gericht mochten warden. Bij de HEERE, Heere zijn uitkomsten zelfs tegen de dood. Hij zal niet afwijzen degenen die in waarheid naar Hem zoeken elke stond. Hij kan u schenken dat betrouwen des geloofs, waarmee wij nimmer beschaamd zullen uitkomen.

Christus is de enige grondslag der zaligheid. Wij moeten Gods beeld weer terugontvangen, en onze ziel is gered; gebonden in dat bundeltje dat tussen Christus'

borsten vernacht. God gunt Zijn volk geen rust voor en alear dat zij in Christus geborgen zijn. O, gunt dan uzelf ook geen rust, bekommerd en uitziend volk des Heeren.

God geve ons met al Zijn gunstgenoten in deze bange en ernstige tijden dat uitzien naar God; dat betrouwen op God, en dat achteraan kleven van God. Gewis, wij zullen niet beschaamd worden in der eeuwigheid. De Heere zal de wens der zachtmoedigen geven en hen allen eenmaal samenbrengen in de nieuwe hemel en op de nieuwe aarde, waarop gerechtigheid woont. Amen.

3. De oude Anna in de tempel. I

Preek na kerstdag, donderdagavond 15 januari 1942, te Rotterdam

Zingen Psalm 130:3
 Lezen Lucas 2: 21 – 38
 Zingen Psalm 27:3 –7
 Zingen Psalm 84:1
 Zingen Psalm 119: 25.

Geliefden.

"Zo ik niet had geloofd, dat ik het goede zou zien in het land der levenden, ik ware vergaan", zo zongen wij straks met de dichter van Psalm 27. Wat zou David toch wel bedoeld hebben met *het goede des Heeren*? Zeker ook hetgeen God hem beloofd had in dit kommervolle leven. Maar allereerst en allereerst de genietingen van de volzalige gunst en gemeenschap van een Drie-enig en volzalig Verbondsgod. Want hij sprak immers van het goede des Heeren. Dat wil zeggen, van het heilige dat alleen in God ligt. Van die zaligheid die in Hem ontsloten ligt voor Zijn volk die zichzelf als een rampzalige voor God leren kennen. Op dat goede des Heeren had zijn ziel betrekking gekregen. Ja, dat goede des Heeren was hem beloofd.

Maar nu was er ook een tijd gekomen dat God hem daarin deed delen. Vandaar dat hij zegt: *"Zo ik het niet had aanschouwt in het land der levenden, ik was vergaan."* Er was, zo wil David hier zeggen, voor zijn ziel een ogenblik aangebroken dat God zijn banden had verbroken. Een ogenblik gekomen, dat God hem in de ruimte stelde. Een ogenblik dat de hemel voor hem openging en dat God al Zijn goedheid, gelijk weleer bij Mozes, voor zijn aangezicht liet voorbijgaan. En dat hij zich mocht verlustigen in de zaligheid die er in God is. In dat vriendelijk en het liefelijk aangezicht des Heeren, waarvan de Waarheid zegt: *in het licht van des Konings aangezicht is leven en blijdschap door de Heilige Geest*. Daarin heeft David zich mogen verblijden.

Dat God het goede voor Zijn volk doet aanschouwen maar dan ook op Zijn tijd tot Zijn heerlijkheid en tot verkwikking van Zijn gunstgenoten, wensen wij een ogenblik in dit avonduur te bezien. Onze tekst kunt u vinden in het u voorgelezen gedeelte uit Lucas 2: 36 – 38, waar Gods Woord aldus luidt:

En er was Anna, een profetes, een dochter Fanuëls, uit de stam van Aser; deze was tot hoge ouderdom gekomen; dewelke met haar man zeven jaren had geleefd van haar maagdom af. En zij was een weduwe van omtrent vier en tachtig jaren, dewelke niet week uit de tempel met vasten en bidden, God dienende nacht en dag. En deze, terzelfder ure daarbij komende, heeft insgelijks de Heere beleden en sprak van Hem tot allen, die de verlossing in Jeruzalem verwachtten.

In dit voorgelezen tekstwoord wordt gesproken over Anna. Ik wil met de hulp des Heeren iets zeggen:

1. Over haar afkomst
2. Over haar leven
3. Over haar ontmoeting
4. Over haar belijdenis
5. Over haar prediking.

Het is mijn hoorders, wel opmerkelijk dat in Lucas 2 eerst gesproken wordt van een profeet en daarna van een profetes. Toen het Kind Jezus in de tempel gebracht werd opdat Het naar de eis van God in de wet, *den Heere zou worden voorgesteld*, hebben zich vele duizenden in de tempel bevonden. En toch, onder die grote menigte waren er maar twee waarvan getuigenis wordt gegeven, dat die belangstelling hebben in hetgeen daar heeft plaatsgevonden. Een groot gezelschap van Schriftgeleerden en Farizeeën heeft geen acht geslagen op hetgeen daar geschied is; en dat kan ook niet. Want wat, ja, wat zouden de mensen die opgingen in zichzelf, in hun godsdienst en in hun eigengerechtigheid, wat zouden ze zich kunnen verblijden met dat geboren Kind? Met Hem, Die toch gekomen was om te zoeken en zalig te maken wat verloren was. Zij hadden daar innerlijk toch geen kennis en geen besef van.

Maar daar was een Simeon, een oude profeet des Heeren, die door de Goddelijke openbaring in de tempel was gekomen en verwaardigd werd om in dat Kind dat daar gedragen werd, te aanschouwen de eeuwige Zoon van God, de beloofde Middelaar des Verbonds. Wat een groot voorrecht is die grijze Simeon te beurt gevallen. Namelijk, dat hij het Kind heeft genomen in zijn armen en dat Kind heeft omhelsd en een getuigenis heeft afgelegd dat al de beloften die God hem beloofd had in zijn leven, in vervulling gegaan waren. En dat hij nu niet anders wenste dan te sterven om volmaakt het Lam dat in het midden van de troon is, toe te brengen de dankzegging en de aanbidding tot in alle eeuwigheid.

En nu staat er in onze tekst: *En daar was Anna, een profetes*. Dus eerst een profeet en dan een profetes. Ook zien wij daarin dat een kind van God nooit alleen is. Elia zat moedeloos op de aarde. Hij zei: "Heere, ik ben nog maar alleen overgebleven en zij zoeken mijn ziel." Maar wat heeft de Heere tegen hem gezegd? "Ik heb er nog 7000 overgelaten, die de knie voor Baäl niet gebogen hebben." En zie, is er ooit op de wereld een donkere tijd geweest, dan was het die tijd toen Christus op de wereld kwam. Maar Simeon was niet alleen, er was ook nog een oude Anna. Dus het volk van God is nooit alleen. Jozef van Arimathéa zal straks met Nicodémus Christus begraven. Hier hebben wij Simeon en Anna. Hun namen zijn tot eeuwige gedachtenis opgetekend.

1. Wanneer wij thans handelen over Anna, hebben wij allereerst stil te staan bij ***haar afkomst***.

Haar naam betekent genade. Zij was een van degenen die door God in genade was aangezien. En zou dat niet een groot wonder zijn, dat God Zijn genade verheerlijkt aan dood- en doemwaardigen? Want mijn geliefden, kunnen wij ooit nog naar God zoeken en ooit naar God vragen? Immers nee! Wij hebben afscheid van God genomen in het Paradijs. En wij kunnen niet anders dan van God weggelopen, wat door Adam ook gedaan is. De ontdekkende genade zal het ons wel leren, dat er in ons vlees niets woont dat ooit een betrekking tot God kan hebben. Een mens leeft niet anders dan om naar de hel te gaan. Maar dat eeuwig wonder, dat God in genade en ontferming neerziet. *Gij zijt mij te sterk geworden, zegt Jeremia, en Gij hebt mij overmocht*. Het is van God uitgegaan en vloeit alles uit Zijn eeuwig en soeverein welbehagen. Bij de huichelaar wordt het wonder almaar kleiner, maar bij het volk van God almaar groter, naar de mate dat Gods Geest hen ontdekt, naar die mate dat het volk hun doodsstaat moet inleven en uit gaan leven; naar die mate dat God het ontdekkend licht doet schijnen en naar die mate dat zij zichzelf gaan leren kennen. Is het dan geen wonder om een Anna te zijn? Een mens die door God in genade werd aangezien en die in de bijzondere gunst van God is opgenomen. Daar valt alle eigen werk buiten. Het is alles vrucht van het eeuwig welbehagen. God is eeuwig vrij, mijn hoorders. De een laat

God liggen en de ander raapt Hij op. Het is alles tot de verheerlijking van Zijn soevereiniteit. Wie zal Zijn hand afslaan hen zeggen: *wat doet Gij?* Er komt van een mens geen zucht in aanmerking. Daarom wordt het zo'n groot wonder voor een mens die het de beurt mag vallen. Och mijn hoorders, het wordt almaar groter en wonderlijker en onbegrijpelijker naarmate Gods Geest ons ontdekt en het licht van de Heilige Geest in ons doet opgaan wie God is en wie wij zélf zijn en blijven. Nee, als ze zouden zeggen, *dat kan ik wel begrijpen, dat God naar mij om gezien heeft*, dan kun je wel zeggen, dat het alles van de satan is; en dat we ons bedriegen voor de eeuwigheid. Maar wanneer zij in het wonder terechtkomen, dan zeggen zij met dominee Ledeboer:

*Mijn God, wat komt Gij mij het hart bewegen
Mij, zulk een verdoemeling, kwaamt Gij tegen
Mij, zulk een ellendige bewijst Gij Uw genade.*

Het zal een wonder moeten worden mijn geliefden, dat God in genade op ons neerziet. Ook moeten wij altijd in overweging nemen dat wij te goed voor de hel zijn. Wij moeten eens leren helwaardig te worden en zeggen: 'O God, nu ga ik als de ellendigste over de wereld en daar is geen tweede zoals ik ben; dat ik nog leef en God mij nog niet verteerd heeft en zó'n mens nog kan verdragen.' Alles wordt dan een wonder.

En daar was Anna een profetes, staat er. Een bijzonder iets. Dat was een gave die in de kerk van het Oude Testament maar zelden voor kwam. Toen Anna ging profeteren, dat wil zeggen verborgenheden ging verklaren lagen er 400 jaar achter haar; de tijd van Maleachi tot de geboorte van Christus. Waarin de kerk zong:

*Niet één profeet is ons tot troost gebleven
En niemand weet hoe lang het duren zal.* Psalm 74:6.

In het Oude Testament hebt ge ook van die profetessen gehad. Denk maar aan Mirjam, de zuster van Mozes en Aaron; en aan Deborah in Richteren 5. En hier in het Nieuwe Testament hebben we een Anna. Een zeldzaam voorrecht zoals men ook daarvan leest van de vier dochters van Filippus in Handelingen 21. Anna was begiftigd met een bijzondere kennis om de verborgenheden van God te verklaren. Zij had bijzondere verklaringen van de Hemel gekregen, zoals er niet zoveel van het volk van God waren, die daartoe verwaardigd werden.

Een profetes was zij en er staat verder: *zij was een dochter van Fanuël*. Wat betekent dat? Dat is de naam geweest van haar vader en dat betekent hetzelfde als in het Oude Testament Pniël. En wat betekent Pniël? "Ik heb God gezien van aangezicht tot aangezicht". Dus Fanuël is een man geweest die het aangezicht Gods in Christus heeft aanschouwd; dus Anna had een bekeerde vader. Een dochter van Fanuël. Daar ligt nog meer in opgesloten. Fanuël is hetzelfde als Pniël, aangezicht Gods, zoals we daarvan lezen in Genesis 32. Het herinnert aan de genade in haar vader verheerlijkt.

Anna was 84 jaar en haar naam wordt nóg genoemd. De namen der goddelozen zullen verrotten, doch de gedachtenis der rechtvaardigen zal zijn tot in eeuwigheid. Dat volk krijgt een eeuwige naam en dat volk sterft nooit. Je hebt nog nooit in de Heilige Schrift gelezen dat Gods volk dezelfde weg gaat als de goddelozen. Dat volk blijft leven. Christus zei van Lazarus: *onze vriend slaapt*. En Paulus spreekt van *degenen die ontslapen zijn in Christus*, 1 Thessalonicenzen 4: 14, *dat die ook met Hem wedergebracht zullen worden*. Hun namen blijven in eeuwig aandenken in de hemel en op aarde. Maar de groten der aarde, wat zijn die toch spoedig vergeten. Wie denkt er nu nog over Napoleon? Of over Alexander de Grote en zoveel andere mensen die op de wereld geregeerd hebben? Maar denkt eens aan Gods volk en knechten. Blijven

zij niet voortleven in de gedachten en wordt er soms geen geestelijke gemeenschap mee geoefend? Ook Gods knechten spreken nog nadat zij gestorven zijn. Ik zeg niet dat genade erfgoed is, nee, een vrouw kan het met de genade van haar man niet doen; en omgekeerd. Maar de apostel zegt: *het is u uit genade gegeven om in de zaak van Christus te geloven*. Het is alles soevereine genade. *Een dochter van Fanuël*, alsof de Heere hier wil zeggen: dat weet het volk nog wel, die een naam en een plaats gekregen heeft, beter dan der zonen en dochteren.

Een dochter van Fanuël, uit de stam van Aser. Dat was een van Jakobs zonen. Hij had van Aser geprofeteerd op zijn sterfbed, Genesis 49: 20. "Van Aser, zijn brood zal vet zijn en hij zal koninklijke lekkernijen leveren." Dat is in deze oude Anna wel bevestigd. Daar heeft Jakob zover mogen blikken, dat God in die stam aan sommigen Zijn genade zou verheerlijken. Dat die nog tot profijt van de kerk zouden zijn en tot verheerlijking van God. Mozes had van Aser gezegd in Deuteronomium 32: 24 – 25: "Aser zij gezegend met zonen; hij zij zijn broederen aangenaam en dope zijn voet in olie. IJzer en koper zal onder uw schoenen zijn en uw sterkte gelijk uw dagen." Opmerkelijk dat die stam van Aser het verste lag vanaf het Heiligdom. Die stam van Aser heeft zich ook in de geschiedenis van Israel menigmaal onttrokken van het volk in dagen van benauwdheid. Lees zelf in Richteren 5 wat er van hen in het lied van Deborah getuigd wordt. Namelijk, dat Aser zich over het lot van het volk niet heeft bekommerd. Zover was Aser als stam weggezonden. En zie ook mijn geliefden, in 2 Kronieken 30: 11, toen Hiskia opriep tot verootmoedig ging voor het aangezicht des Heeren om Pascha te houden. Dan staat er, *dat er ook enigen van Aser zich verootmoedigen*. Daar ziet u dat God ze niet allen overgegeven heeft, maar nog bemoeienissen met hen hield. En bij de geboorte van Christus is er nog een uit de stam van Aser, een oude Anna. Daar ziet u de Verbondstrouw over Zijn kerk. Daar ziet u de rijkdom van Zijn genade. Het gebeurt soms mijn geliefden, dat God gehele geslachten voorbijgaat en daarentegen in andere slachten zo rijkelijk Zijn genade verheerlijkt. Want God is vrij in al Zijn handelingen. En nu behoorde Anna tot de stam van Aser, die stam die het verste van het Heiligdom aflag, maar die nu in het Heiligdom teruggebracht werd.

2. Wat het tweede betreft, ***het leven van Anna***, wordt ons in het volgende voorgesteld. Daar staat, *dat zij tot grote ouderdom gekomen was en met haar man zeven jaar had geleefd; en zij was een weduwe van omtrent 84 jaar*. Dat is in het kort haar leven. Zij was zeven jaar getrouwd geweest. Zij had dus een man gehad en had een huwelijksleven gekend. Maar helaas, die man was vroeg gestorven. Wat is nu toch zeven jaar, en dan al weduwe? Maar het wonderlijkste is, dat Anna weduwe blijft totdat zij Christus tot Man krijgt. Vanzelf, in die hele historie ligt een diepe betekenis aan ten grondslag. Zij was zeven jaar gehuwd geweest.

De apostel Paulus heeft dat verklaard in Romeinen 7, dat er tweeërlei huwelijk is. Van het gehuwd zijn met een mens en het in ondertrouw zijn met Christus. Met die eerste man heeft ze *onder de wet geleefd*. Maar haar man is gestorven en heeft zij nooit meer een man kunnen krijgen. Kun je het volgen? Op haar 84^e jaar is zij voor de tweede maal gehuwd. Zie Jesaja 54 vers 5. *Want uw Maker is uw Man, Heere der heerscharen is Zijn Naam*.

Anna heeft zeven jaar 'onder de Wet geleefd'. En je kunt wel geloven, dat zij nooit meer betrekking heeft gehad om te huwen en dat ze blij is geweest 'dat die man dood was'. Ze heeft er nooit veel plezier van gehad, van die eerste man. De Wet vervloekt en verdoemd, want bij Mozes is nooit barmhartigheid. Ge moet maar niet denken dat

zij zo gelukkig was bij die eerste man want het is altijd maar: *doe dat en gij zult leven*. En als uw kracht gaat afnemen en u afgebroken wordt en als dat niet meer kan en dit niet meer kan, och zou het dan geen voorrecht zijn als die eerste man komt te sterven? Anna heeft als weduwe tot haar 84^e jaar geleefd. En daarin is zoveel gebeurd in dat leven. Want wat is een weduwe die haar man kwijt is? Hij is een steun voor haar leven en een blijdschap voor haar hart. Wat is het toch om als een weduwe over de wereld te moeten zwerven? Denk maar aan die weduwe van Sarfat. Ze loopt daar hout te sprokkelen om haar laatste koeken te gaan bakken. Ze moeten er overal zelf op uit. Och, wat mist toch zo'n vrouw de hulp van een man. Maar toch is Hij een Man der weduwen en een Vader der wezen.

Dus Anna is zeven jaren gehuwd geweest en is tot haar 84^e jaar weduwe gebleven. Daarin heeft ze veel ondervonden en ervaren. De Heere heeft menigmaal haar twistzaak getwist en het voor die weduwe opgenomen. Want Anna heeft tot haar 84^e jaar een goed plekje gehad.

Ze was 84 jaar, *dewelke niet week uit de tempel, God dienende nacht en dag*. Het was een vrouw die aan de ordinantiën van God gebonden lag en voor wie het geen vreemde taal was, wat de dichter zong in Psalm 84: 1.

*Hoe liefelijk, hoe vol heilgenot
O Heer', der legerscharen God
Zijn mij Uw huis en tempelzangen!
Hoe branden mijn genegenheên,
Om des Heeren voorhof in te treên.
Mijn ziel bezwijkt van sterk verlangen.
Mijn hart roept uit tot God, Die leeft
En aan mijn ziel het leven geeft.*

Toepassing

Uitwendige mijn geliefden, maar ook inwendig heeft Anna inderdaad een zeer moeitevol leven gehad. Maar daar stond voor haar ook zoveel tegenover. Want als ge bij Anna aan de deur kwam en je vroeg aan de burens: *waar is Anna?* Dan gaven zij tot antwoord: *dat ze te vinden was in het Heiligdom*. Ze zat in de tempel. Heel de omgeving wist waar Anna was. Ze ging niet alleen op de Sabbat naar de tempel maar ook in de week. Sommige mensen denken dat het naar de kerk gaan in de week zonde is. Och, als een mens zijn leven gevonden heeft in de dienst van God, dan kan hij nooit beter uitgaan dan daarin. Dat is voor het volk een uitgaansdag of avond. Want waar leeft de kerk? Daar waar God is! Waar Zijn woord en ordinantiën zijn. Onze vaders hebben in tijden van geloofsvervolging soms gezwommen over rivieren om een hagepreek te gaan horen. Dan is er wel een innige warmte vanbinnen tot Gods instellingen en een behoefte naar de woorden des levendigen Gods. Wat wordt het later toch vaak bij dat volk anders. Het is dan niet vreemd, dat Christus de tafel van de wisselaars omkeerde. Gods ontdekte volk heeft daar ook wel kennis aan. Zij kunnen onder de waarheid soms nog zaken doen waar ze thuis niets van hebben. Dan krijgen zij er in de kerk last van om hen maar af te trekken van de waarheid Gods, opdat het woord geen kracht zou doen in hun consciëntie.

Anna week niet uit de tempel, Goddienende nacht en dag met vasten en bidden. Waarom zou zij dat gedaan hebben? Vasten deden ze vroeger veel onder het Oude Testament. En later op Bededagen vanwege de schuld en de zonde en plagen waarmee God land en volk bezocht. Bij Anna was er schuld en gemis dat nog niet verzoend en

vervuld was. Zou de Heere tegen Anna nooit gesproken hebben? Jazeker, anders was zij zeker omgekomen en bezweken. Ze zal wel menigmaal gezegd hebben: 'Heere, Gij hebt toch tot mijn ziel gesproken? Gedenk toch eens aan het woord gesproken tot Uw dienstmaagd, waarop Gij mij verwachting hebt gegeven; Psalm 119: 25. Gij hebt toch tegen mijn ziel gesproken: *Zo Gij vertoeft, verbeid Hem, Hij zal gewis komen, Hij zal niet achterblijven*, Hábakuk 2:3. O, als de Heere tot Anna niet gesproken had, was ze nooit 84 jaar oud geworden. Maar wat is het dus geweest? Dat ze zich aan God mocht vastklemmen! Ze heeft geleefd op en uit de belofte aan haar ziel gegeven. Denk maar aan uw kinderen; als je die kinderen wat beloofd dan gaan ze je achteraan lopen net zolang totdat je hebt gegeven, wat aan hen beloofd was. En dat is geestelijk ook zo. Want God is Zijn woord aan Zijn volk kwijt. De kerk zal altijd gemis en schuld hebben in dit leven. Gods Geest bedeed Zijn volk ermee om aan God gebonden te blijven. Onder zoveel strijd, moeite en bekommelingen gaat dat volk menigmaal hun weg. Maar ze mogen ook met David zeggen: *Uw toezeggingen hebben mij levend gemaakt*. Maar nu komt er een tijd na al wat zij geproefd en gesmaakt hebben, dat ze zeggen: 'O God, zou er wel ooit iets van terecht komen? *Zouden Gods beloftenissen altijd haar vervulling missen?*' Psalm 77:5. Ze hebben wel eens tijden beleefd, dat ze mochten omhelzen. Maar er komt ook een tijd om verre te zijn van omhelzen. Er komt voor dat volk een tijd om stenen te vergaderen maar ook een tijd om ze weg te werpen. Ze beleven tijden dat ze verre zijn van het omhelzen, bij al wat God gedaan heeft. Zodat alles even koud en dor, onvruchtbaar en ongevoelig is. Ja, dat ze zeggen: 'O God, ik heb niets meer in mijn hart. Och, het is alles weg.'

Nee, alles is niet weg. Als ge aan hen vragen: hebt ge dan niets meer? Wel, ze zouden dat *niets* voor heel de wereld niet kwijt willen. Zitten er hier in ons midden die dat *niets* nooit kwijt zouden willen?

En zij was een weduwe van omtrent 84 jaar, dewelke niet week uit de tempel, met vasten en bidden, God dienende nacht en dag. Dus de nacht voorop. In het donker deed zij het, zowel als in het licht. *God dienende nacht en dag.* In het donker ging ze onder de ordinantiën Gods en in het licht bleef ze ook niet thuis. En Gods rechten waren haar gezongen ten tijde van haar vreemdelingschappen. Nee mensen, dat kan niet, als ge iemand zou horen zeggen: wij hebben het zo goed voor onze ziel gehad, maar wij hebben de kerk vergeten.... Twijfel er dan maar aan. Want dat leven maakt niet los van Zijn inzettingen. Integendeel, Hij verbindt Zijn volk eraan met al de liefde van hun ziel. En hoe meer wij in het verborgen van God krijgen, hoe meer wij uitwendig eraan verbonden worden. Gods volk kan er nooit genoeg van krijgen. De zakken van Jakobs zonen zijn gedurig leeg en de nood dwingt hen om tot Jozef te gaan opdat hij ze weer vullen mocht. Israël werd in de woestijn toch ook elke dag begenadigd met manna? Als ook Ruth; zij at toch gedurig op wat ze van de akker van Boas had meebracht? Ze moest toch telkens terug om nog eens in de schuld ermee geplaatst te worden. Och, om eens wat kwijt te raken moeten wij geen oude, maar de levendige bediening van Gods getuigenis hebben. Op een bediening waar stenen voor brood gegeven worden kan Gods volk nooit betrekking krijgen. Maar wel gaat hun ziel uit tot de reine bediening van het Woord, waar Christus in het Middelpunt staat. Zulk een bediening is ontdekkend. Het valt voor het vlees niet mee, maar is zeer profijtelijk voor het leven Gods. Nooit kunnen wij te diep ontdekt worden om de rijke openbaring in Christus te ontvangen in onze harten. De plaats waar het Evangelie verkondigd wordt is *heilig land*. En als God die bediening zegent tot ontdekking, hoe scherper het woord gepredikt wordt, hoe meer dat het volk eraan gebonden zal worden en hoe meer waardig het voor onze ziel zal krijgen. De vrucht van die bediening is

zeker, als er mensen onder bekeerd worden en Gods volk opgebouwd in het allerheiligst geloof. Maar ook niet minder wanneer er huichelaars onder ontdekt worden. Opdat het er eens op aan zal komen voor een ziel. Want het is zeker, het gaat op een eeuwigheid aan. En dan zeggen ze van binnen: *waar zal het straks een einde nemen?* Want wat er gezegd wordt, dat zijn toch de woorden Gods; en dat wordt innerlijk omhelsd. En wat een zoetigheid vloeit er dan uit de bediening van het Evangelie van Christus voor een ontdekt, uitgeleedigd en uitgezet mens! Het is toch een goede tijding uit een ver land en als koud water op een vermoeide ziel. Vandaar ook hun innerlijke lust en betrekking erop.

En er was Anna in de tempel, nacht en dag. Dat is een voorbeeld om die voetstappen te volgen. Want God laat Zichzelf vinden in de weg van Zijn inzettingen. En dat God door Zijn Woord hen in de schuld komt te plaatsen en dat alle bedekselen der schande worden weggenomen. Ook al was het soms tot aan de wanhoop toe. Laat het volk maar spreken, dat zij zeer diep moedeloos waren, dat zij de dood verkoren boven het leven en dat ze het ook moesten aanvaarden dat het recht was.

Maar aan de andere kant, dat ze van Gods knechten mochten vernemen de bevestiging van Gods eigen werk onder de bediening van het Woord. Vraag het maar aan die zielen die opkomen onder de waarheid, dat ze zeer geslingerd kunnen worden, dat ze geen raad meer wisten en wel menigmaal gezegd hebben: *zou mijn toestand in het Woord van God nog staan?* Nee, zeggen ze dan van binnen, daar ligt ge voor eeuwig buiten. En dan is het wel gebeurd, dat Gods knechten ze opnamen in het gebed en zeiden al wat in hun hart was. Zodat ze zeiden: 'Zou die man erbij geweest zijn? Hoe zou hij het toch weten?'

Och nee, dat is, omdat zij door Gods Geest geïnspireerd en verwaardigd worden te spreken naar het hart van Jeruzalem. Later is er het licht wel eens over opgegaan, dat zij gezegd hebben: 'Gods knechten hebben het voor mij opgelost en God heeft hun mond bestuurd om dit en dat te zeggen.' Och, wij zijn zo gelukkig als onze wijsheid wegvalt om dan van God bediend te worden; en de onderwijzingen van de Geest te ontvangen die Gode tot heerlijkheid zijn, maar ook de kerk tot stichting en profijt verstrekken. Och geliefden, ik zal tot de volgende week wachten, als wij het mogen beleven om over die oude Anna verder te handelen. De tijd is nu teneinde.

Anna was een gelukkig mens. Dat wij er ook iets van leerden kennen! Want wij zijn op reis om God te ontmoeten. De gevaren (vliegtuigen) waren weer boven de stad, menigeen gevallen, anderen gewond en verschillende zijn hun huis kwijt. O, wat onderscheidt ons mensen, dat wij er nog zijn en dat God van de Hemel Zijn Woord nog tot ons wil zenden. Dat wij het toch ter harte mochten nemen. De Heere schenke die genade gelijk Hij Anna schonk om onder de inzettingen Gods gebracht te worden en in de dienst van God ons leven te vinden. Niet te leven voor onszelf, maar om Gode te leven. Anna heeft een gebonden leven gekend aan de Hemel. Ze was altijd in het huis des Heeren om te wachten op de God haars heils. Zij zal nooit geen spijt ervan gehad hebben. In het houden van Gods geboden is grote loon. Dat wij er een betrekking op mochten krijgen, en dat God het Zelf eens kwam op te lossen.

Zit er hier nog een uitzierend volk, die bij dagen en bij nachten tot God schreeuwen? En dat ze zeggen: 'O God, wanneer zal ik U eens mogen ontmoeten? Wanneer zult Gij tot mijn ziel spreken van vrede?' Een volk voor wie het raadsel al maar groter wordt, die het niet meer bekijken en geloven kunnen voor hun eigen ziel.

Och volk, blijf maar liggen waar God u neergelegd heeft, wachtend op de roering des waters; en dat God zal opstaan en Zich over u zal ontfermen. En dat ge op mocht gaan

onder die reine bediening van dat eeuwig Woord. Kunt ge het missen? Zeg het eens eerlijk? Welk een gedurig heimwee is er in uw hart? Och, dat weet ge toch welk een kracht dat voor u geweest is tot de verheerlijking van Gods eigen werk, dat de vijand weer eens beschaamd moest worden, dat uw ziel verblijd werd uit kracht van de bevestiging van Zijn genade, door Zijn Woord gegeven. Blijf er maar tot uw dood toe. Dan zult ge straks de kerk ingaan die nooit meer uitgaat. Daar zal het eeuwig een verlustiging in God zijn. Amen

Preek opgenomen door M. Geuze, Rotterdam. Gecorrigeerd door ds. W.C. Lamain

4. Anna in de tempel de Heere beleden. II

Vervolgpreek na de Kerstdag woensdagavond 21 januari 1942 te Rotterdam

Zingen Psalm 42: 5
 Lezen Jesaja 33
 Zingen Psalm 138: 2-3
 Zingen Psalm 69: 13
 Zingen Psalm 72: 10.

Geliefden.

Wat u straks voorgelezen werd uit hij Jesaja 33 bevat de vertroosting voor het erfdeel des Heeren Heeren. Dat volk dreigende onder te gaan onder de overheersing van Sanherib en vertreden te worden door de Assyriërs. Aan dat volk werd beloofd: "Uw ogen zullen de Koning zien in Zijn schoonheid." Hizkia was hun koning die bedreigd werd en vertreden zou worden door de vijand, die niets ontzag. Maar nu belooft de Heere dat hun ogen hun Koning zullen zien en dat wel in Zijn schoonheid. Dat zag daar allereerst op Hizkia, maar veel verder dan Hizkia zag het ook op Christus, de Gezalfde Koning over Sion de berg van Gods Heiligheid. En in het laatst van dit kapittel staat er, dat zelfs de lammen de roof zouden roven. De kanttekening zegt: 'het zal met de vijanden der kerk Gods zo zijn, dat zelfs de zwakke steun machtig genoeg zal zijn om hen te beroven.'

En u weet de weg die God met Zijn kerk hier houdt op aarde. Het is toch niet anders dan een weg van strijd en moeite, ja dat hun sterkte zal vergaan. Maar dat zij daartegenover ook verwaardigd worden op Christus te steunen en op Hem door het geloof zich te verlaten. Evenals in Hooglied 5: 5 van de kerk wordt gezegd: *Wie is zij, die daar opklimt uit de woestijn en liefelijk leunt op haar Liefste?* Ja, dat nu de lammen de buit zullen roven en dat God die ontdekten, die ontbloten, de krachtelozen zal verwaardigen tot het heil dat in Christus is.

Daarover wens ik met de hulp des Heeren een enkel woord met u te spreken. Onze tekst kunt u daartoe vinden in Lukas 2: 38, waar Gods Woord aldus luidt:

En deze terzelfder ure daarbij komende, heeft insgelijks den Heere beleden; en sprak van Hem tot allen die de verlossing in Jeruzalem verwachtten.

Het gaat in onze tekst over de oude Anna. En wij hebben de vorige week stil gestaan bij

1. haar afkomst en
2. bij haar leven.

Nu wens ik iets te zeggen over:

3. Over haar ontmoeting
4. Over haar belijdenis
5. Over haar prediking.

3. Over haar ontmoeting

En die deze terzelfder ure daarbij komende, staat er. Waar daarbij komend? Bij de ontmoeting die er dat ogenblik plaats vond in de tempel, van Simeon met dat Kind in Bethlehem geboren. En dat het Kind in het heiligdom werd voorgesteld naar de Wet des Heeren. Simeon had er al zoveel naar uitgezien, naar dat ogenblik, gelijk hij zelf

verklaard heeft in zijn lofzang. En zie, door de Geest wordt hij geleid in de tempel terwijl Maria het Kind bracht opdat zij Het de Heere zou voorstellen. Die oude Simeon is verwaardigd om dat Kind in zijn armen te nemen om God te loven en te danken, om Zijn Naam te verheffen vanwege de grote genade aan hem geschonken. Hij heeft van dat Kind gezegd met alle vrijmoedigheid, *dat zijn ogen nu de Zaligheid hadden aanschouwd*, van God beloofd en nu aan zijn ziel geschonken. Hij heeft het voorrecht gekregen om dat Kind te mogen omarmen ja, dat hij zelf door Christus omhelsd werd.

En die oude Anna kwam in diezelfde ure daarbij, staat er. Is dat toeval geweest? Nee, want bij God bestaat geen toeval. Het was door God van eeuwigheid bepaald dat op hetzelfde ogenblik die oude weduwe daarbij tegenwoordig zou zijn. Die oude Anna had haar leven in de tempel gevonden in de dienst des Heeren Heeren. Zij was zeer zeker bij ogenblikken wel eens onderricht geworden. En zij had er bij ogenblikken wel wat in mogen genieten en werd erin verkwikt. Maar was het gemis van haar arme ziel vervuld? Immers nee. Maar dat zal nu daar ter plaatse gebeuren. Die oude Anna zou verwaardigd worden dat God de begeerte van haar hart zou vervullen.

En deze terzelfder ure daarbij komende. Hoe is ze daarbij gekomen? Getrokken door de koorden van Gods eeuwige liefde. Want er staat toch dat Christus Zelf heeft gezegd: "Niemand kan tot Mij komen, tenzij de Vader, Die Mij gezonden heeft hem trekke; en Ik zal hem opwekken ten uitersten dage." Dus het werk van de Vader ging daaraan vooraf. Maar wij zien daar nog wat anders in: de trekking van de Heilige Geest, zoals je dat ook leest bij Simeon. Want Simeon werd door Gods Geest in de tempel geleid op dat ogenblik. En zou het bij die oude Anna anders geweest zijn? Immers nee. Want de Heilige Geest is de Derde Personen, Die zoekt nooit anders in de harten van dat volk, dan Christus te verheerlijken. Nu is dat ogenblik aangebroken. *Anna kwam erbij staan*, staat er. Die werd verwaardigd om erbij gebracht te worden. Zij heeft zichzelf nooit erbij kunnen brengen, want daartoe hebben wij de kracht en het vermogen niet. Maar zij is ertoe verwaardigd geworden. Daar ziet ge de vervulling van hetgeen de Waarheid zegt een Hábakuk 2: 3, *Hij zal gewis komen, Hij zal niet achterblijven*.

Maar u zult zeggen, toen dat plaats vond (want Anna was toen 84 jaar) hoeveel jaren heeft die vrouw moeten wachten en heeft zij moedeloze tijden doorleefd? Ach, dat kunt u wel indenken dat zij in zulk een diepe put terechtgekomen is. "Zou God Zijn genâ vergeten; nooit meer van ontferming weten?" Zouden mijn banden wel ooit verbroken worden en mijn ziel ooit verwaardigd worden om dat Kind te aanschouwen, de Zaligmaker en Verlosser, Die komen zou in de volheid des tijds om verloren zondaars en zondaressen te redden van het verderf? Want de uitgestelde hoop krenkt toch het hart, zoals het Woord van God ons duidelijk geleerd. En toch geliefde hoorders, hier hebt ge een bewijs in die oude Anna dat de Heere Zelf Zijn eigen werk komt te kronen. Zie Psalm 65. 'Gij hebt het land begerlijk gemaakt; de rivier Gods is vol water.' Al zou het nog zó lang duren, er komt eenmaal een tijd dat God Zijn belofte aan Zijn volk vervult. Zie Psalm 54. 'God zal eindelijk helpen, u die nu klaagt'.

En daarbij komende. Op dat ogenblik dat zij het niet meer konden geloven en het niet meer konden zien, op dat ogenblik dat alle hoop en alle verwachting was afgesneden. Maar zie, daar komt God Zijn belofte aan hun zielen te vervullen.

En insgelijks terzelfder ure daarbij komende. Want zij had altijd met een gemis over de aarde gelopen. Al was zij wel eens bemoedigd en verkwikt geworden, er bleef altijd een lege plaats over, want zij miste de Persoon. En zolang de Persoon nog

gemist wordt, dan missen zij toch de volkomen zaligheid. "Want dit is het eeuwige leven, dat zij U kennen de enige waarachtige God, en Jezus Christus Dien Gij gezonden hebt." Johannes 17: 3. Er kan veel door het volk beleefd zijn en ze kunnen bevoorrecht worden om een der beloften Gods te leren omhelzen, maar dan blijven er altijd twee dingen over.

Ten eerste dat God terugkomt op hetgeen Hij beloofd heeft. En altijd in omstandigheden als wij het niet meer geloven kunnen. Denk maar aan Jakob in Genesis 31: 12, toen de Heere tegen Jacobs zei: *Ik ben die God van Bethel*. En wat geeft dat een sterkte! Had Jakob nog ergens houvast aan? Immers nee, hij stond toen met lege handen.

En in de tweede plaats, als wij een belovend God leren kennen, dan hebben wij dit erbij dat wij verwaardigd worden om er ons op te verlaten wat God beloofd heeft. David zegt: "Gedenk aan het woord gesproken tot Uw knecht, waarop Gij verwachting hebt gegeven." Psalm 119. Het komt er altijd maar op aan mijn geliefden, of God wat beloofd en gesproken heeft en Zijn belofte aan en in onze ziel geschonken heeft, waarop wij ons kunnen verlaten en waaraan wij houvast krijgen; vooral in dagen van strijd en beroering. Daartoe werd Anna verwaardigd.

En zie, daar komt God het te vervullen. Een belovend God te leren kennen is een voorrecht maar een vervullend God is groter. Want met een belovend God staan we nog met lege handen, maar een vervullend God, dan worden wij verwaardigd om onze armen er omheen te slaan.

Anna kwam erbij staan. Waar kwamen zij bij? Bij dat Kind bij die langverwachte Christus. Er staat van Abraham, *dat hij met verlangen Hem heeft verwacht en hij heeft Hem gezien*. Maar, had Abraham dat Kind met lichamelijke ogen aanschouwd? Immers nee, maar hij heeft Hem door het geloof aanschouwd. Jakob zegt: *Op Uw Zaligheid wacht ik, o Heere*. En nu komt zij daarbij in de avond van haar leven. O, wat zal het voor Anna meegevallen zijn! Ja, het zal voor al Gods volk meevallen. Het was een mens die geen kracht meer overhield. Zij werd verwaardigd om bij dat Kind gebracht te worden. Het is de vrucht van het eeuwige welbehagen des Vaders, dat de Heere verheerlijkt in de harten van dat volk.

(4) In de volgende plaats, *Anna heeft insgelijks den Heere beleden*, staat er. ***Dus dat is haar belijdenis***.

Het Kind dat in Bethlehem geboren was en daar nu den Heere voorgesteld werd was *de Verwachting van Israel*. Dat was de door God beloofde Verlosser. Denk maar aan Jesaja 59; er zal een Verlosser te dien dage komen. Denk maar aan Maleachi 4: 2. "Ulieden daarentegen, die Mijn Naam vreest, zal de Zon der gerechtigheid opgaan."

En nu heeft het Joodse volk, de hogepriesters en de Schriftgeleerden, wel een Christus verwacht, maar niet een Christus die in de kribbe van Bethlehem geboren zou worden. Ze verwachten een Messias die hen verlost van het juk der Romeinen en Die hen weer in vrijheid zou brengen. Zulk een Verlosser en zulk een Messias werd door hen verbeid. Maar zulk een Verlosser heeft Anna niet verwacht. Die verwachting van Hanna was geheel anders, die was gericht op de Christus Gods.

En nu heeft Anna haar wens, haar zielewens verkregen. Ze heeft met haar ogen de Christus des Heeren aanschouwd. De herders hebben Hem ook zo ontmoet en in dat geboren Kind de Verlosser aanschouwd, de Middelaar des Verbonds. De ogen die eens gezien hebben, zullen niet meer terugzien.

En nu voelt ge wel mijn geliefden, dan moeten wij toch geestelijke ogen hebben gekregen en verwaardigd worden om door al die doeken en windsels heen te zien. Dan moeten onze ogen toch dieper kijken. Nu, dat is met Anna gebeurd. Toen ze daartoe

vervaardigd is geworden, *heeft ze insgelijks den Heere beleden*. Dus Simeon stond hier niet alleen. De Heere zegt in Zijn Woord: *in de mond van twee of drie getuigen, zal alle woord waarachtig zijn*.

Er is nog meer: Simeon was er een uit Juda en Anna uit Aser. De een vertegenwoordigt het huis van David, de twee stammen; en de ander het rijk der 10 Stammen. Dus al de stammen van Israel hebben insgelijks de Heere beleden. Dat wijst ons erop, dat al Gods volk tot die weldaad gebracht zal worden en insgelijks de Heere zou belijden. Dat kan alleen door de persoonlijke ontmoeting met Christus.

Johannes de Doper was een wonderlijk kind. Hij was de wegbereider voor Christus. En Johannes de Doper heeft tot tweemaal toe in zijn leven bekend, betreffende de Persoon des Middelaars: *en ik kende Hem niet*. Op een zekere dag kwam Christus tot Johannes – niet Johannes tot Christus – en toen wees hij met de vinger Hem aan: *'Zie, het Lam Gods, dat de zonde der wereld wegneemt'*. Het is een persoonlijke zaak voor elke ziel, voor al Gods uitverkorenen om tot de kennis van de Middelaar gebracht te worden. Hoewel er ook in die dagen maar weinigen die tot de kennis van Christus werden gebracht en door het geloof Hem zagen als de Zoon van God. Hoor maar het getuigenis in Jesaja 53: 2, 3. "Hij was veracht en de onwaardigste onder de mensen en verzocht in krankheid en een iegelijk was als verbergende het aangezicht voor Hem. Hij was veracht en wij hebben Hem niet geacht." Denk aan het volk van Israël, duizenden en tienduizenden hebben Hem zien lopen als een gewoon mens, want er waren slechts enkelen waar Hij de Christus voor was. En al die mensen die door Hem genezen zijn, och daar moet ge maar geen verwachting van hebben. Ze hebben Hem beschouwd als een wonderdokter. Zie de negen melaatsen, ze hebben Hem niet als de Christus beschouwd. Zelfs die blindgeborene, hoewel zijn ogen geopend waren, kende Christus niet als de Zoon van God. Straks als hij uit de tempel geworpen wordt en Christus hem vindt en deze vraag deed: *gelooft gij in de Zoon van God?* Was zijn antwoord: *wie is Hij opdat ik Hem geloven mag?* Om Hem te kennen als de eeuwige Zoon van God, daartoe is een openbaring van de Hemel nodig. Zie daartoe ook Galaten 1 vers 15 en 16.

Anna werd vervaardigd dat de schellen van haar ogen zijn afgevallen *en heeft insgelijks den Heere beleden*. Ach, wat heeft die vrouw lang moeten wachten en moeten zwijgen! Wat heeft ze de Heere in haar druk lang verwacht. Maar zie, nu is het ogenblik aangebroken dat Christus ontdekt wordt en dat zij erbij gebracht wordt. En nu kan ze het niet meer laten om insgelijks den Heere te belijden. Zij gaat Hem niet uitroepen als een mens, als een voornaam mens, maar Hem verkondigen als de grote Christus, als de gezalfde Christus, als de verordineerde van de Vader. Die belijdenis van Anna vloeit voort uit het waar zaligmakend geloof. Dan kan Anna niet meer zwijgen. Haar ziel is zo ingenomen door die Persoon, dat vanzelf haar mond opening en die getuigenis van Hem heeft gegeven, dat zij hem erkend heeft als de Zoon van God. Ook voor haar zijn Gods beloften vervuld in Hem, Die ook voor haar straks voldoening aan het recht van God zou geven en ook voor haar de volle toorn Gods zou blussen en stillen op Golgotha.

Anna heeft insgelijks den Heere beleden. Want het bloed dat die Middelaar straks zal laten vergieten was voor haar ziel tot verzoening, tot reinigmaking en heiligmaking. Wat is zij gaan schitteren en blinken, toen zij van Hem getuigenis heeft mogen geven. En er was niemand meer die haar mond kon stoppen. Ja, er staat zelfs, *dat zij sprak van Hem tot al degenen die de verlossing in Jeruzalem verwachtten*. Zij is op de loop gegaan, maar geheel anders dan bij Simeon. Toen hij vervaardigd is geworden om Christus te omhelzen zei Simeon: "Nu laat gij Heere, Uw dienstknecht gaan in vrede,

naar Uw Woord, want mijn ogen hebben Uw Zaligheid gezien. Lucas 2: 29, 30. Hij wou gaan sterven, maar Anna wilde maar leven: *"En zij sprak van Hem tot allen die de verlossing in Jeruzalem verwachtten."*

- Anna, daar zie ik ten eerste in, die heeft niet alleen geleefd. Want de Waarheid zegt: *hoe zal één alleen warm worden?* Mensen die alleen leven hebben geen plaats in de Schrift. Dat volk van God moet gezelschap hebben en dat krijgt ook gezelschap. *Anna spreekt van Hem*, staat er, *tot allen die de verlossing in Jeruzalem verwachtten*. Zij was dus op de hoogte met dat volk dat hetzelfde uitzien en verlangen kende als zij. Ze heeft geen boek nodig gehad om dat op te schrijven, maar zij werd verwaardigd getuigenis te geven aan allen die in Jeruzalem naar Christus uitzagen. Och, mijn geliefden, de koeken die het volk krijgt, kunnen zij niet alleen op en laten ook anderen ervan mee-eten. Dat is in het natuurlijke ook zo. Wij hebben eens een ouderling gehad in een onzer gemeenten, een arme man. En op dat dorpje brak de vlekziekte uit onder de varkens. Een veearts kwam om die varkens die nog leefden in te spuiten; hij kwam ook bij die ouderling. Hij zei: 'Nee man, daar blijft u vanaf, want die gezond zijn hebben de medicijnmeester niet van node.' Mijn hoorders, al die varkens stierven maar zijn varken bleef leven. En toen hij ging slachten in het najaar deelde hij al Gods kinderen ervan mee. Zijn blijdschap was zo groot dat de Heere hem zo bewelddadigd had. (Dat zou op het ogenblik ook goed van pas komen; dit even in het voorbijgaan opgemerkt.) Wat ik daar noemde is de vrucht van de genade. Want als wij het voor onszelf moeten houden gaat het niet goed. Dat ziet ge bij Anna ook. Er staat in onze tekst: *en zij sprak van hem tot allen die de verlossing in Jeruzalem verwachtten*. Mijn geliefden, tot het gebonden volk, tot dat volk dat hier het leven in eigen hand niet meer kan vinden, en daar ligt te zieltogen op de wereld. Tot hen die bidden: "Och, dat gij de hemel scheurde, en dat Gij nederkwaamt", Jesaja 64:1. Dat volk dat reikhalzend uitziet naar de vervulling van de belofte, naar de komst van Immanuël in hun eigen ziel. Opdat Hij in hun hart verklaard mocht worden en zij uit hun boeien en banden verlost werden om hen in veiligheid te stellen met die vrijheid waarmee Christus Zijn volk vrijmaakt. Dan zullen zij waarlijk vrij zijn. *Zij sprak van Hem tot allen die de verlossing in Jeruzalem verwachtten*. O, wat heeft Anna toch gemakkelijk gesproken. Ze heeft er geen week over moeten studeren. Maar het hart vol van is, loopt de mond van over. Zij kan er niet van zwijgen, bij dagen en bij nachten. Want haar eigen ziel was uit banden en boeien verlost. En zou ze dan niet gaan verkondigen en daarvan spreken?
- Maar er staat nog wat bij: 'En ze sprak van Hem *tot allen die de verlossing in Jeruzalem verwachtten*.' Zij sprak niet over Christus tot alle mensen. Zij heeft geen paarden voor de zwijnen geworpen. Er zijn mensen die spreken over de godsdienst tegen rijp en groen. De een zal ermee gaan spotten en de tweede er over gaan vloeken. Wij moeten weten wat wij spreken en tegen welke mensen wij dat doen. Anna heeft gesproken van Christus *tot allen die de verlossing in Jeruzalem verwachtten*. Tot al het volk, tot het heilige uitziende volk, naar het volk dat wachtende was op de vervulling van de profetie. En van die prediking van Anna, - van die weduwe die nu een Man gekregen had die nooit meer sterven zou, - van die prediking daar kunnen wij samen met de dichter van zingen uit Psalm 69: 12.

*Dat zal den Heer' veel aangenamer zijn
Dan os of var, die hunne klauw verdelen.*

*De blijdschap zal het hart der vromen strelen
 Als zij mij zien verlost van smart en pijn.
 Gij, die God zoekt in al uw zielsverdriet,
 Houdt aan, grijpt moed, uw hart zal vrolijk leven.
 Nooddruftigen veracht Zijn goedheid niet.
 Nooit zal Hij Zijn gevangenen begeben.*

Toepassing

En nu mijn geliefden, nog een enkel woord ter toepassing. Wij hebben van Anna's afkomst, van haar leven, maar ook van Anna's ontmoeting, belijdenis en prediking gehoord. En nu moge ik tot u samen deze enkele vraag richten, of die prediking van de oude Anna ook tot vertroosting voor onze ziel geweest is? Het staat er toch niet zonder betekenis in Gods Woord. Het is ons nog nagelaten opdat u moed zouden scheppen uit haar behoudenis. Zijn wij wel eens ooit bedeed met die blijdschap waarin Anna heeft gedeeld en die vreugde die God haar ziel heeft geschonken? Is het al eens ooit gebeurd in ons leven dat wij verwaardigd zijn geworden, dat de genade die God aan Anna heeft gegeven, ons ook werd geschonken? Zijn er hier in ons midden die de stem van Anna geestelijk hebben we gehoord? Ik zal het nog eenvoudiger zeggen. Is Anna bij ons wel eens in de deur gekomen? Hebben wij dat wel eens geestelijk meegemaakt? Hebt u ze wel eens horen preken? Hoe staat het er toch mee, mijn geliefden? Of zijn we allen noch vreemdeling ervan? En vreemdeling van de verlossing die de Heere geeft volgens Jesaja 40: 1: 'Troost, troost Mijn volk zal ulieder God zeggen. Dat hun ongerechtigheid verzoend is en dat zij van de hand des Heeren dubbel ontvangen voor al haar zonden.' Dat is voor het volk dat in boeien en banden over de wereld gaat. Voor een volk dat zegt: 'O God, zouden mijn tranen wel eens ooit worden gedroogd?'

Maar als wij daar nog nooit iets van geleerd hebben, mijn medereizigers naar de eeuwigheid, het zal toch wat zijn om straks zo te moeten sterven en zo de reis naar de eeuwigheid te moeten aanvaarden. Dan zullen al de roepstemmen en al de bemoeienissen tekortschieten voor de eeuwigheid en kunt u de reis niet aanvaarden. Er zijn er twee uit ons midden door de dood weggenomen; één van 44 jaar en één van bijna 87 jaar die wij zaterdagmorgen naar het graf hebben gedragen. Ik heb aan hun stervensbed gestaan en bemerkte, dat zij zonder hoop en verwachting de eeuwigheid moesten aandoen. De gebeden en verzuchtingen van vader of moeder zullen ons niet kunnen helpen, maar het zijn zaken die ons oordeel zullen verzwaren als ze ons niet geleid hebben tot bekering. Wij zullen voor ons eigen ziel er iets van moeten leren kennen dat wij van dood levend zijn gemaakt, dat wij schuldenaar en zondaar voor God zijn geworden en dat onze ogen zijn geopend voor Hem die in Bethlehem is geboren. U gaat niet ongewaarschuwd naar de eeuwigheid heen, mijn toehoorders, die van week tot week zitten onder het aanbod van genade. Hij wacht nog om genadig te zijn. De deur is nog niet op het nachtslot maar God roept nog tot bekering. Diezelfde genade van Anna kunnen wij niet missen in ons leven in de dienst van God. Is dat onze blijdschap, onze vreugde al geworden? Ligt daar het vermaak van onze ziel? Is het gemis van God en Christus wel eens ooit ontdekt? Och, wie heeft er wel eens een nacht voor wakker gelegen?

Nee mensen, ik zeg niet dat wij het verdienen kunnen met onze werken. Luther kroop de Pilatustrap op en af om de zaligheid te verdienen. Maar dat zal nooit lukken. Want uit de werken der wet kan geen vlees gerechtvaardigd worden. Hebben wij wel eens verstaan, dat wij met God verzoend moeten worden? Jong en oud, klein en groot, het is voor elk een persoonlijke zaak. Straks zal het niet meer kunnen, straks wordt het

afgesneden en dan gaan al de roepstemmen mee naar de eeuwigheid en zullen tegen u getuigen, als ge sterven moet zoals ge geboren zijt. Och, dat uw hart er toch eens onder gebroken werd! Dat uw hart er nog eens onder geraakt mocht worden. Dat ge voor God in het stof leerde bukken. Dat het gemis van God u nog eens werd ontdekt en dat u een heimwee kreeg naar Hem, die alleen uw heil kan volmaken.

Mijn geliefden, als wij onszelf hebben geholpen en gered, dan moet ik u van Godswege waarschuwen voor de eeuwigheid. Het zal wat zijn straks menen in te gaan en niet te kunnen en ons opgehouden hebben met zoveel wat de eeuwigheid niet verduren kan. Doch, mijn geliefden en het zal straks zo nauw uitgaan. En wat het stempel van God niet draagt zal geen dageraad hebben. O, laten wij elkaar niet bedriegen voor die ontzaglijke eeuwigheid. Hoe zijn wij eraan gekomen?

Anna heeft het geweten hoe zij met die eerste man gehuwd was. En ook toen zij met haar 84^e jaar een andere Man kreeg; hoe dat alles in haar ziel is toegegaan. En ze heeft geweten dat ze bij het Kind werd gebracht in de Tempel toen Het den Heere werd voorgesteld. Mijn hoorders, wij zullen er ook wat van moeten weten. Met beschouwende kennis zal het niet gaan. Och geliefden, ik moet met alle ernst die in mij is, u waarschuwen voor de ontzaglijke eeuwigheid.

Maar als er nog een volk is dat het leven van Anna kent, dat uitzierende leven, dat veroordelend leven, dat missend leven, dat het buitenstaand leven? Want zo is toch het leven van dat volk. Zij die nooit gered kunnen zijn dan alleen met Christus en Hem alleen. En die naar de komst van Christus blijven uitzien. Hier hebt ge nu een uitzierende ziel. Ze heeft tot haar 84^e jaar moeten wachten, tot aan de poorten van haar dood. Maar, God is gekomen! Hij zal ook voor u komen, uitzierend volk in ons midden. Dan zal de tijd komen dat uw heilzon zal dagen; voor het volk dat hier om God bedroefd is, een heimwee naar Christus heeft leren kennen om Hem tot hun deel te krijgen met bewustzijn voor hun eigen ziel. O, God zal op Zijn tijd opstaan. Ik zou vanavond willen zeggen, ge mocht nog eens moed grijpen en een weinig verkwikt worden. Het volk dat het wezenlijk om Hem te doen is, dat buiten God niet kan leven en dat hongert en dorst naar Christus en Zijn gerechtigheid. Als Hij komt brengt Hij alles mee. Een schat van zegeningen is ons in Hem ten erfdeel geworden.

Als u aan Anna gevraagd zou hebben, *wat ontbreekt u nog?* Dan had ze gezegd: *nu niets meer.* Het was vol. Het waren daar voor haar wateren der zwemming. Ze is daar dronken geweest van de liefde. En dat is de vrucht van hen, die de verlossing in Jeruzalem verwachtten. Ook voor u mocht de Heere het eens vervullen; voor het volk dat het niet geloven kan, dat met vrees en beven over de aarde gaat en dat gedurig zó wordt bestreden en gekweld door de macht van het ongeloof. O, Gods werk mocht nog eens triomferen! De buit van het overwonnen land, viel zelfs de vrouwen in de hand, Psalm 68: 6.

Volk des Heeren, dat ge met Anna verwaardigd werd van bij dat geboren Kind te komen, Dat zij met haar eigen ogen heeft aanschouwd en verwaardigd werd om de toepassing van Christus en van Zijn eeuwige gerechtigheid door het geloof te omhelzen voor haar hart en leven. O, de vrucht zou voor uw ziel ruisen als de Libanon, Psalm 72: 16. Om Zijn grootheid te vertellen en Zijn heerlijkheid uit te roepen. Dan zal er ook bij u geen stilzwijgen meer zijn.

En zeg het nu eens, is dat u beste tijd niet geweest, dat ge van Hem sprak? Oh, die in dat bundeltje der levenden liggen opgesloten hebben geen andere begeerte dan om Hem te roemen als het hoogste van hun blijdschap. En van Hem getuigenis te geven; dat is het leven voor het beweldadigde volk. Dat is hier in dit jammerdal iets van de

Hemel. Daar zal de verheffing Godes in hun zielen zijn, eeuwig en altoos. Daar zullen ze het nooit meer over zichzelf hebben, daar zijn ze van zichzelf en van alle eigen bedoelingen voor eeuwig verlost. Bij het Lam, Dat in het midden van de troon is, zullen ze eeuwig de Heere eer en heerlijkheid geven.

Volk des Heeren in ons midden, u mocht er nog mee verkwikt worden, totdat wij straks niet meer zullen zien in een spiegel in een duistere rede, maar van aangezicht tot aangezicht, door des Heeren Geest. Amen.

Preek opgenomen door M. Geuze, Rotterdam. Gecorrigeerd door ds. W.C. Lamain

5. De vrijheid waarin Christus Zijn kerk stelt

Uitgesproken in Grand-Rapids 1983

Zingen Psalm 146: 4, 5
 Lezen Psalm 69 : 1- 21
 Zingen Psalm 69: 6 en 7
 Psalm 14: 7
 Psalm 44: 12 en 14.

Vangen wij onze godsdiensttoefening aan door met elkander te zingen Psalm 146 en daarvan het 4^e en 5^e vers

*'t Is de Heer, Wiens alvermogen
 't Groot heelal heeft voortgebracht.
 Die genadig uit den hoge
 Ziet wie op Zijn bijstand wacht.
 En aan elk die Hem verbeidt
 Trouwe houdt in eeuwigheid.*

Wat wij verder uit Gods Heilig woord u wensen voor te lezen, kunt ge opgetekend vinden in de 69^e Psalm, het eerste gedeelte, tot vers 21.

Onze hulp is in de Naam des Heeren, Die hemel en aarde gemaakt heeft.

Genade, vrede en barmhartigheid, worde u allen rijkelijk geschonken en vermenigvuldigd van God de Vader en van Christus Jezus de Heere, in de gemeenschap des Heiligen Geestes. Amen.

Zoeken wij nu tezamen het aangezicht des Heeren.

Heere, Gij geeft ons aan de middag van deze heilige rust- en sabbatdag het voorrecht dat we nog samen mogen komen aan de plaats des gebeds. In het begin van dit samenzijn hebben we vernomen uit Uw woord, wat het U, o Heere Jezus gekost heeft om aan het recht Uws Vaders te voldoen. Wat Gij niet geroofd had, dat moest Gij wedergeven. En versmaadheid heeft Uw hart gebroken. Want Gij zijt gedaald in de diepten der hel om Uw kerk uit die afgrond op te halen, wat door ons met geen woorden ooit uitgedrukt kan worden. De dichter heeft er van betuigt: hier weidt mijn ziel met een verwond'rend oog. En het zal voor Uw volk maar ten dele zijn en blijven aan deze zijde van het graf als ze door de genade Gods er een weinigje inzicht in mogen krijgen. Dan zullen er toch wel ogenblikken in het leven aanbreken, dat ze als versuft zijn en dat ze beseffen dat ze geen mensenverstand hebben en de wetenschap der heiligen niet gekend hebben. Aanbidding, eer en de dankbare lofgezangen, want Gij regeert.

En nu bracht U ons nog samen in deze middag om bij vernieuwing stil te staan bij de vruchten van het bittere lijden en sterven, in de vrijverklaring, in de vrijspreking en in de vrijmaking van Uw volk, wat U daartoe van eeuwigheid, om Uwszelfs wil verkoren hebt. En die hier aan deze zijde reeds beginnen om Uw lof te vertellen. Het gedeelte

van Uw Woord wat wij wensen te overdenken, mocht U in deze middag nog voor ons verstand en hart willen openen. Wij zijn steil en diep afhankelijk van de bedeling en van de invloed, van de voorlichting, de inlichting en de toelichting van God de Heilige Geest. Dat we het maar recht mochten beseffen, dat we op onze eigen benen niet kunnen staan. En dat we van onszelf niets vermogen. Maar dat die dierbare Geest, die van de Vader en de Zoon uitgaat, ons in deze middag gegeven mocht worden. Met al Uw geroepen knechten, om de bazuin aan de mond te mogen zetten, om Jakob te verkondigen hun zonden en Israel hun overtredingen. Maar ook de rijkdom van die ondoorgrondelijke genade, die er is een Christus voor een gebonden mens onder de wet en onder het oordeel en onder de dood. Dat Uw Woord heerschappij in ons hart moge hebben, hetzij bij de aanvang, of bij de voortgang en dat er nog wat gebeuren mag in deze middag, dat de eeuwigheid zal kunnen en mogen verduren.

Verkwik de zielen van Uw gunstgenoten. Versterk ze in dat algemeen, ongetwijfeld en Christelijk geloof. En dat alle gronden die geen ware grond zijn, ontdekt mochten worden en wegvallen om gebouwd te worden op het fundament van de apostelen en profeten, waarvan Jezus Christus is de uiterste Hoeksteen. Gij mocht Uw Naam en Uw kracht verhogen in het lezen, in het luisteren en in het prediken van Uw Woord in deze middag. En onder jong en oud met Uw Geest nog werken, opdat er nog wat gebeuren mocht in deze geesteloze tijd die wij beleven, wat de eeuwigheid zal verduren.

Gedenk ons en ons geslacht, waar ze ook zijn en zwerven op de wereld. Er is niemand die naar God vraagt en er is niemand die naar God zoekt. Maar dat Uzelf ons bezoeken mocht en ons mocht opzoeken en vinden en aan Troon verbinden, opdat we geen rust zouden vinden voordat we rust in God gevonden hebben.

Gedenk land en volk en overheden in de benauwdheid der tijden die wij beleven. Breng ons terug tot Uw Woord en tot Uw getuigenis en tot de heiliging van Uw dag, daar die dag met voeten getreden wordt. En er geen besef meer in het algemeen is, dat het Gods dag is. Maar dat het Gods dag nog eens mocht worden voor ons en voor ons geslacht.

Zieken en kranken dragen we aan U op. Ook die moeder die in deze morgen nog thuis mocht komen, wil ze verder ondersteunen en sterken en al de wegen heiligen. En wat in de woningen ziek is en met ons niet op gaan kan, we bevelen hen aan Uw troon. Gedenk nog des ontfermens uit louter genade. Sterk ook de weduwen en wezen en weduwnaars. Ook bij het klimmen van de jaren. En die almaar korter bij de dood en bij de eeuwigheid komen. Wil de noden in de gezinnen, die zo groot en veel zijn, nog genadig vervullen.

Ook degenen die met ons niet zijn in deze dag en in de volgende weken, U weet de reis die ze gemaakt hebben, wil ze ook daar beschutten en beschermen. En ons samen nog een alles vervullend God zijn met al Uw volk en al Uw knechten. Wil de zalving van Uw Geest ons nog verlenen. Beschaam ons niet, maar geef nog een opening, opdat Uw Naam er nog in en door verheerlijkt mag worden en dat het tot blijdschap van onze zielen mag verstreken. In de wegneming van al onze ongerechtigheden, om Jezus' wil. Amen.

Psalm 69 vers 6 en 7.

Geliefden.

We zijn deze godsdiensttoefening begonnen met het zingen van Psalm 146, Die gevangenen vrijheid schenkt en aan hun ellende denkt. En met het lezen van het eerste gedeelte van de 69^e Psalm, waarin het lijden van Christus beschreven wordt, wat Hij

doorstaan en doormaakt heeft, om aan de gerechtigheid Gods te voldoen. Maar ook om Zijn kerk te verlossen en te bevrijden. De diepten van dat lijden zijn onbeschrijfelijk. We hebben er iets van gehoord, dat de wateren zijn gekomen tot aan Zijn ziel en dat Hij gezonken is in grondeloze modder, waarin men niet kan staan. "Ik ben gekomen in de diepten der wateren en de vloed overstroomt Mij." En in het 18e vers zegt de Christus: "Want Mij is bange; haast U verhoor Mij. Nader tot Mijn ziel, bevrijd ze; verlos Mij, om Mijner vijanden wil." Het recht van God eiste voldoening en niets minder. En de ganse macht van de hel heeft het er op aangelegd om Christus te verderven. Om het gehele plan van de zaligheid te vernietigen. Maar wij weten, Christus is er uitgekomen en Christus is er doorgekomen. En dat, opdat Hij Zichzelf een heerlijke Naam zou maken. Maar ook, opdat Hij Zijn kerk zou verlossen. Die kerk zal voordat ze verlost worden, door God in de onmogelijkheid van de verlossing gebracht worden.

De tekst vanmiddag is bij vernieuwing in het heilig Evangelie van Johannes, het 8^e kapittel waar Gods woord zegt in vers 36:

Indien dan de Zoon u zal vrijgemaakt hebben, zo zult gij waarlijk vrij zijn.

Tot dusver.

Christus heeft Zichzelf vrijgemaakt door Zijn Goddelijke en alvermogene kracht. Wanneer Hij geen God geweest was, dan was het even hopeloos geweest als het voor ons is. Maar Zijn Goddelijke natuur heeft Zijn aangenomen menselijke natuur ondersteund en gesterkt. Zodat de Borg aan het kruis van Golgotha heeft uitgeroepen: *het is volbracht!* Toen Hij daar ging in het volle bewustzijn dat alles volbracht was wat de Vader van Hem geëist had en wat de Waarheid van Hem voorspeld had, dat Hij doormaken moest in de 33 jaar die Hij op de wereld geleefd heeft.

Indien dan de Zoon u zal vrijgemaakt hebben. Die Zoon is vrijgemaakt door de Vader, vrijverklaard, vrijgesproken en vrijgelaten. Want we zingen in Psalm 103:

*Zo ver het west verwijderd is van het oosten,
Zo ver heeft Hij om onze ziel te troosten,
Van ons de schuld en zonde weggedaan.*

De zonden van Gods kerk zijn geworpen in de zee van eeuwige vergetelheid. En God zal die zonden niet meer gedenken. Nu gaat de kerk vrijuit, onder welke banden en boeien dat de kerk ook hier in deze wereld geleefd heeft.

Indien dan de Zoon u zal vrijgemaakt hebben. Christus heeft de pers alleen getreden en niemand van de volkeren was met Hebben. Hij heeft ze getreden in Zijn toorn en vertrapt in Zijn grimmigheid, omdat de dag der wraak in Zijn hart was en het jaar Zijner verlossen was gekomen. In Jesaja 63 staat: *wie is Deze die van Edom komt met besprenkelde klederen?* Maar die ook de overwinning heeft behaald en zelfs de dood verslonden heeft tot eeuwige overwinning. En nu is de Zoon van God, eenswezens met de Vader en met de Heilige Geest; en zo maakt Hij dat volk vrij. Hij maakt het volk eeuwig vrij, zodat er geen beschuldiging meer zijn zal tegen de uitverkorenen Gods. *Want God is het, Die rechtvaardigt. Wie is het die verdoemt?* En de grondslag is: *Christus is gestorven en wat meer is, Die ook is opgewekt, en Die ook ter rechterhand Gods zit; Die ook voor ons bidt.* Christus is de Verwerper van de zaligheid en Hij is de Toepasser van de zaligheid.

Nu staat er in het laatste gedeelte van die tekst: *zo zult gij waarlijk vrij zijn.*

Er zijn enkele dingen in dit verband vanmiddag, waar we een ogenblik bij stil wensen te staan om dan in het einde nog weer terug te komen op dat waarlijk vrij zijn.

De vrijheid waarin Christus Zijn kerk stelt, is:

Ten eerste, een wonderlijke vrijheid

Ten tweede, een bijzondere vrijheid

Ten derde, een toenemende vrijheid.

1. *Waarom een wonderlijke vrijheid?* Omdat ze nooit genoeg bewonderd kan worden. Er is in dit opzicht zulk een groot verschil gemeente, tussen een huichelaar en het volk van God. Een huichelaar is een naprater. Een huichelaar is een persoon die termen overneemt van Gods volk. Het is een persoon die probeert te praten zoals Gods volk praat. En die mensen praten ook over een wonder. Maar dit is nu het grote verschil tussen een huichelaar en een oprecht kind van God, dat het wonder wat een huichelaar bespreekt, dat wordt in hun leven almaar kleiner. Dat gaat krimpen, dat wil zeggen, alles gaat er uit. En wanneer de dood komt, dan is er van dat een wonder bij die mensen niets overgebleven. Die gaan straks zo sterven met een ijdele waan dat het toch recht met hen was. Maar zij zullen hun ogen opendoen in de eeuwige rampzaligheid.

Bij Gods volk is dat een ander geval. Het wonder dat verheerlijkt wordt aan Gods volk, wordt almaar groter. Dat wordt almaar onbegrijpelijker. En dat zal in het einde een eeuwig wonder voor die mensen worden. Wat is nu de oorzaak dat het almaar groter wordt? Omdat in het leven van degenen die in de vrijheid gesteld worden, zij almaar *meer van God krijgen te kennen en van zichzelf en van Christus* krijgen te kennen. Dat zijn drie zaken die altijd samengaan.

- Ze krijgen in hun leven meer en meer gezicht in de Deugden Gods. Dus, het is niet als een stilstaand water dat vertroebelt en dat gaat stinken, nee, maar het inzicht in de Deugden Gods die het volk krijgt wordt steeds helderder. Het wordt steeds klaarder voor hun ogen gesteld. Dat zie je in Psalm 90 vooral bij Mozes de knecht van God. Daar zegt hij: *wie kent de sterkte Uws toorns naardat Gij te vrezet zijt?* Die man is tweemaal op de berg geweest waar God ook was. En wat is nu het wonderlijke van die omgang van Mozes met God op de berg? Dat die man nadat hij op de berg geweest is met God almaar meer in zijn gemis gekomen is.
- De godsdienst die we nu hebben, is een godsdienst die almaar rijker wordt; en almaar meer gaan ze de hoogte in. Maar de ware godsdienst die God aan Zijn kerk schenkt, dat is een godsdienst waardoor ze meer en meer aan hun gemis ontdekt worden en almaar verder ervan afkomen. Kun je dat de bewijzen uit het leven van Mozes? Ja. Want die man heeft gezegd: *toon mij Uw heerlijkheid.* En je zou zeggen, er is eigenlijk op de wereld nooit een mens geweest die zoveel van de heerlijkheid Gods aanschouwd heeft als Mozes. Want toen hij terugkwam van de berg, blonk zijn aangezicht. Het was voor de kinderen Israëls niet mogelijk dat ze zelfs zijn aangezicht zagen. Maar nu gaat diezelfde man vragen: *toon mij Uw heerlijkheid.* Hij wilde er meer van zien, hij wilde er meer van aanschouwen. Maar dat was onmogelijk. Want wie zal God zien en leven? Toch heeft de Heere dat gebed verhoord. Hij heeft Mozes geplaatst in de kloof der steenrots. En toen is de Heere voorbij Mozes gegaan. Toen heeft Mozes Gods achterste delen gezien. En niet Mozes, maar de Heere Zelf heeft Zijn Deugden uitgeroepen. En vanzelf, hoe meer dat een van God bekeerde ziel, Gods heerlijkheid krijgt te aanschouwen, hoe meer dat hij zichzelf ziet in zijn hel- en vloekwaardigheid. Je leest van Johannes op Patmos: *toen ik Hem zag viel ik als dood aan Zijn voeten.* Toen Petrus die heerlijkheid zag in het zinken van die

boten vol met vis, heeft hij gezegd: *Heere ga uit van mij, want ik ben een zondig mens.* De diepte van onze val is nooit te peilen. We hebben wel eens gezegd, ook van deze plaats tot u: wat is het toch een voorrecht dat de Heere trapsgewijs Zijn volk leidt. Trapsgewijze leidt Hij hen. Als bij wijze van spreken, Gods volk, met hun 20e jaar, ik noem nu maar één voorbeeld, zouden weten wat ze met hun 80e jaar zullen weten, dan zonken die mensen weg. Dan zouden die mensen geen moed hebben om te leven.

In de tijd van de eerste liefde hebben die mensen Gods volk wel eens horen praten en Gods volk wel eens horen zuchten. Ze zijn daar wel niet tegenin gegaan, maar toch hebben ze niet kunnen denken dat dit ook hen eenmaal te beurt zou vallen. Wij waren eens ergens om te spreken in een andere plaats dan Grand-Rapids en er waren enkele mensen die met ons meegingen. Daar was ook een ouderling bij. Hoe dat nu ging of kwam, kan ik ook niet meer zeggen, maar in elk geval er werd daar gegeten en gedronken en dan moet er gebeden en gedankt worden vanzelf. Ja, dat betaamt. En nu had ik toch vergeten om een man die ouderling was, te vragen of hij eindigen wilde. En die man deed zo graag bidden. Ja, dat doe ik ook hoor, maar ... er is een verschil in; dat zal je toch wel weten? En die man was zo stil, zo stil. Ik zei op den duur tegen die man: Ben je ziek? Scheelt er wat aan?

Die man zei: o nee, maar je zult het wel weten waarom ik zo stil ben.

Ik zei nee, dat kan ik heel niet begrijpen. Ik had er ook geen gedachten over.

Hij zei: dat je me niet verzocht heb om te eindigen met het eten.

O, o, o, is dat de ziekte? Is dat je ziekte? Ik zei: het spijt me dat ik je niet gevraagd heb.

Waarom dan niet, man?

Ja, ik heb er heel geen gedachten over gehad.

En nu in de eerste tijd mensen, o, dan wil hij altijd wel bidden. En hij wil altijd wel zingen. Altijd. Er was vroeger in het Westen een man, die ook nog ouderling geweest is en hij werkte een beetje samen met andere mensen. En toen ze wat gedaan hadden, zei hij: we gaan nu eerst bidden en we gaan eerst zingen en een beetje over de waarheid praten. En dan kan je wel begrijpen dat er van werken niet veel kwam. De jonge mensen die vonden dat wel goed. Die zeiden: ja, laten we maar gaan zingen. Maar, er is een tijd voor alles. Voor alles is er een bestemde tijd. Maar als er nu eens een tijd komt: 'Mijn God ik roep des daags en Gij antwoordt niet. En des nachts en er is geen stilte.' En als er een tijd in zijn leven komt dat alles gaat veroordelen en dat alles zomaar afgesneden wordt, en dat je als een huichelaar komt te staan en als een hypocriet. En dat je overal, overal mee aangevallen wordt. ... Dan wordt het allemaal anders. Lodensteyn zong:

Schoon ik dieper poog te delven,

Schoon ik meer verderf ontmoet.

Ach, ik wanhoop aan mijzelven;

De zonde is de ergste slavernij.

Want nu kan een kind van God, indien de Zoon hem vrijgemaakt heeft, van God wel *vrijgemaakt zijn van de heerschappij der zonden en van de schuld der zonden*, maar hij is niet vrijgemaakt van de smet der zonde. En hij is niet vrijgemaakt van de gevolgen van de zonde. Ik ga daar vanmiddag niet dieper op in, want dat heb ik de vorige keer gedaan. Dus dat is niet nodig. Maar ik geef alleen die punten maar om te overwegen. Die kroon zal omgekeerd, die zal omgekeerd en omgekeerd worden. Gods volk krijgt zichzelf terug. Die krijgt

zichzelf weer terug.

- En dan in de derde plaats, de kennis van God, de kennis van zichzelf en de *kennis van Christus*. Waarvan staat in Zacharia 13: *Zwaard ontwaakt tegen Mijn Herder, tegen de Man die Mijn Metgezel is*. Die eenswezens is met de Vader en met de Heilige Geest, maar Die troon en kroon verlaten heeft. Die hier op deze vervloekte wereld terechtgekomen is in een wereld waarvan de Waarheid zegt: *Hij is tot het Zijne gekomen en de Zijnen hebben Hem niet aangenomen*. Die zelfs geleefd heeft in een huis waar de Waarheid van zegt in Johannes 7 vers 4: *en Zijn broeders geloofden niet in Hem*. Zelfs een levende, bekeerde en Godzalige moeder begreep Hem ook nog niet in Zijn Borgtochtelijke bediening. Waar Hij tegen zeggen moest: *Vrouw, wat heb Ik met u te doen? Mijn ure is nog niet gekomen*. En in Mattheus 12, waar een boodschapper tot Christus komt in een huis waar Hij preekte: je moeder en je broers zijn hier om U te spreken. Die wilden inbreuk maken op Zijn werk. En dan antwoordde die gezegende Heere Jezus: *Wie is Mijn moeder? En wie zijn Mijn broeders? Alleen degenen die doen de wil van Mijn Vader, Die Mij gezonden heeft*. Eenmaal aan het kruis van Golgotha, waar Maria staat als een weduwe en haar weduwschap inleeft als een vrucht van zonden, gaat het zwaard van Gods recht door haar ziel. Daarom vanaf dat kruis zegt Christus: *vrouw zie Mijn zoon; zoon ziet Mijn moeder*. Dan wordt Maria door Christus getroost; dan krijgt ze een thuiskomen, door dat bittere lijden en sterven. Waar haar ogen ook nog voor gesloten waren.

Och mensen, we hebben vanmiddag dat gedeelte gelezen en we hebben dat wel eens meer met het lezen van sommige teksten, dat we moeten zeggen: wat zal ik er vanmiddag aan toevoegen? Als we toch eens de diepte ervan peilen konden en mochten, wat het die Borg gekost heeft om aan het recht te voldoen en om Zijn kerk te verlossen en weer terug te brengen in de volmaakte gemeenschap met een Drie enig God, dan is het toch geen wonder dat in de hemel dat Lam zal ontvangen de aanbidding en de dankzegging: *want Gij hebt ons Gode gekocht met Uw bloed*. Dat is de enige prijs geweest de gemeente, die betaald kon worden voor de kerk, om ze in de vrijheid te stellen en om ze in de vrijheid te houden. Daarom zegt Paulus in 1 Korinthe 6: *Want gij zijt duur gekocht. Zo verheerlijkt dan God in uw ziel en lichaam, welke beide Godes zijn*.

En om nu tot het eerste nog even terug te komen, het is zulk een *wonderlijke vrijheid*, dat het eeuwig bewonderd zal worden. En dan kom ik tot mijn tweede puntje vanmiddag.

Het tweede punt is, dat het een bijzondere vrijheid is.

Waarom is het een bijzondere vrijheid, gemeente? Omdat het maar enkelen te beurt valt. Velen zijn geroepen en weinigen zijn uitverkoren. Één uit een huis of uit een geslacht en twee uit een stad die tot Sion zal komen. In de dag des oordeels zal het zijn een schare die niemand zal kunnen tellen. Uit alle talen en alle geslachten, miljoenen en miljoenen, die eenmaal hun kronen zullen werpen voor de voeten van God en van het Lam. Van de week gepreekt, in X. En dan kom je in het reizen door steden en dorpen. Ik zeg een keer tegen die mensen die met mij reden: Smytegelt zegt: *er zijn steden en dorpen waar God nooit komt*. Hij komt daar nooit. We zijn door die grote stad Toronto gekomen, omdat we daar 's avonds ook nog gesproken hebben in de kerk. En och, het krioelt zomaar van mensen. Het krioelt ervan. En dan staat daar in het land een klein kerk ziet, langs een hoofdweg. En dan die auto's vliegen er zomaar voorbij, de een van de ene kant de ander van de andere kant. En dan is het een witte

raaf die in dat kleine wegje draait waarin het kleine kerkje staat. Soms zou je medelijden met je eigen krijgen. Ja werkelijk, hoor. Dan zou je zeggen: mensen stopt toch eens een avondje. Volg ons ook eens. Maar och, nee mensen Er is geen gedachte aan. Want een mens wil naar de hel toe. En schelt maar niet op de predestinatie. Ach schuilt er maar niet op, mensen. En vloek de predestinatie niet. Want je hebt heel geen behoefte aan de Heere geen betrekking op God, van jezelf. Nee. Dan is het allemaal die brede weg naar het verderf. Ja, die brede weg naar het verderf. Er is niemand die naar God vraagt. En er is niemand die naar God zoekt. Straten en huizen vol met mensen, zoals je leest van de stad Ninevé, 120.000, die geen onderscheid weten tussen hun rechter- en linkerhand.

Zou het in Grand-Rapids iets anders zijn dan in Ninevé, met al de kerken en met al haar godsdienst? Nee mensen, nee. En dan allemaal reizen naar zo'n ontzaglijke, naar zo'n ontzaggelijke eeuwigheid! Straks zal een mens gedagvaard worden voor die grote Rechter, Wiens ogen als vlammen vuur zijn. En elk ogenblik kan de dood intrede doen. Elk ogenblik. We zijn geroepen bij een kleine jongen van acht jaar in het ziekenhuis in die gemeente waar we moesten voorgaan. Hij was de avond van tevoren geschoten in zijn borst, door een jongen ook van acht jaar oud. Niet met opzet, maar spelenderwijs. Diezelfde middag bij een man gestaan die bij in een silo gevallen was, buiten kennis, vergiftigd. En zo ga je maar door. Och, er is geen einde aan. Een ander ligt van kanker, een ander van een hartaandoening, die we in die dagen hebben bezocht. En och, dan zou je zeggen: een mens moest wel geen rust hebben, die zou van benauwdheid tegen de muur moeten vliegen en zeggen: *o God, gedenk me toch. O God, bekeer me toch. O God, zou Je nog mee mij te doen willen hebben? Zou Je me nog willen bekeren? Hé?* Maar och, nee mensen, nee. En zo zou ik vanmiddag door kunnen gaan wat de openbaring van de mens is.

En ik zal het alleen met dit ene maar bepalen vanmiddag, dat de apostel Johannes schreef in 1 Johannes 4 vers 19: *We hebben God lief, omdat Hij ons eerst heeft liefgehad.* Omdat, Hij ons eerst heeft liefgehad. Ja. En als dat nu een mens te beurt mag vallen en hij krijgt er besef van; want dat moet hij ook krijgen, dat moet hij ook ontvangen. Er zijn mensen in onze gemeenten die zeggen: 'Man ik wilde dat je ermee op zou houden met al dat lijdelijkheid spreken. Steeds dat lijdelijkheid preken.'

Het is geen lijdelijkheid spreken, het is de volle waarheid. Het is de volle waarheid voor honderd procent. Als het van ons zou moeten komen, dat het er nooit zou komen. Met eerbied gesproken gemeente, God moet Zijn hand aan je leggen maar Hij moet Zijn hand ook op je aanhouden en je hand ook vasthouden. Asaf zegt in Psalm 73: *Gij hebt mijn rechterhand gevat en Gij zult mij leiden door Uw raad.*

Gisteravond heb ik in mijn eenzaamheid zitten lezen in Psalm 65. Een tekst gevonden om, als we het mogen krijgen, er binnenkort over te spreken. Ik vond in die tekst, in Psalm 65, 14 keer het woord *Gij* met grote letters. *Gij*, 14 keer met een grote letters. En er is nog een andere Psalm, daar dichtbij, daar is het van begin tot het einde ook weer *Gij*. *Gij*. Allemaal *Gij*. Zou dat nu geen eeuwig wonder worden? *Waarom was het op mij gemunt, daar er duizenden gaan verloren, die Gij geen ontferming gunt?*

Er is een Demas die gepreekt heeft en Paulus vergezeld heeft en die de tegenwoordige wereld heeft liefgekrege en naar Thessalonica gereisd is. Er is Herodes die veel dingen heeft gedaan voor Johannes de Doper. Maar in het einde heeft hij Johannes de Doper het hoofd laten afhakken. En als je nu genade mag hebben, dan krijg je met al die mensen hier vanbinnen te doen. Hier vanbinnen, krijg je met al die mensen te doen. Daar kun je wel van overtuigd wezen. Daar wordt je mee aangevallen daar wordt gekweld. Daar word je mee benauwd.

Wat is het getal toch klein mensen, onder die grote massa's mensen! En de wereld is

vol van onverschillige mensen maar ook vol van voldane mensen; ja voldane mensen. Kerken vol van gelukkige mensen, maar nooit ongelukkig geweest. Nooit ongelukkig. Die bedrogen worden en die bedrogen willen wezen en die hun leugens aanvaarden. En zonder achterdocht gaan ze naar de eeuwigheid.

Daarom mensen, het is een *bijzondere* vrijheid als de Heere een ziel in die vrijheid komt te plaatsen. Hé? Een bijzondere vrijheid. Want van zichzelf zullen ze tot die vrijheid nooit komen. Nooit.

Is er nog een derde puntje? Jazeker er zijn zoveel puntjes. En dat is een *toenemende vrijheid*, onder de banden en onder de gevangenis. Een toenemende vrijheid onder banden en onder gevangenis.

Want Gods volk wordt wel bevrijd, en dat wordt wel vrijgemaakt, maar wij kennen ten dele en wij profeteren ten dele. Als het volmaakte zal zijn gekomen, dan zullen we Hem zien gelijk Hij is. En ook ten opzichte van de wet, de verdoemende kracht van de wet, wordt voor Gods volk verbroken. En ze krijgen het als een wet der liefde terug in hun ziel. Maar toch, *ik wist niet, dat mijn tere ziel, zoveel van het aardse overhield*. En dat zelfs na de vrijmaking David nog moest zeggen: *Hoe kleeft mijn ziel aan het stof. Ai, zie mijn nood*. Maar het is een *toenemende vrijheid*. Want het is van geloof tot geloof, zegt de apostel. En het volk dat in de wedergeboorte gestorven is, zal ook met Paulus doorleven in een meer of mindere mate: *Ik sterf alle dag, hetwelk ik betuig bij onze roem die ik heb in Christus Jezus*. En als de Geest begint te leven, dan gaat het vlees beginnen te sterven. En dat zal zo blijven zolang Gods kind op de wereld is. Hij heeft Geest en vlees. En wat er allemaal uit voort kan komen uit die geestelijke strijd, daar zingen we nog een versje over, uit Psalm 14 het 7^e vers.

*Och daalde 't heil uit Sion spoedig
Voor Israel. Als God Zijn volk uit lijden
En banden redt, zal Jakob zich verblijden.
En Israel al juichend geven d' eer.
Aan zijnen Heer.*

Toepassing

En nu tot bevestiging, geliefden van wat we gezegd hebben, zal ik u nog voorlezen Romeinen 13 vers 11. Daar zegt de apostel: "En dit zeg ik temeer, dewijl wij de gelegenheid des tijds weten, dat het de ure is, dat wij nu uit de slaap opwaken. Want de zaligheid is ons nu nader dan toen wij eerst geloofd hebben." Dus mensen, om nu kort te zijn vanmiddag, hoe meer we nu in onszelf als een rampzalig mens over de wereld gaan en zwerven, hoe korter dat we bij de zaligheid zijn, geopenbaard in Christus. Daar heb je het! De uitwendige mens wordt verdorven van dag tot dag, maar de inwendige mens die wordt ook van dag tot dag vernieuwd. Ze komen almaar korter bij de volmaaktheid en bij de zaligheid, die bereid is voor al het arme en in zichzelf ellendig volk.

En dan, het is ook een *vertroostende vrijheid* voor Gods kinderen. Een vertroostende vrijheid, want de apostel zegt in 1 Korinthe 7 vers 22: *Want die in de Heere geroepen zijnde, is een dienstknecht zijnde, is een vrijgelatene des Heeren*. Ingelijks ook, *die vrij zijnde geroepen is, die is een dienstknecht van Christus*. Dus hoe meer wij nu in de banden komen, hoe meer dat we Christus gelijkvormig worden. En hoe meer dat we Zijn voetstappen mogen drukken, hoe aangenamer en hoe verkwikkender het dierbare lijden en sterven van Christus voor onze ziel zal worden. *Wij die leven*, zegt Paulus, *worden elke dag in de dood overgegeven om Jezus' wil. Opdat het leven van*

Jesus in ons sterfelijk lichaam zou geopenbaard worden. Dus een vertroostende vrijheid.

Want als wij eenmaal vrijgemaakt zijn, dan zegt Christus: **die zal waarlijk vrij zijn.** Dat wil niet zeggen dat ze nooit last van de duivel meer hebben, dat de wereld zijn pijlen niet meer op je af zal schieten en dat je vlees je niet meer verzoeken zal. Och, dat gaat door tot het einde toe, gemeente. Maar het is een vertroostende vrijheid *omdat Hij, Die het goede werk begonnen heeft, het zal voleindigen tot op de dag van Jezus Christus.* En, dat staat ook in Psalm 68:

*Hij kan en wil en zal in nood,
Zelfs bij het naad'ren van de dood,
Volkomen uitkomst geven.*

God zal Zijn volk nooit loslaten. Nee, Hij zal Zijn erve niet begeben en Hij zal ze niet verlaten. En in de zware druk die gedurig over dat volk komt, - want in de wereld zult gij verdrukking hebben, - maar hij zal je dan ook in die tijd wel eens liefelijk aan Zijn hart drukken. Hij zal het je wel eens omhelzen. Hij zal je weleens kussen met de kussen van Zijn mond. En dan zul je ook wel ervaren, dat Zijn uitnemende liefde beter is dan de wijn. God kan er niet vanaf en zij kunnen van God niet af. Ze kunnen er niet van loskomen. Dat is een wonder hé? Job heeft eens uitgedrukt: *Al dode mij de Heere, dan zal ik nog op Hem hopen.* Ja; niet al zou de duivel mij doden, nee, nee, maar als God mij zou doden, dan zal ik nochtans op Hem hopen. Dat komt omdat ze in een eeuwig verbond gesloten zijn. In een verbond dat nooit zal worden vergeten, Jeremia 50 vers 6. Een verbond dat in alles wel verordineerd en vast is, hoewel Hij het nog niet doet uitspruiten.

En ze krijgen hier de beginselen van de eeuwige vrijheid, hier in dit leven.

*Het vrome volk in U verheugd,
Zal huppelen van zielevreugd,
Daar zij hun wens verkrijgen.*

En dat zal nooit missen. Ik hoop geliefden, - we zullen het er nu maar bij laten vanmiddag, want er komt toch geen einde van; nee; - maar, dat de Heere degene waar het zuiver begin van het nieuwe leven geschonken is, dat de Heere het werk mag bevestigen en kronen en dat Hij er een stempel op mag zetten voor de ziel. Opdat, ten eerste, opdat je je smader wat te antwoorden zal hebben. Want ze komen met heel wat aandragen van binnen, hoor. Ook werpen ze zoveel takken voor de voeten om daarover te vallen. Zoveel takken. Maar God Zelf die is hun Schild in het strijdperk van dit leven en onze Koning is van Israëls God gegeven.

De Heere verkwikke Zijn erfdeel, door het onderwijs van deze middag. En niet alleen die het hier vanmiddag horen, maar die het ook in hun tenten, in hun huizen nog zullen vernemen. En waar ze er ook nog zitten te luisteren. Want ze zitten in de hele wereld verspreid, in hoeken en kanten. Het is een klein kuddeke, maar ze zijn er dan toch nog. En de duivel kan ze niet weg krijgen. Hij zal ze nooit weg kunnen krijgen. Want door Zijn kracht worden ze in standgehouden.

Och, mijn onbekeerde medereiziger, och dat je je banden nog eens mocht leren kennen en dat de boeien waar je in gekerkerd bent, dat die boeien nog eens gingen knellen en gingen drukken en dat het nog eens in je leven mag worden: "Doch roepende tot den Heere, in de benauwdheid die ze hadden, verlost Hij hen uit alle hun noden en benauwdheden." Och, de Heere mocht het nog vervullen en bevestigen. Zijn liefdedienst heeft mij nog nooit verdrotten. Amen.

Dankgebed.

Heere, wees Gij de Naprediker van wat wij in deze middag nog mochten zeggen. Heilig het nog aan vele harten. En wil ons nog verder in Uw gunst gedenken, ook in de avond, als we nog andermaal samen hopen te komen. Geef nog lust onder jong en oud, klein en groot, naar de woorden des eeuwigen levens. En sterk een ieder in zijn weg en staat. Maak Uw weldadigheden nog groot, om het bloed des eeuwige Verbonds, om Jezus' wil. Amen.

Zingen Psalm 44 vers 12 en 14.

Ontvang de zegen des Heeren.

*De Heere zegene u en Hij behoede u.
De Heere doe Zijn aangezicht over u lichten en zij u genadig.
De Heere verheffe Zijn aangezicht over u en geve u vrede. Amen.*

6. Een troostvolle belofte

Uitgesproken in Grand-Rapids 10 mei 1970

Zingen Psalm 42: 7
 Lezen Johannes 12: 20 – einde.
 Zingen Psalm 73: 12, 13
 Psalm 45: 7
 Psalm 16: 6.

Vangen wij onze godsdiensttoefening aan door met elkander te zingen Psalm 42 en daarvan het 7e vers.

*O mijn ziel wat buigt g' u neder.
 Waartoe zijt g' in mij ontrust?
 Voed het oud vertrouwen weder.
 Zoek in 's hoogsten lof uw lust.
 Menigwerf heeft Hij uw druk
 Doen verand'ren in geluk.
 Hoop op Hem, sla 't oog naar boven
 Ik zal God, mijn God nog loven.*

Wat wij verder uit Gods heilig woord u wensen voor te lezen, dat kunt ge opgetekend vinden in het Evangelie naar de beschrijving van Johannes, het 12^e kapittel en daarvan vanaf het 20e vers.

Maar vooraf de 12 artikelen des geloofs.

Onze hulp is in de Naam des Heeren, Die hemel en aarde gemaakt heeft.

Genade, vrede en barmhartigheid, worde u allen rijkelijk geschonken en vermenigvuldigd van God de Vader en van Christus Jezus de Heere, in de gemeenschap des Heiligen Geestes. Amen.

Zoeken wij nu tezamen het aangezicht des Heeren.

Heere, Gij bracht ons aan de middag van deze heilige rust- en sabbatdag bij vernieuwing nog samen binnen de wanden van dit bedehuis. Opdat wij Uw woord nog zouden horen, dat wij Uw Naam nog zouden aanroepen en dat wij van Uwentwege nog een zegen ten leven voor ons arme hart zouden mogen ontvangen. Gij hebt Zelf gezegd, Heere Jezus, waar twee of drie in Uw Naam vergaderd zijn, daar kom Ik in het midden en aldaar zal ik ze zegenen. En Gij zijt een Waarmaker van Uw woord en Uw beloften. Er zal niet een woord op de aarde vallen van al de goede woorden die Gij zelf hebt gesproken. Al de beloften, zoveel als er zijn, die zijn in Christus ja en amen, Gode tot heerlijkheid. Wil in deze middag ons samenzijn dan nog kronen met Uw goedertierenheden, met Uw barmhartigheden, met Uw inkomst en met Uw overkomst.

Gij kent de noden van al degenen die met ons opgekomen zijn. Gij kent een ieder zijn

hart en zijn leven. Gij weet de begeerten van Uw volk en het is Uw eigen woord: 'Haar begeerten vervult Gij met goed.

En aan Uwer wellusten vloed,

Voert Gij die dat ze drinken.'

Heere, Gij mocht in het bijzonder in deze dag, in de voorbereiding van het heilig sacrament des Avondmaals, Gij mocht Uw volk eens voor- en toebereiden. Ze worden gewaar dat ze het zelf niet kunnen. Dat in hun geen kracht is tegen deze grote menigte. Daar is zoveel strijd, er zijn zoveel aanvechtingen, maar Gij zijt Overwinnaar in de strijd en geeft Uw volk de zegen. Wil ook in deze middag Uw woord nog eens openen. Wil het nog zegenen tot waarachtige bekering van zondaren, opdat de landpale van Uw kerk nog eens uitgebreid mocht worden.

Jong en oud, klein en groot, gedenk des ontfermens. Daar zijn er zovelen die buiten ons bereik zijn, die wij niet meer bereiken kunnen. Er zijn zovelen die onvatbaar zijn voor Uw getuigenis. Die hun eigen weg en eigen pad maar gaan en zonder God in de wereld voortleven. Maar Gij mocht ze nog eens neervellen op het slagveld van vrije genade. Gij mocht ook onder ons en buiten ons, over de lengte en breedte der aarde, ook onder het Jodendom en heidendom, met Uw Geest krachtdadig willen werken. Opdat we nog eens aanschouwen mochten de wonderen van Uw genade in het toebrengen van zondaren.

Maar ook in het bevestigen van Uw kerk. Om alles weg te nemen wat geen God en geen Christus is. En om hun ziel te bouwen op dat enige fundament, dat door geen aards vermogen ooit zal worden bewogen. Gij mocht Uzelf noch willen openbaren als een God van volkomen zaligheid in de harten van het volk, dat als een lederen zak in de rook zo menigmaal leeft, voor henzelf als een roedomp in de woestijn en als een nachtuil in de wildernis. Maar U mocht hun stenen eens sierlijk leggen en hen op saffieren grondvesten en hun ganse landpale van aangename stenen. Gij mocht de zielen van Uw volk eens verblijden met Uzelf. En uit de bediening van Christus hen geven genade voor genade. Opdat Hij verheerlijkt mocht worden in hun harten, zowel in het lezen van de geschriften van onze vaders, alsook in het verkondigen van Uw eeuwig getuigenis. O God, verblijdt nog door Uw daden.

Versterkt met Uw Geest allen die Uw woord brengen. Dat het getal van Uw knechten vermeerderd mocht worden, dat er velen gesteld werden op de muren van Jeruzalem, om Jakob hun zonden en Israel hun overtredingen aan te zeggen maar ook de volle raad Gods te mogen prediken. Gedenk ook aan hem die hier Uw woord zal brengen. Breng de waarheid nog in het verstand en hart en geeft er nog wat bij. En wil naar de rijkdom van Uw genade geven dat we Uw eer mogen bedoelen en het heil van Sion en dat we zelf nog mee mogen eten van hetgeen dat we anderen mogen brengen.

We dragen al de zieken aan uw troon op. Wil ze genade verlenen om Uw hand te erkennen en wil hen ondersteunen in al hun zwakheden. Wil al de weduwen en wezen nog sterken. Die weduwe die haar arm heeft gebroken; och, bij al de teleurstellingen van het leven, wil U haar versterken. Een gebroken hart en een verslagen geest zijn de offers die Gode welbehagelijk zijn.

Gedenk onze zonen die dienen in de dienst des lands, waar ze ook zijn, op het slagveld of op het nieuwe oorlogsveld. Och, gedenk in de toorn des ontfermens. Geef nog genade onder al de oordelen. Er is geen kwaad in de stad wat de Heere niet doet. Het is allemaal vanwege de zonde dat we aan de verwoesting worden prijsgegeven. Maar gedenk nog des ontfermens. Leer hen hun jonge knieën te buigen, voordat het eeuwig te laat zal zijn.

Vervul al de noden, en wees ons een vriendelijk Ontfermer. Laat al de machten van de hel beschaamd worden. Wil Uw koninkrijk doen komen in de gezegende Middelaar en

laat Uw vriendelijk aangezicht over ons in gunst lichten. In de verzoening van al onze misdaden en zonden en in de betoning van Uw Goddelijke trouw en ontferming. Om Jezus' wil. Amen

Psalm 73 en daarvan het 12^e en het 13^e vers.

Inmiddels wordt gecollecteerd voor de kerk en de armen.

Geliefden.

Toen Christus van de Olijfberg opgevaren is naar de hemel, heeft Hij Zijn discipelen wel achtergelaten, maar niet losgelaten. In Johannes 16 vers 7 had Christus gezegd: *Het is u nut dat Ik weg ga. Want anders kan de Trooster niet komen.* Er was een noodzakelijkheid voor Christus, als de Knecht des Vaders om na Zijn volbracht werk weer terug te keren tot Zijn Vader. De apostel Paulus schrijft er over in de brief aan de Hebreëen, dat Christus is ingegaan in het binnenste Heiligdom met Zijn eigen bloed. En dat Hij voor het aangezicht van Zijn Vader is verschenen. Dat wil zeggen, in de Hemelvaart heeft Christus Zijn werk aan Zijn Vader getoond. De Vader heeft in Zijn opstanding uit de doden genoeg genomen in Zijn werk en getuigenis gegeven dat Hij voldaan was door en met het werk van Zijn Zoon. Maar nadat Hij Zijn werk getoond hart bij Zijn Vader, heeft die Vader vanuit zijn hoge hemelse troon de Heilige Geest hier gezonden en gegeven in Zijn kerk op aarde.

Maar om nu terug te keren tot hetgeen waar we mee begonnen zijn, Christus heeft Zijn discipelen wel achtergelaten, maar Hij heeft ze niet losgelaten. Wat Zijn lichamelijke tegenwoordigheid betrof, dat waren ze kwijt. Dat zouden ze ook niet meer terugkrijgen. Maar geestelijk zou Christus bij de Zijnen blijven. Hij zal nooit van hen scheiden. Hij zal ze nooit meer loslaten, want ze zouden opgenomen worden in Zijn voorbede. Waarvan gij leest in Romeinen 8 vers 34: *Die altijd leeft om voor Zijn volk te bidden.* Christus zal ze nooit loslaten. Hij ging naar de hemel om plaats te bereiden voor de Zijnen. We wensen vanmiddag met de hulpe Gods daar een enkel woord over te spreken.

Onze tekst die kunt u opgetekend vinden in het u voorgelezen kapittel in Johannes 12, daarvan heb 26^e vers, het tweede gedeelte, waar Gods woord aldus luidt:

En waar Ik ben, aldaar zal ook Mijn dienaar zijn.

Tot zover.

Wij hebben hier in deze tekst een troostvolle belofte.

Ten eerste, wie die belofte betreft.

Ten tweede, waarin die belofte bestaat.

Ten derde, waarin die belofte is gegrond.

1. Een troostvolle belofte, wie ze betreft.

Christus komt in Johannes 12 ons voor als Heere en als Meester. En een heer en een meester heeft zijn dienaren. Wij lezen daarvan bij Salomo, dat de koningin van Scheba kwam en zag het staan van zijn knechten en het zitten van zijn dienaren. En straks was er geen geest meer in die vrouw, nadat ze al de heerlijkheid had aanschouwd. We lezen in Mattheüs 8 vers 9, in datzelfde verband van een hoofdman over honderd, die tot de een van zijn dienstknechten zegt: *kom*, en hij komt. En tot de

andere gaat! En hij gaat. Zo heeft Christus ook van Zichzelf getuigd: *dat Hij gekomen was niet om gediend te worden, maar om te dienen en Zijn ziel te geven tot een rantsoen voor velen*. Christus heeft dat de betoond en bewezen toen Hij op de wereld kwam in de staat van Zijn diepe vernedering. Er is een tekst waarin Christus zegt: *Mijn Vader is meerder dan Ik*. En dan ziet dat op Zijn vernedering, als de Middelaar, maar ook als de Knecht des Vaders. In Filippenzen 2 wordt nadrukkelijk van die vernedering van Christus gesproken, dat Hij het niet behoefde te doen, omdat Hij Gode evengeliek was. Hij behoefde het geen roof te achten, zegt hij, 'maar Hij heeft Zichzelf vernietigd, de gestaltenis van een dienstknecht aangenomen en de mensen in alles gelijk geworden'. Toch, in 1 Korinthe 2 vers 8 wordt Christus genoemd, de *Heere der heerlijkheid*.

En in tweeërlei opzicht kan iemand *een dienaar van Christus* genoemd worden. Dat kan vanwege een ambt en dat kan vanwege een bediening. Ik zal u de teksten geven uit Gods getuigenis, dat is genoeg om ons te overtuigen.

- Wat het burgerlijke betreft in de wereld, in Spreuken 8 vers 15 en 16: "Door Mij, zegt Christus, regeren de koningen en stellen de vorsten gerechtigheid. Door Mij heersen de heersers en de prinsen en al de rechters der aarde." Dus ze worden allemaal door Hem aangesteld en ze worden ook allemaal weer door Hem afgezet, wanneer het hun tijd is.

In het kerkelijke leven heeft Christus ook Zijn dienaren. Want je leest in 2 Korinthe 3 vers 6: "Die ons ook bekwaam gemaakt heeft om te zijn dienaars des Nieuwen Testaments, niet der letter, maar des Geestes." En in Kolossenzen 1 vers 7: "Gelijk gij ook geleerd hebt van Epafras, onze geliefde mededienstknecht, dewelke een getrouw dienaar van Christus is onder u." En dan in 1 Petrus 4 vers 11: "Indien iemand dient, die diene als uit kracht die God Zelf verleend."

- Maar de tweede betrekking waarin het woord de dienaar of dienstknecht voorkomt, dat is ten opzichte van de gelovigen, de Kerk van God. Paulus zegt in 1 Korinthe 3 vers 23: "Doch gij zijt van Christus en Christus is Godes." En nu worden Gods kinderen dienstknechten genoemd op verschillende plaatsen. Lukas 12 vers 37; en in de Openbaring van Johannes vinden wij dat gedurig terug, ook in het 22e kapittel: *Zijn dienstknechten zullen Hem dienen*. Soms worden Gods kinderen genoemd, *Zijn volk* in Mattheüs 1 vers 22; dan worden ze weer genoemd in Lukas 12 vers 37 *discipelen*, maar op verschillende andere plaatsen *Zijn dienaren en dienstknechten*. En dat is met alle recht, geliefden.

Ik zal u de gronden geven waarop Gods kinderen en waarom zij dienstknechten en dienaars genoemd worden.

Ten eerste, omdat ze Hem van de Vader zijn gegeven.

Ten tweede, omdat Christus hen heeft overgenomen en bekwaam gemaakt.

En in de derde plaats, volgens Psalm 110, dat ze een gewillig volk zijn in de dag van Zijn heerkraft.

Ten eerste, ze zijn Hem van de Vader gegeven. Christus heeft ze niet van Zijn Vader beroofd, of gestolen. Nee, maar Christus heeft die kerk in de stilte van de nooit begonnen eeuwigheid van Zijn Vader ontvangen. Je leest er van in Johannes 17, dat de Heere Jezus zegt: *Vader zij waren de Uwe, maar Gij hebt Mij dezelve gegeven*. Zijn alle mensen door de Vader aan Christus gegeven? Nee, alleen Zijn uitverkorenen. Alleen degenen waar God van eeuwigheid in ontferming en in genade op neer gezien heeft, naar Zijn vrijmachtig en eeuwig welbehagen. De grondslag, de diepe grondslag van de zaligheid van de Kerk ligt in de predestinatie. Dat ligt in het eeuwige

welbehagen Gods.

Daar is door alle tijden heen, ook in onze dagen zoveel mee gerommeld, met die verkiezing en met die verwerping. Het gaat zelfs zover, dat sommige mensen, die zichzelf gereformeerd noemen, niet geloven wanneer het over Jakob en Ezau gaat, dat er staat er in het woord van God: *Jakob heb ik liefgehad en Ezau heb ik gehaat*. Er zijn door alle tijden heen, ook tegenwoordig, mensen geweest, die zeggen, dat woord *haten* dat moet ge niet letterlijk opvatten. Want het woord *haten* dat betekent: minder liefhebben. Dus dat wil eigenlijk zeggen, dat God Jakob liefhad, maar Ezau had Hij ook lief, maar een beetje minder dan Hij Jakob liefhad. Dus je kunt wel begrijpen, mensen, dat is allemaal mis, dat is allemaal tegen de waarheid. Want het woord van God is zo beslissend. Dat is zo beslissend: Jakob heb Ik liefgehad en Ezau heb Ik gehaat. En als je nu maar eens onthoudt, geliefden, en maar eens beseft, dat elk mens zijn eigen verdoemenis uitwerkt, in de goddeloosheid zowel als in de godsdienst. En in die grote dag aller dagen, zal er nooit een mens zijn hand tegen God kunnen opheffen en God zal kunnen beschuldigen. Er staat in Gods woord, *dat alle mensen hun mond gestopt zal worden*. Dat er niet één mond ooit geopend zal kunnen worden tegen God. Want het zal eeuwig recht zijn als God een mens verwerpt; eeuwig recht, geliefden. Het is niet omdat een mens niet gekund heeft, maar het is omdat een mens niet gewild heeft. *Deze Mijn vijanden, die niet gewild hebben dat Ik Koning over hen zijn zou, brengt ze hier en sla ze voor Mijn voeten dood*. Degenen die zalig worden, worden zalig omdat ze het gewild hebben, omdat ze het gezocht hebben, omdat ze zo geschreid hebben, omdat ze zo gesmeekt hebben? Nee, want er komt van een mens totaal niks in aanmerking; totaal niks! Het is alleen de vrije gunst, die eeuwig God bewoog. Daar ligt het. En dat is nu een leer waarin de vijandschap tegen opkomt, verschrikkelijk. Het is verschrikkelijk, en vooral onder de godsdienst. De wereld zegt, 'Ja wat geef ik erom. Ik bemoei mezelf er niet mee'. Er zijn onder de wereldse mensen die zeggen, ik ga toch verloren. En vooral die onder de waarheid opgevoed zijn. Want vanwege hun consciëntie, wat God erin gelegd heeft en wat zij uit kracht van opvoeding gehoord hebben, dat kunnen ze niet weg krijgen. Dat zal maar moeilijk gaan, geliefden. Een mens kan wel proberen om er overheen te stappen en er overheen te leven, maar als het erop aankomt, dan zal een mens wel moeten toestemmen, al zou hij het met zijn hart nooit kunnen beamen en overnemen. Maar met zijn consciëntie zou hij het moeten toestemmen dat het recht is. En als hij zalig wordt en behouden wordt, dan is dat alleen omdat God het gewild heeft. Daar ligt het alleen. Omdat God van eeuwigheid reden uit Zichzelf genomen heeft. De dichter van Psalm 32 zegt: *welzalig is de mens, die het mag gebeuren*.

Ten tweede, omdat Christus hen heeft overgenomen. Als we nu behoren bij degenen waar God van eeuwigheid op neergezien heeft, wier namen geschreven zijn in het boek des levens des Lams, die behoren onder het getal die de Vader aan Zijn Zoon heeft gegeven. En dan zijn wij ook bij die bevoorrechten, die door Christus in de Raad des vredes overgenomen zijn. Want de Heere Jezus heeft uit de hand van Zijn Vader, die kerk aanvaardt. Die kerk heeft Hij aanvaardt als Zijn erfdeel en als Zijn bezitting. En nu is de Zoon van God voor die kerk Borg geworden, Hij is Middelaar geworden. Hij heeft Zichzelf als het Hoofd van die kerk gegeven. Opdat die Tweede Persoon, de hemel der heerlijkheid zou verlaten om in de volheid des tijds voor dat volk vlees en bloed aan te nemen, de mensen in alles gelijk is geworden, uitgenomen de zonde. Opdat Hij voor dat volk, in ziel en in Zijn lichaam, zou lijden en strijden en sterven en opstaan en ten hemel zal varen en zitten aan de rechterhand van de God Zijn Vader. De apostel Paulus heeft gezegd aan de brief aan de Efeziërs, dat de kerk in Christus

gestorven is en dat die in Christus begraven is en dat de kerk met Christus is opgestaan en dat ze met Hem gezet zijn in de hemel. Daar ligt de vastheid van de kerke Gods, geliefden. Wat een voorrecht, wordt dat voor een mens die zo overwonnen mag worden door Gods Geest, dat hij zichzelf niet meer is, geen eigen baas, maar dat God Zijn baas wordt en dat God hem te sterk wordt en dat hij niet meer langer tegen God kan vechten. We hebben voorbeelden en exempels in het woord genoeg. Laat ik alleen vanmiddag maar noemen, in het korte tijdsbestek, die tekst uit Jesaja 43, *dat God zal werken; en de wie zal het kunnen keren? Ik wil en zij zullen!* En dan is er nog een andere tekst, die ook nog moed en sterkte geeft: *Wat onmogelijk is bij de mensen, dat is mogelijk bij God.* Wij worden hoe langer hoe minder in onszelf en wij worden wel gewaar, ook in ons geslacht, dat er niemand is die naar God vraagt en dat er niemand is die naar God zoekt. En wat gelukkig geliefden, o, wat gelukkig, duizendmaal gelukkig, dat God het niet gelegd heeft in de hand van een mens. Want als een mens er over moet beslissen, hoeveel mensen zouden er ooit zalig worden? Er werd geen mens zalig. Omdat een mens in zijn val een eeuwige vijand van God geworden is. Maar God komt eraan te pas. En dat is nodig hoor, ook van degenen, geliefden, die wij niet meer bereiken kunnen, dat God hen nog kan bereiken.

Er zitten hier mensen in de kerk, ja wij zijn er zelf ingesloten, die zullen zeggen: wat zou ik willen geven, als ik die jongen of dat meisje nog eens terugzag in de kerk. Wat zou ik ervoor willen geven! Al zouden ze er alles aan spenderen, mensen, het helpt niet. Nee, nee, het is onmogelijk. En in veel gevallen, niet in allemaal, maar in veel gevallen, dan zeggen ze nog tegen hun vader en hun moeder: als je er niet over ophoudt, dan kom ik nooit meer thuis. Zulke gevallen zijn er. Sommigen zeggen nooit wat terug, maar er zijn er ook die wel wat terugzeggen. Ja, en al zou je smeken en soebatten: 'och kind, kom toch nog eens mee naar de kerk; kom toch nog eens een keertje luisteren.' Nee, ze hebben allemaal vijf juk ossen gekocht en een stuk land en een vrouw getrouwd. Ze hebben allemaal wat, maar er is er geen een, die ligt te smeken om de Heere te vrezen.

Een leraar vroeg dat jaren geleden is in de kerk. Die riep uit in een kerk: wie heeft er lust de Heere te vrezen? En nu was er pas in die kerk een jongeman tot God bekeerd en die stond op in de kerk en die zei: *ik*. Hij zei, *ik*. Zo vol was die man van de liefde Gods. Dat is een goed werk, hé. Ja, dat is een goed werk. Als dat hier ook nog eens mocht gebeuren in onze kerk, dat zou een blijdschap zijn. Dan zou de dood wijken en het leven zou naar voren komen. Dat kun je gerust geloven. Wat een indruk zou dat geven als dat mocht gebeuren, als de Heere nog eens terugkwam tot Zijn kerk en terugkwam tot Zijn erfdeel.

Degenen die zalig worden, ik geloof dat ik het al gezegd heb, degenen die zalig worden, die worden alleen zalig omdat God het wil. Alleen omdat God het wil. En die zullen eeuwig roemen in de vrije gunst en in het vrije welbehagen Gods. Want hoe oudere dat het volk wordt, hoe meer dat ze gewaar worden dat er in hen niets goeds is te vinden. O mensen, als Gods je er niet bij roept, dan kwam je er nooit. Als Hij je er niet bij zet dan kwam je er nooit bij. Maar het volk wat eenmaal door God getrokken is, dat kan nooit van Hem meer loskomen. Daarom zijn we vanmiddag begonnen te zeggen: *Christus heeft Zijn discipelen wel achtergelaten, maar Hij heeft ze niet losgelaten.* En Hij zal ze ook nooit loslaten.

Er zitten hier mensen die weleens tegen mij zeggen: wat nuttigheid is het om God te dienen en om Zijn wacht waar te nemen? Er zitten hier nog enkele zielen die zeggen: och, ik kon er maar beter vandaan blijven en maar niet meer opga. Het zal mijn oordeel straks nog verzwaren.

Och mensen, blijft er maar bij; loopt er maar niet vandaan. Want op Gods tijd, op Zijn

tijd zal de Heere er over opstaan. "God zal eindelijk helpen, u die nu klaagt, verbeid den Heer', op Zijn toekomst hebt acht." En als je nu ooit in waarheid zuchtende en smekende gemaakt bent, dan zal God zeker, zeker een keer antwoord geven. God die komt op Zijn tijd en op Zijn wijze. Dan gaat Hij Zijn eigen werk met Zijn zegen kronen. Maar wij moeten leren, mensen, dat wij zo dwaas zijn. Wij moeten leren dat wij alle rechten verspeeld hebben. Wij moeten leren dat we alles verzondigd hebben. En dat wij uit genade zalig worden, alleen door de verdiensten van Christus.

Maar Christus heeft die kerk uit de hand van Zijn Vader ontvangen en aanvaardt *en tot Zijn dienst bereid*, staat er een Psalm 100. En in Titus en in andere plaatsen staat het ook, dat zij tot Zijn dienst bereid zijn. Hij komt het stenen hart weg te nemen. Hij komt een vleser hart ervoor in de plaats te geven en Zijn Geest in het binnenste van hen. En Ik zal maken dat zij in Mijn wegen zullen wandelen.

O die Christus, als Hij komt bij Zijn volk, - Die brengt alles voor hen mee. Bij ons is totaal niks te vinden, mensen. Laat je maar niks wijsmaken, dat er nog wat over is bij ons. Dat zijn leugens. Er is nog geen gebedje bij ons te vinden. Als we elke dag eens alleen moesten eten, mensen, zonder je vrouw en kinderen, hoe vaak zou je niet vergeten te bidden? Hoe vaak zou je het vergeten? Het gebeurt nu soms wel dat je het zelf niet meer weet of je gebeden hebt ja of nee. Zo laag loopt het af. Geloof je het? Hé? Zo laag loopt het met een mens af. Dus dat volk dat zalig wordt, dat wordt zalig omdat God het wil.

En in *de derde plaats*, dat volk dat krijgt genade om zichzelf aan God aan te bieden en hun hart aan Hem te geven. De Heere zegt: *Mijn zoon geeft Mij uw hart*. En nu wordt de liefde Gods in de harten van dat volk uitgestort door de Heilige Geest. Ze krijgen allemaal de zonde te haten en de wereld te vlieden. Dat krijgen ze allemaal. Dat is de vrucht van de waarachtige bekering. En ze krijgen allemaal een lust tot de gerechtigheid. Ze krijgen allemaal een lust om God te vrezen. Er bestaat zo'n dierbaar versje in Psalm 66 in de oude rijm van Datheen:

*Gij volkeren wilt u begeven
Om God te prijzen bovenal.
Dat Zijn Naam zeer hoog zij verheven,
Van allen in dit aardse dal.
Hij is 't Die ons bewaart ons leven.
Die voor ons zorgt tot ons behoed;
Opdat wij niet vallen noch beven,
Ja, dat niet slibber onze voet.*

Dat is het nu, geliefden. En dat volk, als je van God bekeerd wordt, - ja niet van de mensen, - weet je wat er dan gebeurt, mensen? Ik zal nog één puntje noemen: die vallen zichzelf af en die vallen God toe. De Heere Jezus heeft gezegd in dit kapittel: "Die zijn leven haat in deze wereld die zal het bewaren tot het eeuwige leven." En als je nu genade mag krijgen, dan ga je je leven in deze wereld haten. Dan krijg je een hekel aan jezelf. Daar zullen ogenblikken zijn, dat je zegt: 'O God, nu moet ik mezelf zomaar meeslepen op de wereld.' Ja, zomaar meeslepen, mensen. Want als je jezelf van jezelf kon ontdoen en van je zonden kon ontdoen, ... o, wat zou je het graag willen! Maar het kan niet want het vlees en bloed onderwerpt zich aan de wet Gods niet en het kan ook niet. Ze vallen allemaal God toe.

*Wij hebben vanmiddag gezongen:
Wien heb ik nevens U omhoog,
Wat zou mijn hart, wat zou mijn oog,
Op aarde nevens U toch lusten?*

Niets is er waar ik in kan rusten.

Ja, die ogenblikken zijn er. Dat is niet elke dag mensen, nee, dagen zonder getal dat wij God vergeten. Maar er zijn wel zulke ogenblikjes. God geeft Zijn volk dat ze bij ogenblikken betrekking op Hem hebben; dat hun hart naar Hem uitgaat. Dat ze bij dagen en bij nachten aan Zijn troon gebonden liggen. En dat ze zeggen: 'Heere, maken nog eens plaats voor Uzelf. Vervul dat lege hart nog eens met U. Wil de hemel er nog eens inbrengen, want het is meestal de hel.'

Is het verkeerd of niet. Ja? Je mag het gerust zeggen als je het niet met mij eens bent, mensen. Dan zeggen ze: 'Heere, dat ik toch eens van mezelf verlost mag worden. En dat ik U eens kinderlijke vreze mag, al de dagen van mijn leven. Dat ik op U betrouwen mag, dat ik op U leunen mag, dat ik U al de liefde van mijn hart geven mag. David zegt in Psalm 18: *Hartelijk zal ik U liefhebben, Heere, mijne sterkte.* En in Psalm 116 zegt hij: "God heb ik lief, want die getrouwe Heer, hoort mijn stem, mijn smekingen en mijn klagen."

En in het Oude Testament, als ze bij de Joden een knecht huurden en die man was gewillig om voor zijn leven lang zijn baas te dienen, dan werden ze met een pin door hun oren aan de deurpost gehecht. Voor een ogenblik. Dat was een bewijs dat die man zijn eigen voor zijn hele leven aan zijn meester overgaf. Gods volk doet dat ook. Dat doen zij ook! Er was eens een man die zei wat tegen een dominee, - die man is nu vanzelf allang in de hemel, - dat was een man in de dagen van mijn jeugd die wat verkeerd had gedaan; die moest belijdenis doen. Toen zei die man: daar heb ik bezwaar tegen.

O, zei die dominee, waarom heb je daar bezwaar tegen?

Maar die man antwoordde: één keer belijdenis doen? Ik zou het elke dag wel willen doen.

Ja, als Gods volk op hun plaats is, dan is het:

*Ik zwoer en zal dit met een blij gemoed,
Bevestigen in al mijn levensjaren,
Dat ik Uw weg, die heilig is en goed,
Door Uw genâ bestendig zal bewaren.*

En nu is er nog één puntje mensen, en dat is ook zo wonderlijk. Gods Woord is zo'n wonderlijk boek. Daar kun je niet één boek op heel de wereld mee vergelijken. Nee. Er staat hier in de tekst: *waar Ik ben, aldaar zal ook Mijn dienaar zijn.* Dus volgens die tekst, als je het oppervlakkige en uitwendig leest, dan zou je denken dat de Heere maar één dienaar heeft. Maar één dienaar? *Waar Ik ben aldaar zal ook Mijn dienaar zijn.* Waarom zou hier dat woord dienaar in het enkelvoud staan en niet in het meervoud?

De reden mijn hoorders, dat is, omdat de Heere Jezus elk van Zijn volk in het bijzonder kent. En in het bijzonder op elk van Zijn volk hier op de wereld acht slaat. De Heere heeft vanuit de hemel zulk een toezicht op Zijn volk, alsof er maar één op de hele aarde leeft. Als je één kind hebt dan geef je er alles aan. Is het waar of niet? Als je 10 of 12 kinders hebt, moet je allen een beetje minder geven. Maar als je er één hebt, dan verspende je er alles aan.

En nu staat er: *waar Ik ben aldaar zal ook Mijn dienaar zijn.* Dus, dat staat daar nu tot bijzondere vertroosting, tot bemoediging en tot versterking van Zijn volk. Er zijn zoveel tijden dat ze zeggen: 'De Heere heeft mij vergeten en de Heere heeft mij verlaten.' Als je denkt aan een stad zoals Grand-Rapids, over de 220.000 inwoners, dan zeggen ze weleens van binnen: 'O, die grote God! Denk eens aan dat hele land aan zoveel miljoenen, miljoenen mensen, zou God werkelijk, werkelijk aan jou willen

denken? Of aan iemand in die straat, of een andere straat, of in welke andere straat dat je ook woont, zou God je nu persoonlijk kennen? Zou Zijn ogen altijd persoonlijk over jou open zijn?

Ja, als je bij dat volk behoort: *Hij waakt aan alle zijden*. Zijn oog is altijd over je open, altijd, bij dagen en bij nachten. Er is voor een kind van God geliefden, nooit enige reden en grond om te twijfelen. En toch is hun hart er vol van. Wat een wantrouwen van God en wat een mistrouwen van de Heere. Want je moet niet denken dat Gods volk altijd maar vertrouwen en altijd geloven en dat het altijd gemakkelijk is. Nee, het wordt zo menigmaal geslingerd. Ze moeten er wel voor in de schuld komen, natuurlijk. Ze moeten er voor bij God in de schuld komen. En er zijn ook ogenblikken dat zij het hartelijk kunnen. 'Heere, ik ben mis, Heere ik ben verkeerd.' Dan kun je niet meer verder.

En nu zegt de Heere: *waar Ik ben aldaar zal ook Mijn dienaar zijn*. Mijn dienaar. Er is er niet één van het volk wat door God zal vergeten worden. Nee. "Waarom zegt gij dan o Jakob en spreekt o Israel, mijn weg is voor den Heere verborgen en mijn recht gaat van mijn God voorbij?" Waarom? Dat is allemaal de taal van het ongeloof. En het ongeloof houdt God verdacht in Zijn trouw, in Zijn liefde en in Zijn macht.

Waar Ik ben, aldaar zal ook Mijn dienaar zijn. Gods volk kan op God aan. Dat zal met God nooit bedrogen uitkomen. God zal eeuwig de eer ontvangen van het werk van Zijn handen. Hier, maar ook straks als dat volk gaat sterven. En dan zal al dat volk vervuld worden, met wat we nu samen nog even zingen uit Psalm 45 het 7^e vers.

Straks leidt men haar in statie uit haar woning.

In kleding en rijk gestikt tot haren Koning.

Zo treedt zij voort met al den maagdenstoet,

Die haar verzelt, U vrolijk tegemoet.

Toepassing

Ten tweede, waarin die belofte bestaat.

En nu zegt Christus hier: *Waar Ik ben, aldaar zal ook Mijn dienaar zijn*. Christus heeft de hemel verlaten en is op de wereld gekomen om te leven en om te sterven. Maar Hij is ook opgestaan van de doden en nog 40 dagen op de aarde geweest om de zekerheid van Zijn opstanding te bewijzen en te bevestigen en Zijn discipelen van enige dingen te onderwijzen ten opzichte van Zijn koninkrijk. Maar Hij werd daarna van de Olijfberg opgenomen in de hemel. En die engelen hebben gezegd, dat Hij wederkomen zal in het einde van de wereld. Gods volk is hier achtergelaten, maar Hij heeft hen niet losgelaten. Want ze wonen hier wel van de Heere uit, ze zijn hier vreemdeling op aarde, maar wanneer het geloof aan het woord komt, dan zeggen ze met Asaf: *Gij zult mij leiden door Uw raad en daarna in heerlijkheid opnemen*. Nu bezoekt God Zijn volk hier bij ogenblikken, dat ze het heil van Zijn uitverkorenen mogen aanschouwen. De Koning leidt hen wel eens in de binnenkameren. Ze krijgen weleens een kus, ze krijgen weleens een toeknikje, ze worden weleens bemoedigd en versterkt en verblijd en verkwikt. Dat gebeurt in dit leven. Maar eenmaal worden ze uit dit Mesech en uit de tenten van Kedar verlost.

Waar ik ben, daar zal ook Mijn dienaar zijn. Christus is in de hemel opgenomen naar Zijn menselijke natuur en nu zal al dat volk daar ook komen.

Ten eerste, ze zullen in *dezelfde plaats* komen waar Hij is.

Ten tweede, ze zullen straks voor eeuwig bij Hem zijn.

En dan in de derde plaats ze zullen deelgenoten worden van de zaligheid en van *de*

heerlijkheid die Hij ontvangen heeft; en ze zullen er zolang mogen blijven als Hij er is.

Dus, dat volk komt *in dezelfde plaats* waar de Heere Jezus. Ja. Er zijn zielen die zeggen: 'Heere, hoe zal ik er ooit komen? Hoe kom ik er heen?' Heb je dat ook weleens? Denk je dat ook weleens? Waarom zegt dat volk dat? Och, als de tijd van de eerste liefde over is en als ze in de woestijn gevoerd worden, dan wordt er nog wel eens tot hun hart gesproken; maar Bunyan zegt, *het is zelden dat Gods volk terugkrijgt wat ze gehad hebben*. En diezelfde Bunyan zegt, *dat de eerste liefde de hartelijkste liefde en de innigste liefde is*. Dat is de innigste liefde. Er komen voor Gods volk zoveel tijden, dat ze zeggen: 'Heere, het is zo koud, het is zo hard, het is zo liefdeloos.' Dat de hemel hen niet verkwikt en dat de hel hen niet verschrikt. Ja; en veelal is het net alsof God hen niet meer verhoord ook. Misschien zitten er vanmiddag hier ook wel mensen die zeggen: 'Wat zal ik nog langer doen? Waarom zal ik langer bidden, wat zal ik nog langer zuchten? Het heeft toch geen zin.'

Hé? Nu, je kan beter proberen ermee op te houden; je moet er eens mee ophouden. Zou het kunnen? Nee, dat kan nooit. Dat kan niet. Dat volk komt waar Hij is.

Ja, maar hoe moet dat? Hoe moet dat? Het is in mijn gewaarwording alsof ik almaar dieper wegzak in de beslommingen van deze wereld, in de ellende van m'n eigen hart en leven; in zoveel strijd en in zoveel ellende, dat allemaal niet genoemd kan worden. Werkelijk hoor.

Ja, David zegt in Psalm 56: "Gij weet o God, hoe ik zwerven moet op aard." Het wordt niet beter en het wordt niet minder, maar het wordt alleen maar erger. Het wordt alleen maar erger, mensen.

De moeder van Sisera zei: *waarom vertoeft zijn wagen te komen?* Die wagen is nooit teruggekomen, want die man was dood. Zou God ook niet dood zijn? Nee, nee, nee, God is niet dood. Hij leeft toch in alle eeuwigheid.

En mensen, als je nu eens vanmiddag aan mij vraagt: *hoe zou dat dan kunnen straks?*

Dan zal ik u vanmiddag ook het antwoord geven. Dan zal dat gaan op dezelfde wijze als dat het ging met Lazarus in Lukas 16. Toen die bedelaar stierf zijn de Engelen gekomen en die hebben hem gedragen in Abrahams schoot. Zo zal het wel met al die wormen gaan; met die wormke Jacobs en dat volkske Israëls. Ze zullen er allemaal in gedragen worden. Als ze zelf één stap moesten doen kwamen ze er nooit. Maar zo wordt dat volk in de hemel gedragen. En Luther zei: *de hel zou geen hel zijn, als Christus er was*. Maar nu is het wel een hel. Wat zou de hemel zijn zonder God? Want het is bij dat volk om de gemeenschap met God de Vader te doen!

Ze zullen straks de Heere tegemoet gevoerd worden in de lucht, in de wolken. En alzo zullen ze altijd bij de Heere zijn. En wat dan? Dan zullen ze aanschouwers zijn van de eeuwige heerlijkheid Gods. Dan zullen ze Christus te zien, gelijk Hij is. Ze zullen verzadigd worden met Zijn beeld, als ze zullen opwaken. De waarheid zegt, *dat ze Hem zullen kennen, en zullen vervolgen te kennen*. "Zonder nachten, zonder dagen, zonder naar de tijd te vragen." Er zal geen tijd meer zijn.

Ten tweede, dat volk komt straks thuis en dat volk mag dan voor *eeuwig thuisblijven*. Ze moeten nooit meer van huis. Hier worden ze weleens een ogenblikje in de gemeenschap geplaatst, ze mogen wel eens een ogenblikje in de gemeenschap delen, want God is geen dorre woestijn, nog een land van uiterste donkerheid. O nee, God onderhoudt Zijn kerk en Hij bezoekt Zijn kerk. Ik zal Mijzelf aan hen openbaren. *En Die aan mijn ziel het leven geeft*.

Maar, het is hier een komende en een gaande Christus. We zakken elke keer weer in ons zelf terug, mensen. We moeten elke keer de berg weer af. Je leest van Abraham:

en de Heere voer van hem op. En dan sta je weer alleen. Daar stond hij weer. Zo gaat het met Gods kinderen hier ook. De ouden zeiden vroeger: uurtjes, van korte duurtjes. Als het dan nog maar eens gebeuren mag. Als de Heere je dan nog maar eens bezoeken mag en je banden breken mag en als de Hemel het nog eens oplossen mag. En als Hij de ziel van Zijn volk nog eens verkwikken mag.

Maar straks zullen ze er eeuwig blijven. Er zal nooit geen terugkeer meer zijn. Ze zullen eeuwig voor de troon van God en van het Lam verkeren.

*Daar zal dat volk komen tezaam,
De stammen Israëls meteen,
Om God te prijzen in 't gemeen,
Naar Zijn lieflijk gebod bekwaam.*

Dat volk krijgt de begeerte van hun hart; bij de dood naar hun ziel, en in de dag der opstanding ook naar het lichaam. En vanaf die tijd dan zullen ze met lichaam en ziel verenigd, God eeuwig groot maken.

Waar Ik ben, aldaar zal ook Mijn dienaar zijn. Dat is het woord van Christus. En wat uit Zijn mond gegaan is dat blijft vast en dat blijft onverbroken. En in de hemel zal het een eeuwig wegzinken zijn in God, omdat Hij ons erin gebracht heeft. En omdat wij deelgenoten zijn van de eeuwige zaligheid en van de eeuwige heerlijkheid.

Dus mijn geliefden, jong en oud, klein en groot, nu is de grote vraag *of u een dienaar van Christus mag zijn?* Heeft God u wel eens ooit aan uzelf bekend gemaakt. Is de wereld en de zonde wel eens ooit de dood voor u geworden? Is God en Christus voor u het leven geworden en de Heilige Geest ook? Is de nood van uw hart weleens geopend? Och mensen, we zijn nog in het land der levenden. Hoeveel mensen, hoe veel weduwen zitten er hier? Het is aan de avond en de dag is al gedaald. Maar u kunt nog bekeerd worden. U kan nog bekeerd worden, mensen. U kunt nog genade krijgen. De deur is nog niet op het nachtslot. De Heere staat nog, Hij klopt nog aan de deur van ons hart. Dat we genade mochten krijgen om God nodig te hebben, dat Hijzelf die deur eens mocht open doen. En dat hij eens door de deur mocht komen in het hart.

Wat zou het toch een blijdschap, wat zou het toch een vreugde, wat zou het toch een wonder zijn als Hij dat wilde doen. Dan kun je er met blijdschap van getuigen. Och, dat daarvoor de Heere Zijn woord nog mocht zegenen. Want och, gemeente, eeuwig erbuiten, eeuwig erbuiten, wat zal dat zijn! O, wat zal dat voor een mens toch uitmaken! En het dan zo vaak gehoord en dan zo vaak voor uw ogen gesteld. O, dat we toch vernederd mochten worden. Och dat deze dag een gezegende dag voor het Koninkrijk Gods mocht zijn, en ook voor ons eigen hart en leven.

En volk van God, verblijdt u in de hoop, zijt geduldig in de verdrukking en volhardt in het gebed. Amen.

Dankgebed

Heere, Gij mocht dit enkele woord van deze middag nog bekrachtigen en willen zegenen en nog vruchtbaar maken, tot lering en tot bekering en tot de verheerlijking van Uw driemaal heilige Naam. Och, dat er wat van blijven liggen mag, tot overdenking, tot een zalige overdenking, maar ook tot een heilzame betrachting in de heiligmaking, in de vreze Gods.

Gedenk ons ook in de avond van deze dag, sterk nog en ondersteun nog. Geef nog lust en liefde en opgewektheid om onder Uw getuigenis te komen. En dat Gij Zelf er in mee mocht komen en ons verblijden door Uw daden. Want Uw komst alleen kan al ons heil volmaken. Ga de week met ons in, sterk in al de arbeid, ondersteun in al de noden en bemoedig te midden van alle gevaren. Ook land en volk; en dat om Jezus' wil. Amen.

Onze slotzang is het laatste vers van Psalm 16.

*Gij maakt eerlang mij 't levenspad bekend,
 Waarvan in druk 't vooruitzicht mij verheugde;
 Uw aangezicht, in gunst tot mij gewend,
 Schenkt mij in 't kort verzadiging van vreugde;
 De lieflijkheên van 't zalig hemelleven
 Zal eeuwiglijk Uw rechterhand mij geven.*

Ontvang de zegen des Heeren.

*De Heere zegene u en Hij behoede u.
 De Heere doe Zijn aangezicht over u lichten en zij u genadig.
 De Heere verheffe Zijn aangezicht over u en geve u vrede. Amen.*

7. Christus neemt afscheid van Zijn discipelen

Voorafgaand aan Hemelvaartsdag

Uitgesproken in Grand-Rapids 1983

Zingen Psalm 43: 2 en 3

Lezen Johannes 14: 1-14

Zingen Psalm 25: 8 en 9

Psalm 37: 3

Psalm 57: 2 en 3.

Wij lezen de 12 artikelen des Geloofs en daarna een gedeelte uit Gods heilig Woord, uit Johannes 14: 1-14.

Onze hulp is in de Naam des Heeren, Die hemel en aarde gemaakt heeft.

Genade, vrede en barmhartigheid, worde u allen rijkelijk geschonken en vermenigvuldigd van God de Vader en van Christus Jezus de Heere, in de gemeenschap des Heiligen Geestes. Amen.

Zoeken wij nu tezamen het aangezicht des Heeren.

Heere, Gij bracht ons op deze heilige sabbatdag nog aan de plaats des gebeds. Het is voor de tweede maal dat we op deze dag er nog toe verwaardigd worden. Dat het nog een wonder in onze ogen mocht zijn, dat de aarde ons nog draagt en dat de hemel nog dekt. Dat we nog niet weggestoten zijn van voor Uw ogen. Maar dat Gij ons nog laat aan deze zijde van dood en eeuwigheid. Dat we nog bekeerd kunnen worden. Er zijn mensen, die al bekeerd zijn en die straks de grote stap moeten doen uit de tijd naar de eeuwigheid. Dan moeten ze niet meer bidden: 'Heere bekeer ons tot U, dan zullen we bekeerd zijn', want dan zijn ze verlost en God heeft hen welgedaan.

Heere, wil in deze middag nog in ons midden zijn en komen, naar Uw eigen woord en belofte, dat Gij met Uw Godheid, Majesteit en Geest bij Uw kerk zult blijven. En dat Uw getuigenis in het lezen, in het prediken en in het spreken nog geopend mag worden en dat de verborgenheid der Godzaligheid, die groot is, nog geopenbaard mocht worden in veler harten. Daartoe laat Gij de prediking van Uw Woord nog doorgaan, in de donkerheid der tijden die wij beleven.

Dat er nog paarden gehecht mochten worden aan de Middelaarkroon van Koning Jezus. Dat de kerk nog uitgebreid mag worden onder Joden en heidenen en Mohammedanen, over de lengte en breedte der aarde. 'Dat Sion nog gebouwd mag worden met Uw hand krachtig; en uit al de spraken Gij de Zijnen roepen zal. En van deze en die werd gezegd, dat ze in Sion allen zijn woonachtig.' O, dat het nog gebeuren mag ook in onze gemeente. Gebeuren mag onder onze kinderen, kleinkinderen, opdat ze in hun jeugd en in hun jonkheid nog tot God leren schreeuwen, eer dat het eeuwigheid is. En nu het nog kan, daar de genadetijd nog niet geëindigd is. Maar Gij staat nog en wacht nog om genadig te zijn. En Ge laat ons nog toeroepen ook in deze dag: 'Wil toch niet stug, gelijk een paard weerstreven, of als een muil door domheid voortgedreven, gebit en toom door 's mensenhand bestierd;

beteug'len 't woest en redeloos gedierte. Laat zulk een dwang voor u niet nodig wezen.'

De Heere, Gij kent het hart van een ieder van ons. Gij verstaat van verre onze gedachten. Och, sta nog eens op over oud en jong, over klein en groot. Er zit hier nog een weduwe met ons, die in het einde van deze week 93 jaar hoop te worden. Er is nog een andere moeder die met haar man nog beleven mag, dat ze 64 jaar getrouwd zijn. Wat een lange reeks van jaren met elkander. De man is er niet, maar zij is vanmiddag nog onder Uw getuigenis. Heere, dat het nog tot een eeuwige winst en tot een eeuwige zegen voor haar zijn mag. Ook voor een zuster van haar, die al zoveel maanden hier niet meer komen kan. En die van het opgaan naar Uw huis verstoken is. Ontferm U nog over haar, uit louter genade. En over anderen, die hier niet meer komen kunnen en wellicht nooit meer hun plaats zullen innemen, daar het leven wordt afgesneden en de mens gaat naar zijn eeuwige huis. Die van Uw volk zijn, mocht Gij bezoeken en die het leven nog missen, dat ze het nog krijgen mochten. Al zou het dan zijn in de avond en aan het einde van hun dagen. Er is voor U niets te wonderlijk.

Dat Uw Woord nog ingang mag vinden in onze harten deze middag. Dat het nog geopend mag worden, ook voor hem, die geroepen is om het nog te spreken. Bekrachtig hem nog, na al de arbeid die verricht werd in de week die achter ons ligt. Van de ene dag in de andere. En dat het tot een zegen en een winst mag zijn. Verblijd noch door Uw daden. Dat we U nog mochten ontmoeten. Al was het maar één bewijsje, al was het maar een tekentje, al zou het maar wezen een kruimel die vallen mag van de tafel des Heeren. Zelf kunnen we het niet nemen. Onze handen zijn te kort. En we kunnen er ook niet heenlopen, maar moeten wachten totdat God Zich over ons ontfermen mag, over diep gevallen schepselen.

Wil alles wat in het ziekenhuis is gedenken, ook die moeders die weer thuis mochten komen, dat het moge zijn tot herstelling, verlichting en genezen. En die geopereerd moeten worden, ook in de dag van morgen, wees ook hen nog nabij en goed. En al de anderen die daar verpleegd worden, we dragen ze op aan Uw troon. Gedenk nog des ontfermens.

Land en volk, gedenk uit louter genade, met al degenen die het land bearbeiten moeten, zaaiing en planting; maar die geen stap op het land kunnen doen vanwege al de regens en vanwege al de modder die er ligt. Waar ze op verschillende plaatsen zomaar wegzakken. En als Uzelf er niet aan te pas komt, dan komt er maar een weinigje oogst of misschien helemaal geen oogst. Er zijn er, die daar niet meer op rekenen dat er nog iets van terecht zal komen. En dat het alles dood en verdronken zal worden. Heere, leer ons toch bukken en leer ons eens buigen. Och, het is eeuwig recht als U komt. Want we hebben het allemaal verzondigd. En zo diep verzondigd. Tegen beter weten in en tegen het Evangelie.

Wil Uw aangezicht nog doen lichten in de bediening van Uw woord. In het prediken, in het lezen, in het onderwijs, heiligt het nog aan de harten. Doe ons Uw gunst ervaren. Verblijd nog door Uw overkomst. Verzoen onze misdaden in het reine bloed, in het heilig bloed, in dat verzoenend, in dat bewarend bloed van die Gezegende des Vaders. En dat uit louter genade, om Christus' wil. Amen.

Zingen van Psalm 25 het 8^e en het 9^e vers.

*Zie op mij in gunst van Boven.
Wees mij toch genadig Heer.
Eenzaam ben ik en verschoven.
Ja, d' ellende drukt mij neer.
'k Roep U aan in angst en smart.
Duizend zorgen duizend doden;
Kwellen mijn angstvallig hart.
Voer mij uit mijn angst en noden.*

Geliefden.

In deze week hopen we te herdenken dat Christus van de aarde ten hemel is gevaren. Dat is een gebeurtenis van de grootste betekenis. Zijn dood, Zijn opstanding, maar ook inzonderheid Christus' Hemelvaart heeft grote betekenis voor de kerk van God. En wij wensen vanmiddag en ook vanavond in het bijzonder een woord te spreken van voorbereiding voor de Hemelvaartsdag. Want helaas, het is een gebeurtenis dat voor velen die de kerk 's zondags bezoeken eigenlijk helemaal op de achtergrond staat. De meeste kerken zijn donderdag gesloten. En als er nog dienst gehouden wordt, dan doen ze dat over het algemeen in verbinding met verschillende andere kerken. In de hoop dat er dan nog enkele banken gevuld zullen worden. Want de meeste mensen prakkiseren er niet meer over. Goede vrijdag kan dan nog, maar Hemelvaartsdag, ook zelfs onder ons wordt dat minder. Het gaat allemaal minder worden. Er wordt geklaagd op verschillende plaatsen over de opkomst. Ook in het Westen waar we van de week geweest zijn. Vooral zondag 's middags; vanzelf er is maar één enkele plaats waar nog Hollands gelezen of gepreikt wordt, en een 25 of 30 mensen vullen dan de kerk. 's Avonds gaat het ook achteruit, ook wanneer het in het Engels is. Verschillende jonge mensen zie je 's avonds niet meer in de kerk. En dat in een tijd, gemeente, waar God met Zijn oordelen en met Zijn gerichten op de aarde is. Waar God zo krachtadig spreekt, ook in het rijk der natuur. Het is veel donkerder dan wij nog kunnen zeggen. We zijn op verschillende plaatsen van de week in het Westen geweest. Ze konden niet overal komen vanwege de vele regels die overal gevallen zijn. En in een trip, van laat ik zeggen 140 of 150 mijl hebben we één man in het land gezien. Anders niemand. En anders om deze tijd van het jaar was het al druk. Maar nu is het bijna ongeveer half mei en de boeren kunnen geen voet op het land zetten. En wat zal het einde daarvan wezen? De regering heeft al bevel gegeven om al de landen te velde niet meer te bezaaien of te planten en dat om de prijzen een beetje omhoog te krijgen, die vorig jaar wegens de overvloed zo gezakt zijn.

Ja, God hebben wij tegen en wij zullen het niet winnen, hoor. Nee mensen, we gaan het niet winnen. Wij gaan het verspelen. Wij gaan het verspelen, want God laat Zichzelf niet in een zak steken. Dat moet je niet denken. Hij zal tonen dat Hij God is. En daarom, ik hoop gemeente, vanmiddag zó te spreken en ook vanavond voor de jonge generatie, dat het nog een weinigje ter harte genomen mag worden. Dat hoop ik. Ik heb gisteren in de Bijbel zitten kijken over voorbereidingen. Zelfs in het leven van Christus, dat Hij voorbereiding hield bij sommige gelegenheden, waar we vanavond over hopen te handelen.

Voor vanmiddag is mijn tekst in Johannes 14 en daarvan het 1^e vers.

Uw hart worde niet ontroerd. Tot dusver.

Het is het begin van de afscheidreden die Christus gesproken heeft. Niet tot de wereld, nee, dat had afgedaan. Dat is afgedaan in Lukas 13, en dat is afgedaan ook in Johannes 13. Want in Johannes 14 gaat Christus spreken tot Zijn discipelen, tot Zijn kerk. Maar niet meer tot de wereld. Daar komt een einde aan. Met eerbied gesproken gemeente, God wordt het zat. Ja, Hij wordt het zat. De lankmoedigheid Gods is zo groot, maar het komt tot een einde. Denk maar over onze arme gemeenten. Één enkele leraar. De een is oud, de ander hoopt morgen met toestemming van de dokter één uur te spreken om leden aan te nemen. Maar in een zeer zwakke toestand. En zelf zijn we ook bijna aan het eind van ons leven. Nog een wonder, dat we nog mogen doen wat we doen. Maar God gaat met ons afhandelen. Ja, met ons afhandelen. Op verschillende plaatsen zijn er mensen onderzocht voor het leraarsambt op het curatorium, maar de een na de andere werd niet aanvaard. Zover ik weet hebben wij op dat ogenblik nog niemand. En dat zijn geen mensen die dat doen, maar dat doet God, mensen. Dat je daar maar over denken mag. Zelfs in Nederland is het dezelfde toestand. En als God Zijn licht onthoudt, dat moeten wij ook wel zeggen, dan gaat het niet. Het is dus ernstig genoeg, mensen. Hoewel dat God beloofd heeft dat het predikambt zou blijven.

Maar er zijn meer tijden geweest. Ledeboer stond ook alleen voor al die gemeenten in Nederland in 1840-1863. En toen is er hulp gekomen met dominee van Dijke in St. Philipsland, maar er is weer een tijd gevolgd dat ze weer zonder leraars waren. En dat er op een vergadering één leraar heeft beroepen en uitgezonden; ook maar één, hoor. En wanneer we terugdenken, toen wij jong waren, toen hadden we in Zeeland op een keer ook maar twee dominees meer, voor 34 gemeenten. En die leraars moesten 's zondags zoveel werk doen; avondmaal houden en dopen, zodat ze de meesten tijd geen tijd meer hadden. In die tijd werden niet zoveel over geklaagd, want er was nog een gebondenheid aan de middelen. De gemeente waar wij behoorden werd soms drie keer op een dag Smytegelt gelezen. Soms drie keer op een dag. Niet dat er niet anderen, waren maar drie keer op een dag werd een preek van die man gelezen. En je hoorde er niet over klagen. Nee, want er was zoveel eerbied en er was zoveel ontzag voor die oudvaders. Maar je weet wat het nu is, ook onder ons. Sommigen schreeuwen: Evangelie, Evangelie! Ja, gelukkig dat er een Evangelie is. Maar de wet komt eerst, hoor. "De wet is door Mozes gegeven en de genade en de waarheid is door Jezus Christus geworden." Er moet plaats voor het Evangelie gemaakt worden. En het Evangelie is maar voor een arm mens, dat is voor een verloren mens, dat is voor een mens, - al zou het vanmiddag voor het laatst zijn dat ik in uw midden preek - dat is voor een mens die naar de hel moet. Onthoud dat maar, hoor. En spot er maar niet mee. Het Evangelie is voor een mens die naar de hel moet. Zal ik het bewijzen uit de waarheid? Jazeker.

*Als mij geen hulp of uitkomst bleek,
Wanneer mijn geest in mij bezweek,
En overstelpt was door ellend,
Hebt Gij, o God mijn pad gekend.*

Daar heb je het. En al wat niet is naar dat Woord, mensen, het zal geen dageraad hebben. Het mocht nog tot inkeer brengen, dat zou gelukkig zijn.

Christus gaat afscheid nemen van Zijn discipelen. En nu zegt Hij tegen Zijn discipelen in deze tekst vanmiddag, in de eerste plaats: ***uw hart worde niet ontroerd.***

Die discipelen konden weten, door het begin van Christus' prediking hier, dat Christus zou gaan vertrekken. Dat hij kwam in de wereld, niet om te regeren, maar om te lijden en om te sterven. Hebben ze het begrepen? Nee gemeente, nee, dat begrijpt een mens

niet wat dat is. Wat begrijpt de mens wel? Zelfs de laatste gang naar de Olijfberg zijn er nog geweest onder de discipelen, die hebben gevraagd: *Heere, zult Gij in deze tijd het koninkrijk aan Israël weder oprichten?* Nog hadden ze in hun hoofd een aards koninkrijk. We zouden zeggen: hoe is 't mogelijk? Hoe is het mogelijk. En dan zoveel onderwijs van Hem gehad. Maar, ze zaten nog steeds in hun hoofd met een aards koninkrijk in Jeruzalem. Zoals vandaag aan de dag het Joodse volk nog uitziet naar de komst van Christus. En je kunt het uit hun hoofd niet praten. Nee, want het is voorspeld in Hoséa, dat ze vele dagen zullen zitten zonder therapiem, zonder efod en zonder offer. Het staat in de waarheid.

Maar nu gaat Christus zeggen: *uw hart worde niet ontroerd*. En heb je nu wel eens ooit erover gedacht, waarom die discipelen zo ontroerd waren? Omdat ze de laatste dagen van Christus' verblijf in de wereld hebben gemerkt aan Christus dat het met Hem niet meer was zoals tevoren.

In Johannes 11 komt Christus bij het graf van Lazarus, en dan staat er in die tekst in Johannes 11, *dat Hij ontroerd was*. Ja, ontroerd.

Er staat ook in Johannes 12 dat Christus zelf gezegd heeft: *nu ben Ik ontroerd en wat zal Ik zeggen?* Want het lijden lag voor Hem. Gethsémané stond voor Hem. Gabatha stond voor hem. En Golgotha stond voor Hem. Wat de Vader Hem getoond had in de eeuwigheid in de Raad des vredes, dat werd nu werkelijkheid voor Christus. En dat zal een gang worden, zoals Hij nog nooit gemaakt had op de wereld. Waar Hij zelfs van God verlaten zou worden. Dat Hij in Zijn leven zou ondervinden wat de hel is, zonder God te zijn en onder de last van die eeuwige toorn, die Hij voor Zijn volk dragen moest, maar ook doordragen en aan het einde zou brengen. En dan zegt Christus: *nu ben ik ontroerd, en wat zal Ik zeggen?* En als je Rutherford in huis hebt, dat werk over Johannes 12: *nu ben ik ontroerd en wat zal Ik zeggen?*, Dan gaat Rutherford verklaren hoe dat die Borg als Middelaar van Zijn kerk ontroerd wordt bij het aanschouwen van die toorn die op Hem zal komen. Die eeuwige toorn Gods. En een ogenblik naar de menselijke natuur, - niet naar de Goddelijke natuur, maar een ogenblik naar Zijn menselijke natuur - denkt Hij: 'Hoe zal het einde zijn? Hoe zal Ik erdoor komen? En hoe zal Ik eruit komen?'

Met Zijn Goddelijke natuur is dat nooit geweest. Nee, maar naar Zijn menselijke natuur *heeft de Almachtige Hem beroerd*. Zoals je leest in die Job 23 het 7e vers. Tegenwoordig gaat het allemaal vanzelf, dat weet je, hé?. Tegenwoordig dan wordt een mens er helemaal niet meer over aangedaan. O, wat een toestand toch! Wat een toestand. Wat een bedrog voor die ontzaglijke eeuwigheid. Wat een bedrog. Ze sturen de mensen maar naar de bloemhoven. Oksels onder hun armen naaien. En alles gaat zo gemakkelijk naar de eeuwigheid. Maar Sion zal door recht verlost worden en hun wederkerenden door gerechtigheid. Dat is wat de waarheid ons leert. En dat is de zielsbevinding van Gods kinderen. Als wij er iets aan toe moesten voegen, gemeente, dan al zou het maar één zucht zijn, al zou het maar één traan zijn, ... het is er niet. Het is er niet. Want Christus heeft alles gedaan. Hij heeft uitgeroepen: *het is volbracht!* Hij heeft de pers alleen getreden en niemand van de volkeren was met Hem. En Hij heeft die getreden in Zijn toorn en vertrapt in Zijn grimmigheid.

Het is een gewichtige zaak, gemeente. En er zal wat van ingeleefd moeten worden en er zal wat van doorleefd moeten worden. Het is heus niet iets om van de straat op te pakken. Reken daar maar niet op. Nee vast niet. *Nu ben Ik ontroerd*.

En nu staat er: *uw hart worde niet ontroerd*. Dat kerk zegt Christus tegen Zijn discipelen. Dat Christus ontroerd werd was geen wonder, want wat zou voor Christus

nog meer naar voren komen? Het verraad van Judas, die drie jaar gepreekt had en die drie jaar met Hem omgegaan had. Die was ook bij de andere discipelen die een keer boos werden, omdat de zonen van Zebedeüs een plaats begeerden aan de rechterhand en aan de linkerhand van Christus. Toen is hij er ook nog tussengekomen. En straks heeft hij Christus verraden. En als ze elkaar ontmoeten, met eerbied uitgedrukt, in de hof van Gethsémané, dan zegt Christus: *vriend, waartoe zijt gij hier?* Om jezelf zo in je eigen verdommenis te helpen? Vriend, waartoe zijt gij hier?

En voor de aandacht van Christus was het ook zo, dat Petrus Hem driemaal zou verloochenen. Die zou daar gaan betuigen: *ik ken U niet. Ik weet niet van waar Hij is.* En de anderen zouden hem ook allemaal verlaten.

Christus zou álles tegen krijgen. Die zou in een gevecht komen met de duivel. De ganse hellemacht zal tegen Hem aanstoten. Christus moest de dood in wat de Zijnen met ziel en lichaam moesten doorleven. En de dood is de bezoldiging van de zonde. Dat is voor Gods volk de laatste vijand die teniet gedaan moet worden.

Ik heb daar in het Westen gehoord, van die ouderlingen over de strijd, de bange strijd die een jongeman soms had. 37 jaar oud en dan het leven verlaten! En een vrouw en zijn kindertjes achterlaten. Dat hij soms zei: ik weet het ook niet meer. En dan is het hoog gelopen. Want als de werkelijkheid aan gaat breken, zal een mens genade moeten krijgen om te sterven. Die genade heeft God voor Zijn lievelingen verworven en die zal Hij niet onthouden.

Hij zal het goede niet in nood,

Onthouden zelfs niet in de dood.

Die in oprechtheid voor Hem leven.

Maar, wie is de man die in oprechtheid voor Hem leeft? Wie is dat? In de eerste plaats is dat Christus en in de tweede plaats zijn dat de gelovigen, Gods kinderen, die door God Zelf oprecht gemaakt zijn. Ja, door Christus zelf oprecht gemaakt, want wij zijn het van onszelf niet hoor.

Er was jaren geleden een van Gods knechten die stierf. Die man lag een keer alleen op zijn sterfbed en die zei: *Heere ik heb zoveel verknoeid in mijn leven. Zoveel verknoeid.* Dus er blijft geen eer voor de mens over. Nee, uit genade zijt gij zalig geworden, door het geloof.

En nu gaat Christus zeggen: *uw hart worde niet ontroerd.* Want openbaart zich bij de discipelen toen Christus afscheid van hen nam? En nu heb ik vanmiddag een dierbaar antwoord en een kostelijk antwoord. En dat was: *de liefde van Christus, die hen drong.* Want Christus had de hoogste plaats in hun harten. En nu dachten die discipelen aan de scheiding die er zou komen en dat ze niet meer onder de prediking van Christus zouden kunnen verkeren, dat ze Zijn wonderen straks niet meer zouden aanschouwen; dat dit allemaal aan een einde zou komen. Thomas zei in zijn moedeloosheid, toen Christus van plan was en zich gereed maakte om naar Bethanië te reizen, om Lazarus op te werken. Dan zegt Thomas tegen de andere discipelen: *laat ons met Hem gaan en met Hem sterven.* Want als Hij straks gedood wordt door de Joden, wat hebben wij dan nog verder aan ons leven? Dan is alles over. Dan is al onze verwachting afgesneden; omdat Christus de hoogste plaats in hun harten had.

Uw hart worde niet ontroerd. En nu konden ze zelf hun hart niet tot stilstand brengen, nee dat moet Christus Zelf doen, geliefden. We hebben vanmiddag twee versjes gezongen uit Psalm 43, toen we begonnen zijn. En dan zegt die dichter van Psalm 43: - heb je er nog over gedacht toen we dat zongen vanmiddag? - Die man zegt: *"Waarom ga ik terneergebogen, door 's vijands wreed geweld benard? Gestaag in het*

akelig zwart?" En dan staat er: Dan klimt mijn bange ziel gereeder, ... niet mijn ruime ziel, niet mijn opgewekte ziel, nee, die man zegt: *"Dan klimt mijn bange ziel gereeder ten berge van Uw heiligheid."* Dus nu gaat Christus Zijn discipelen troosten.

Uw hart worde niet ontroerd. Want voor Gods ware Kerk is er hoop en verwachting. Of ze dat nu zelf kunnen geloven of niet kunnen geloven, mensen. In de stand van hun leven, is en blijft er een afwisselend leven. David is gezalft tot koning door Samuël. En die heeft dat geloofd, die heeft dat omhelsd, die is met een paar steentjes uit de beek naar Goliath gegaan, om die grote reus te verslaan. *Ik kom tot u in de Naam des Heeren.* En in Psalm 18 zegt hij: *met mijn God spring ik over een berg en dring in door een bende.* En in Psalm 3: *"Ik zal tienduizenden niet vrezen, schoon ik van allen kant, geweldig aangerand en felst geprangd moog wezen."* Maar een paar dagen voordat hij koning wordt, zegt hij in 1 Samuel 27: *Ik zal nog een der dagen door de hand van Saul omkomen.* Wat?

Daar wordt nu om gelachen, mensen; ze lachen daarom, het christendom van onze dagen. Dan zeggen ze: die man was onder de wet. Dan zeggen ze, die man kon de belofte niet aanvaarden. Dat zeggen ze nu; maar het is niet zo. Nee geliefden, dat is niet zo. "Als God Zijn aangezicht verbergt, wie zal Hem dan aanschouwen? Zowel voor een volk als een mens alleen." Daar moet je het bij houden. Dat is Gods getuigenis. En door welke afgronden is het het gehele leven van die man gegaan? Van het ene in het ander.

Uw hart worde niet ontroerd. Daar liggen wij voor open. En dat zal zijn tot de dag van onze dood. Dat zijn de droeve vruchtgevolgen van onze val in het Paradijs. Die man zei tegen Bunyan, toen hij uit de stad Verderf kwam en op een eenzame weg liep: 'Ga maar terug, want je hebt gezworen aan de duivel dat je hem eeuwig dienen zal. En nu heb je dat probleem. En je leven zal moeilijk zijn tot aan het einde toe.' En als je de laatste zeven artikels leest van Bunyan, in zijn leven, over zichzelf, dan moet je zeggen: *o God, o God, heeft die man dat allemaal moeten doorleven?* Is het soms nog zó donker voor hem geweest, en zó zwaar voor hem?

Ja, wij moeten uit genade zalig worden. En van onszelf vermogen wij niets. Maar wij vermogen alles door Christus Die ons kracht heeft. En nu zal de Heere Zijn volk niet begeven en hij zal Zijn erve nooit verlaten. Oh nee. Hij zal in nood en in dood een Toevlucht zijn voor al dat volk. En wanneer het water komt tot aan de lippen, dan zal God ervoor zorgen, dat het er nooit overgaat.

En in het Hooglied van Salomo staat van Christus in het tweede kapittel, het 9^e vers: *Hij staat achter de muur.* Hij staat het af te kijken hoe ze met Zijn volk handelen. En als het te ver gaat, als ze in de wanhoop schijnen te komen, dan gaat Hij hen verlossen. Dan gaat Hij hen verlossen en bevrijden. En daarna gaat Hij het voor hen opnemen. En dan zeggen ze: *Gij zult mij leiden door Uw raad en daarna in heerlijkheid opnemen.*

Uw hart worde niet ontroerd. En daarom, ... we zingen in Psalm 37 het 3^e vers:

*Stel op den Heere in alles uw vertrouwen,
Betracht uw plicht, bewoon het aardrijk; leer
Uw welvaart op Gods trouw volstandig bouwen.
Verlustig U met blijdschap in den Heer.
Dan zal Hij u in liefd' en gunst aanschouwen.
U schenken, wat uw hart van Hem begeer.*

Toepassing

Uw hart worde niet ontroerd. Daar staat niet, *uw harten worden niet ontroerd*, in het meervoud. Nee, er staat in het enkelvoud: *uw hart worde niet ontroerd*. En wat betekent dat nu: uw hart? Dat betekent het hart van een iegelijk van de discipelen. Want ze hebben het allemaal persoonlijk nodig. Denk, als een man getrouwd is en alle twee genade mogen hebben, maar in deze weg kunnen we elkaar helpen. Elkaar bijstaan? Nee, dat is een persoonlijke zaak, gemeente. Al zou de man de rijkste genade hebben, maar dat heeft die vrouw dan niet. En al zou die vrouw hebben de enige troost bij de in leven en sterven, maar dan zou die man zeggen: *ja, jij hebt het gekregen, maar ik mis het*. Kun je dat bewijzen uit de waarheid dat het zo ligt? Jazeker, anders zou ik het niet zeggen vanmiddag. Ik lees dat van Manoach in de waarheid in Richteren 13 en van zijn vrouw. Toen de engel bij vernieuwing verschenen was, heeft Manoach gezegd: *wij zullen sterven*. Ja, we zullen sterven, het wordt straks eeuwigheid; en dan verloren? Maar die vrouw, die meer genade had en meer licht, en meer onderwijs, die vrouw zei: 'Nee man, wij zullen niet sterven want de Heere heeft nog wat te doen. Hij heeft nog een grote zaak te doen. En dat we een Nazireeër Gods op de wereld brengen.' Ja, en die heeft in zijn dood meer mensen doen sterven dan in zijn hele leven. En wat heeft die man toch met een ezelskinnebakken veel mensen doodgeslagen! Maar toen hij die pilaren vastgreep door de kracht des Heeren, en nog eenmaal sterkte kreeg, in is die hele business, die hele zaak in elkaar gezakt. En meer mensen gedood en in zijn leven. Ik denk dat hij toch een kind van God geweest is. Ja? O ja, in de Bijbel staat dat. En zijn vijanden? *Die rusteloos mijn val, wreed en wrevelmoedig zoeken*.

Ja, er komt wat kijken hoor. Tegenwoordig gaan de meeste mensen naar de hemel zonder strijd. Ja, zo praten ze. Maar je moet het er niet op wagen mensen. Nee, je moet het er niet op wagen. Kijk eens naar Paulus, hij had tegen de beesten gevochten. Daar moet eens over denken, tegen beesten; niet tegen mensen, maar tegen beesten.

Uw hart worde niet ontroerd. En nu hebben we het net zo goed nodig als Johannes en als Nathanaël en als Thomas en als Andreas en Petrus. Ze hadden het allemaal persoonlijk nodig. En zo is het met ons nu ook, mensen. We hebben het allemaal persoonlijk nodig.

Uw hart worde niet ontroerd. Elk hart geliefden, heeft zijn bittere smart en zijn bittere droefheid. En de zwaarste kruisen die wij in ons leven hebben, dat zijn de kruisen waarover je tegen je eigen man of je eigen vrouw niet kunt praten. Dat moet een mens voor zichzelf doorleven. En met zichzelf uit gaan leven. Dat kun je niet met een ander. Je leest van Rebekka toen ze zwanger was en die strijd begon in haar lichaam tussen die twee kinderen, dat die vrouw vreesde dat het einde de dood zou wezen. Ja, zo'n vijandschap tegen elkaar vóór de geboorte. En toen heeft ze niet geraadpleegd met de dokter. En ze heeft er ook niet met haar man over gepraat. Die kan je ook niet helpen, als is het een bekeerde man. Hij was een bidder, maar hij kon haar niet helpen. Ze gaat God vragen om een oplossing. En dan zegt de Heere tegen het lieve mens, tegen die lieve vrouw: *Twee volkeren zijn in uw buik en twee natiën zullen zich van elkander scheiden. De meerdere zal den mindere dienen*. Daar heb je het.

Úw hart worde Het is een persoonlijke zaak. Ja, wat zal ik nog meer zeggen vanmiddag? Ik moet gaan eindigen, wat ik weet heb ik gezegd..... Ja, wat zal ik zeggen? We hebben van de week veel werk moeten verrichten in het Westen, van de ene dag in de andere. Van de morgen tot de avond bij studenten, en dan 's avonds elke avond gepreekt en dan nog tussenbeide zieken bezocht en oude mensen bezocht; elke

avond na twaalfen of één uur naar bed. Maar het is niet teveel hoor, o nee, niet teveel. Want de gescheurde klederen dragen de luiaards. En bezig te zijn in Gods wijngaard is een zegen als de mens dat ook doen mag. Dat is een zegen. Er is een tijd van leven en sterven.

Maar nu persoonlijk. Ik heb dat gevoeld toen ik donderdag met de mensen sprak, en gevoeld toen ik op de preekstoel stond in die kerk, stamp vol volk, van al de beide gemeenten daar, uit medeleven met die weduwvrouw en kinderen. Maar het wordt een persoonlijke zaak, hoor. Die man had die stap gedaan en ik moet die stap ook nog doen. Hé? En jullie moeten allemaal die stap gaan doen.

En dezelfde ochtend zijn we nog bij een andere man geweest, die ook voor die stap staat. En dat spoedig ook, in dezelfde stad. En dan kom je van dag tot dag daarmee in aanraking. Gisteravond toen we nog een beetje moed en sterkte kregen, ben ik naar twee ziekenhuizen geweest, om de mensen die daar liggen te bezoeken.

Ach, God geeft sterkte. En als de hemel je daartoe verwaardigen mag, dat je wat van Boven mag krijgen, en dat Hij nog van vrede tot je ziel wil spreken. *"Hun geeft Hij moed en krachten, die hopen op Hem wachten."*

Uw hart worde niet ontroerd. Tegen de wereld heeft Christus dat niet gezegd. Tegen de godsdienst ook niet. Maar tegen de discipelen. En als je nu tot de wereld behoort en veel godsdienst hebt, dan heeft Christus geen woord voor je. Nee. En we leven in een wereld die volgepropt is met godsdienst maar geen behoefte heeft aan Christus. Nee; maar een verloren mens voor God wel. Het is niet in mijn hand gemeente, nee, maar David zegt: *Uw liefdedienst heeft mij nog nooit verdrotten.* En er is nog een volk in de wereld en ook in ons midden, een enkeling. Theodorus van der Groe schreef: 'Ik heb 40-jarige arbeid in de gemeente Rotterdam gedaan en ik ken maar enkelen van God bekeerde mensen.' Ik heb het zelf gelezen, enkele bekeerde mensen.

Maar Uw liefdedienst heeft mij nog nooit verdrotten. En in de dienst van God is blijdschap, er is een ruimte, er is een vergenoeging, er is een rust, er is een vrede, een verlaten op de Heere. Want die God verlaat, Zijn volk nooit. *Zijn goedheid is in nood en dood, voor al Zijn volk oneindig groot.*

De Heere mocht het nog verlenen. Het kan nog. En al schreeuwen ze dan van binnen: *het kan niet meer.* Dan zegt God in Zijn Woord, *dat het nog wel kan voor de grootste der zondaren.* En Hij spreekt maar en het is er en Hij gebiedt maar en het staat er. Zijn naam is Wonderlijk, Raad, sterke God, Vader der eeuwigheid, Vrededorst.

En als het voor ons kan, dan kan het ook nog voor uw kinderen, al zijn ze nog zo ver afgezworven en al zijn ze nog zo ver buiten uw bereik. En al hebben ze overal hun rug naar gekeerd. En daar zijn wat gevallen ook onder ons. Er zijn wat van deze gevallen. Je bent in de waarheid groot geworden mensen, en je hebt de waarheid gehoord. En met je verstand weet je wat nodig is. En als dan al die afwijkingen ziet, dan moet hij zeggen: *O, Heere, kom er toch aan te pas, bekeer ze nog eens.* Dat we het uit hun mond nog eens mogen horen: *O God wees mij zondaar genadig. Wees mij zondaar genadig.*

De Heere kan het nog even. O ja, we zijn nog aan deze zijde van dood en van eeuwigheid. En de Heere wil het nog geven. O ja. Hij is gewilliger dan dat wij zijn, hoor. Laat zulk een dwang voor u niet nodig wezen. Zo lief is nu de Heere nog, dat Hij het een mens nog wil geven. Zou dan een mens voort durven gaan om zijn hart nog langer te verharderen? Zou je het nog verder durven? Nu zal ik toch wel moeten stoppen. Nu zou ik toch wel moeten ophouden met die weg van zonden en ongerechtigheid. Nu zal ik er toch wel een einde aan moeten maken.

Het zou genade zijn als het gebeuren mag, mensen. Genade alleen. Die genade is zo

groot. Daar hopen we in het verdere van deze dag nog van te vernemen. Dat we er nog iets van in onze harten mogen ontvangen, en dat de blijdschap des Heeren onze sterkte moge zijn, van nu aan tot in der eeuwigheid. Amen

Heere, het is een kort woord, er zitten nog anderen op ons te wachten. O, gedenk des ontfermens; er zitten zoveel mensen in smarten. En waar zal het eindigen? Wat staat ons te wachten? Wilt U ons voor- en toebereiden voor de eeuwigheid. Uw Naam is toch Ontfermer? Geef nog lust om in de avond op te gaan, ook onder het jongere geslacht. Dat ze niet gaan slenteren op de straten, maar nog een plaats in Uw huis. Opdat ze de zondag niet zouden doorbrengen waar ze niet horen. Gedenk des ontfermens. En dat er nog toegebracht mogen worden. En dat Uw volk moge horen: 'Uw hart worde niet ontroerd.' Dan zou de blijdschap des Heeren de sterkte van het volk zijn. Wil met ons zijn en blijven en al onze noden en wil onze zonden verzoenen, om Christus' wil. Amen.

Zingen het 2^e en 3^e vers van Psalm 57

Ontvang de zegen des Heeren.

*De Heere zegene u en Hij behoede u.
De Heere doe Zijn aangezicht over u lichten en zij u genadig.
De Heere verheffe Zijn aangezicht over u en geve u vrede. Amen.*

8. De inwoning van de Drie-enige God bij de gelovigen

Uitgesproken in Grand-Rapids 10 mei 1970

Zingen Psalm 84: 5
 Lezen Johannes 12: 20 – einde.
 Zingen Psalm 119: 85 en 87.
 Psalm 34: 4
 Psalm 27: 6.

Vangen wij onze godsdienstoefening aan door met elkander te zingen Psalm 84 en daarvan het 5e vers

*O God die ons ten Schilde zijt
 En ons voor alle ramp bevrijd
 Aanschouw toch Uw gezalfde Koning.
 Een dag is in Uw huis Mij meer
 Dan duizend daar ik U ontbeer
 'k Waar liever in mijn Bondsgods woning
 Een dorpelwachter dan gewend
 Aan d' ijd'le vreugd in 's bozen tent.*

Wat wij verder uit Gods Heilig woord u wensen voor te lezen, kunt ge opgetekend vinden in het Heilig Evangelie van Johannes, en daarvan het 14e kapittel, te beginnen bij het 15e vers.

Onze hulp is in de Naam des Heeren, Die hemel en aarde gemaakt heeft.

Genade, vrede en barmhartigheid, worde u allen rijkelijk geschonken en vermenigvuldigd van God de Vader en van Christus Jezus de Heere, in de gemeenschap des Heiligen Geestes. Amen.

Zoeken wij nu tezamen het aangezicht des Heeren.

Heere, Ge bracht ons aan den avondstond van deze werkdag der week nog samen aan de plaats des gebeds. In onderscheiding van anderen wier leven is afgesneden, ook van familieleden uit het midden van de gemeente. Wij mogen nog zijn in de welaangename tijd en in de dierbare dag van zaligheid. U laat ook in de avond aan onze ziel nog arbeiden en Uw woord zal bij vernieuwing tot ons spreken over het grote voorrecht dat Gij al Uw volk niet alleen beloofd hebt, maar dat Ge ook in hun leven zult vervullen en bevestigen.

De wereld gaat hun de weg alleen, zonder bekommering en zonder nood. Maar welgelukzalig het volk, dat in hun leven om U verlegen wordt en die leren, dat zulks alleen geschied is omdat God hen verschenen is. En dat van de stilte van de nooit begonnen eeuwigheid. Want er is niemand die naar God vraagt en er is niemand die naar God zoekt. En het is door de bewerking van Uw Goddelijke Geest, dat het leven niet alleen geschonken wordt, maar dat we ook het gemis, het Godsgemis en het gemis van Christus in onze harten leren kennen. Dat het bij ogenblikken een ondraaglijke zaak zal worden. Dat er een nood geboren mocht worden in onze ziel en dat onze

harten door de Geest gewerkt, ontvangbaar en ontvankelijk gemaakt werden voor de nabijheid en voor de tegenwoordigheid en voor de gemeenschap Gods.

Wil in de avond het woord nog voor ons open. Wij kunnen het niet. Wij hebben geen licht en we hebben geen wijsheid. Maar wil het uit genade nog schenken. En dat de overdenking van Uw getuigenis voor de een zowel als voor de ander, nog tot een rijke en tot een eeuwige zegening mocht zijn. En dat dit samenzijn in Uw gunst mocht zijn, voor oud en jong, voor klein en groot. En dat het wat na mag laten, wat de eeuwigheid zal verduren.

Het kan ook voor ons voor de laatste maal zijn, dat we er nog onder verkeren mogen. Want ons leven is een damp en de dood wenkt ieder uur. Gij hebt ook sommigen van ons in de dag van gisteren aan en op de wegen nog gespaard in het ongeluk wat hun trof. Ze zijn allen nog in het land der levenden en Gij hebt hun leven nog willen verlengen. Dat ze tezamen een hart mogen krijgen en ontvangen om met de weldaden in u te eindigen. Want we zijn elk ogenblik in gevaar. En we kunnen elk ogenblik opgeroepen worden om voor God te verschijnen. Och, wanneer de dood zal komen, dat het niet zal zijn tot een eeuwige nacht, maar dat we voor- en toebereid mogen worden, opdat de dag des doods beter zal zijn dan de dag dat wij geboren werden. Wij dragen elkander op aan Uw grote barmhartigheid.

Ook degenen die in krankheid en in ouderdom zijn en verhinderd zijn om met ons samen te komen. Ook een van onze oude leden die in deze middag weer naar het ziekenhuis gebracht is, u weet haar zwakke omstandigheden, naar het lichaam en U weet ook hoe het erbij staat voor de ziel. We dragen ze in haar weduwschap aan Uwen troon op. Zie nog in gunst van Boven op haar neer. En zovelen die met ons niet vergaderen kunnen, die het anders wel gedaan zouden hebben; maar het zal de vraag zijn of het nog ooit zal kunnen gebeuren. Wilt U hen voorbereiden voor de eeuwigheid.

Wil Uw genade schenken en licht van de hemel aan allen die Uw woord hopen te brengen. Met al degenen die daartoe verwaardigd worden, dat het nog in gemakkelijheid mag zijn. Ook in deze ure, omdat we van onszelf totaal onbekwaam zijn.

En gedenk aan de weduwen, aan de wezen en aan de weduwnaars. Verzoen onze zonden en vergeef onze schulden en gedenk ons en de onzen, met land, volk en kerk, naar het vrije van Uw welbehagen. Om Christus' wil. Amen.

Psalm 119 vers 85 en 87.

Het woord van onze overdenking dat kunt ge vinden in hetgeen u voorgelezen werd, uit het Heilig Evangelie van Johannes het 14e kapittel, het 23e vers, het laatste gedeelte. Johannes 14 vers 23:

En Wij zullen tot hem komen en zullen woning bij hem maken. Tot zover

Deze tekst geliefden, vanavond, zou ik willen noemen, een afsluiting op hetgeen wat we zondagavond besproken hebben uit Psalm 23.

En om nu te komen tot het verband van deze tekst, u weet dat Johannes 14 en 15 en 16 kapitelen zijn die de Heere Jezus gesproken heeft, alleen tot Zijn discipelen. Toen was de schare die Hem anders gevolgd had, daar niet meer tegenwoordig. De Heere Jezus had afscheid van het Joodse volk genomen. En nu de laatste dagen en uren heeft Christus besteed met Zijn elf discipelen. Met die discipelen, die door Hem geroepen en door Hem afgezonderd waren. En wanneer ge nu dat kapittel nauwkeurig nagaat,

dan treft u hier drie mensen aan die het niet weten. De Farizeeën die leefden in de tijd van Christus' omwandeling op aarde, en de Schriftgeleerden waren mensen die het allemaal wisten. Maar nu treffen wij in dit kapittel drie mensen aan, die het niet weten.

- De eerste was Thomas. Toen Christus gezegd had: *En waar Ik heenga weet gij en de weg weet gij*, heeft Thomas gezegd: *Heere, wij weten niet, waar Gij heengaat. En hoe kunnen wij de weg weten?* U weet, de discipelen hadden drie jaar onderwijs van Christus gehad. Het kostelijkste onderwijs wat er op de wereld ooit te krijgen was, rechtstreeks van Christus Zelf, van die grote Profeet en Leraar der gerechtigheid. En toch en toch, Thomas wist het niet.
- De tweede discipel die het ook niet wist, was Filippus. Filippus heeft gezegd tot de Heere: *toon ons de Vader en het is ons genoeg*. En toen heeft de Heere Jezus die man een beschamend antwoord gegeven. Want Christus heeft de onkunde nooit goedgekeurd. Nee, Christus heeft tot Filippus gezegd: "Ben ik nu zo langen tijd met ulieden en hebt gij Mij niet gekend? Die Mij gezien, die heeft de Vader gezien. En hoe zegt gij dan, toon ons de Vader?" Maar die man, die Filippus had er ook geen gezicht in dat de Vader en de Zoon één zijn. Je zou zeggen, na zoveel onderwijs? En dan nog zo weinig weten? En dan nog zo onkundig? Je zou soms een vraag doen, of die mensen wel ooit de ware verlichting van Gods Geest hebben leren kennen. Maar vanzelf, dat lijkt geen twijfel. Ze waren van God geleerd. Maar de duisternis in hun verstand was nog zo groot.
- En in de derde plaats ontmoeten we hier Judas, niet de Iscariot. Die heeft gezegd tot Christus: *Heere, wat is het, dat Gij Uzelf aan ons zult openbaren en niet aan de wereld?* Dat was voor Judas een verborgen zaak. Hij kon voor zichzelf geen oplossing hierin vinden. En nu heeft de Heere Jezus hem geantwoord: "Zo iemand Mij liefheeft, die zal Mijn woorden bewaren en Mijn Vader zal hem liefhebben. En Wij zullen tot hem komen en zullen woning bij hem maken." Met andere woorden, Christus wilde Judas ervan overreden, dat hij behoorde tot die mensen, die Christus liefhad en die door de genade Gods Zijn woord bewaarden. Zouden die mensen dat dan nooit gevoeld hebben? Zouden die mensen dat dan nooit beseft hebben? Zou dat voor die mensen dan altijd een donkere zaak geweest zijn? Nee, dat kan niet. Dat is onmogelijk. Want in de wedergeboorte wordt Gods liefde uitgestort in het hart van al degenen die God vrezen. En al is hun geloof nog zo klein en zwak en al wordt het nog zo bestreden, er zijn ogenblikken dat hun hart met liefde tot God en Christus vervuld is. En dat het beginsel van het waarachtige werk Gods in hun ziel, niet alleen aanwezig is, maar dat beginsel in hun hart leeft; namelijk dat ze Gods woord bewaren. Dat woord was als een schat in hun hart geschonken. Waar David van gezongen heeft: "Uw woord kan mij, ofschoon ik alles mis, door zijnen smaak mijn hart en zinnen strelen."

En dan staat er: *Mijn Vader zal hem liefhebben*. Want voor die discipelen, vóórdát Christus stierf en voordat de Christus opstond, was het Vaderschap zó zeer verborgen. Er was wel liefde tot God in hun hart en er was een ongeveinsde liefde tot Christus in hun ziel, maar dat de Vader hen lief had, daar stonden ze voor. En nu zegt de Heere Jezus hier: *en mijn Vader zal hem liefhebben*. Dus de Vader had hen wel lief, maar zij konden dat voor hun eigen ziel nog niet zo beschouwen en erkennen. Dat was voor die mensen nog in 't duister. Daarom hebben ze ook eens gevraagd, of Christus Zijn Vader wilde bidden voor hen. Toen heeft de Heere Jezus geantwoord: *Ik zeg niet, dat*

Ik de Vader voor u bidden zal, want de Vader Zelf heeft u lief. De Vader is de Oorsprong en de Bronnader van alle liefde. En zonder de liefde van de Vader is het ook onmogelijk de Zoon lief te hebben.

Maar vanzelf, dat kunt ge hier wel bemerken, het moet alles, aan ons en in ons door Gods Geest geopenbaard worden. Daarom zijn er in het leven van dat volk, dat nog nooit tot een oplossing voor hun ziel gekomen is, zijn er zoveel vragen en zijn er zoveel problemen. Dat volk kan het maar niet op zijn plaats krijgen. Voor een huichelaar is dat niet moeilijk. O nee, die mensen hebben geen problemen. En die mensen hebben geen vragen. Die weten het allemaal. En die hebben ook geen behoefte in hun hart aan de onderwijzing van de Heilige Geest. Wij hebben gezongen van Psalm 119; en dan kunt u wel bemerken in die 88 verzen, dat David de man naar Gods hart, bij al de genade die God aan David geschonken had, dat die man almaar kleiner werd. Dat hij almaar dichter bij de grond kwam. Dat hij almaar meer behoefte kreeg.

En weet je waarom dat voor hen nu zo een probleem is? Omdat die mensen, zo weinig verstaan van het ware werk Gods. Er staat bijvoorbeeld een Psalm 84:

"Ze gaan van kracht tot kracht steeds voort.

Elk hunner zal in het zalig oord,

Van Sion, haast voor God verschijnen."

En hoe wordt dat nu ingeleefd? En hoe wordt dat nu doorleefd? Wel, in een weg dat het met hen steeds achteruitgaat. In een weg dat het met hen steeds minder wordt. Totdat er een tijd in hun leven zal aanbreken dat de Heere hen licht in hun ziel schenkt, dat achteruitgang een vooruitgang is. En dat dit nu de Koninklijke weg naar de hemel is.

Maar vanzelf mensen, dat is ook weer zo, dat moet persoonlijk in onze harten ontdekt worden. En zolang als dat niet persoonlijk ontdekt wordt, dan kun je met al die dingen totaal niets beginnen. En dan blijven we in onszelf een ongeholpen mens. Die met Mordechai maar voor de poort van de koning moet blijven liggen. Totdat het Goddelijk licht van de hemel afdaalt. Opdat ze de vrijmaking en de vrijlating en de vrijverklaring in hun ziel verklaard mogen krijgen. Dus met andere woorden, het wacht alles op Gods tijd. En het wacht alles in ons leven op de oplossing van de Hemel.

En nu zegt de Heere Jezus in dat laatste deel van die tekst, vanavond: ***En Wij zullen tot hem komen.***

Christus spreken hier dus in deze tekst in het meervoud. *Wij zullen tot hem komen en Wij zullen woning bij hem maken.* En als Christus nu in het meervoud spreekt, dan spreekt hij hier tot Zijn discipelen, als de Drie-enige God. Dan spreekt hij in de Naam van Drie-enige God. In de Naam des Vaders, in de Naam des Zoons en in de Naam van de Heilige Geest.

Wij zullen tot hem komen. Nu is er gezegd in het 22^e vers door Christus: *Ik zal hem liefhebben.* Dus in het enkelvoud; *en Ik zal Mijzelf aan hem openbaren.* Dus, in de eerste plaats staat hier op de voorgrond, de openbaring van Christus aan Zijn volk. In wat voor verband? In dit verband namelijk, dat de Heere Jezus gezegd heeft: *niemand komt tot Mij, dan door de Vader.* Dus de Heere Jezus is de Persoon, de Middelaar, die de kerk bij de Vader brengt.

Want er is een verschil, geliefden, tussen de verzoening met God in ons leven en de verzoening met de Vader. Er zijn zielen in Gods kerk, die zijn wel met God verzoend, dat de toorn gestild is en de gramschap geblust is en dat zij een toegang tot God gekregen hebben, maar dat toch de verzoening met de Vader hen nog niet geschonken

is. De verzoening met de Vader, dat is daar, waar dat volk de Heilige Geest heeft ontvangen. Die Heilige geest, de Geest der aanneming tot kinderen, door welke ze roepen: *Abba Vader*.

En als ik nu vanavond deze enkele zaken noemen, och, gemeente, dan zou ik moeten zeggen: wat moet schaamte onze aangezichten toch bedekken. Dat er in de tijd waarin we leven, er zo weinig geestelijke leven is, en zo weinig geestelijke kennis van deze zaken is. En dat er zelfs onder het volk van God, die het beginsel van het waarachtige leven ontvangen hebben, zo weinig bekommring omtrent deze zaken gevonden wordt. En dat is vanzelf de schuld van dat volk. Dat is, omdat er zo weinig kennis is door de ontdekking van Gods Geest, van hetgeen wat er nog gemist wordt. In de tijd van de kerkvaders, van Augustinus en Bernardus kwamen die mensen 's zaterdags 's avonds bij elkaar en dan brachten ze de avond door om met elkaar te handelen over de verborgenheden Gods. En dan werden de voornaamste zaken met elkaar verhandeld. En waar is het nu terechtgekomen? Waar zou je nog iemand kunnen vinden, waar nog een voorbereiding is voor de sabbatdag? Waar nog gedachten zijn om de dag die aanstaande is? En dat er nog werkzaamheden gevonden worden om meerdere genade van God te ontvangen? En dat het wezenlijke gemis van onze ziel ons moge brengen tot de Fontein der hoven en de Put der levende wateren die uit de Libanon vloeit.

En Wij zullen tot hem komen en woning bij hem maken. Dat betekent hier, dat wanneer dit plaats zal vinden in het leven van Gods kinderen, dan hebben ze Christus reeds leren kennen voor hun eigen ziel. Want de openbaring van de Middelaar, gaat vooraf aan het inwonen van de Drie-enige God in het hart van Gods gunstgenoten. De Heere heeft dat op aarde zo duidelijk gezegd in Johannes 3, *dat niemand een ding kan aannemen tenzij het uit de hemel gegeven wordt.*

En als je nu eens denkt aan het voorbeeld, dat wij hebben in de Genesis 24. Daar wordt gesproken over de voorbereiding van Rebecca voor het huwelijk met Izak. En dan zijn daar twee opmerkelijke dingen die onze aandacht nooit mogen ontgaan. Dat is in de eerste plaats, dat Eliëzer aan Rebecca gaat vertellen, wat een gezegend man dat Izak was. Maar dan gaat ook Eliëzer straks uitpakken wat hij meegebracht heeft. Allerlei weldaden gaat hij aan Rebecca schenken, om daardoor verliefd te worden op Izak. En als er in het eind gevraagd wordt aan Rebecca, of ze nog een weinig tijd in dat land wil blijven bij haar familie en om afscheid te nemen, en dat ze nog tijd krijgt om in contact met hen te komen, - wanneer het aan Rebecca wordt overgelaten, dan is haar besliste antwoord: *ik zal trekken!* En hoe spoediger dat ze bij Izak kon komen, hoe aangenamer dat was voor haar. Wat heeft die Rebecca gemakkelijk alles verlaten wat ze daar in dat land had. Het was voor haar of alle banden losgemaakt werden. En dat er maar één band was die haar nog bond, dat was aan Izak. Om met Izak te trouwen.

Nu staat hier in die tekst: ***En Wij zullen tot hem komen.*** Dat gaat hier dus over de Drie-enige God. En vanzelf gemeente, we moeten een ding in ons leven vasthouden, van het begin tot het einde, dat God Zelf plaats moet maken voor Zichzelf in onze harten. De Heere Jezus heeft in Johannes 14 gezegd: - dat was het eerste woord waar Hij mee begon - *Uw hart worde niet ontroerd. Gijlieden gelooft in God, gelooft ook in Mij.* Toen heeft de Heere Jezus de discipelen voorgehouden, dat ze wel in *God* geloofden. Daar staat niet dat ze in de *Vader* geloofden, maar, *gijlieden gelooft in God.* Dus de kennis van God en de kennis van de Vader is onderscheiden. Maar nu zegt de Heere Jezus: *geloof ook in Mij.* En nu hadden ze wel bekend en geloofd dat Hij was de Zoon van God. Dat was bij die mensen geen twijfel. Dat wisten ze. Daar

waren ze ervan overreed. Dat kon ook niemand van hen wegnemen, omdat ze dit van de Hemel gekregen hadden. Maar, wanneer het nu ging over het geloof in de Zoon van God, als Middelaar en als Borg van het verbond der genade, dat was voor die mensen een bedekte zaak. Dat hebben ze naderhand moeten leren.

Maar hier in Johannes 16 gaat de Heere Jezus het tegen de discipelen zeggen. Dus in het 14^e kapittel wordt het gemis van de Middelaar en Zijn bediening ontdekt, maar hier twee kapittels later zegt de Heere Jezus in het 17^e vers: "Het is u nut dat Ik wegga, want anders kan de Trooster niet komen. Namelijk de Heilige Geest." Dus moet de Heere Jezus eerst ten hemel gaan varen. Ze moeten gespeend worden aan Zijn tegenwoordigheid naar Zijn menselijke natuur. Ze moeten als een wachtend mens op de wereld komen te staan, opdat straks na 10 dagen, de Heilige Geest zal worden uitgezonden van de hemel, op grond van de borggerechtigheid van Christus; *en dat die Geest dan in hun hart zou inkomen*. En dat die Geest bij hen blijven zal tot in der eeuwigheid. Die Geest komt niet op de wereld en in de harten van dat volk om te lijden en te sterven. Nee, dat heeft de Heere Jezus gedaan. Dat doet de Vader niet en dat doet de Heilige Geest niet. Maar de Heilige Geest wordt uitgezonden in de harten van dat volk. *Die zal u alles leren en zal u indachtig maken alles wat Ik u gezegd heb*.

Want die mensen hadden drie jaar onderwijs gekregen. Maar die lieve Heilige Geest zou gaan beginnen, let wel wat ik zeg, die Heilige Geest zou er aan gaan beginnen, om hun alles te leren. En om hun indachtig te maken alles wat Ik u gezegd heb. Op een andere plaats staat er: "Hij zal het uit het Mijne nemen en Hij zal het u verkondigen." Die mensen hadden met andere woorden, in drie jaar veel onderwijs gekregen. Maar het was niet tot hen doorgedrongen. Ze waren er niet vatbaar voor. Ja, het was op een keer zo sterk, dat de Heere Jezus zei: *het is genoeg*. Met andere woorden, Ik ga er niet dieper op in, want je bent nog heel en al onvatbaar voor de lessen en de leringen die Ik je komt te geven. Hij zegt: *het is genoeg*. De Heere Jezus was daar zó overreed van, dat de Heilige Geest moest neerdalen om het verstand van die mensen te verlichten, opdat ze licht zouden krijgen over hetgeen wat Christus tot hen gesproken had.

Het kan gebeuren mensen, dat een kind van God, - ik zal een eenvoudige voorbeeld vanavond noemen - het kan gebeuren dat een kind van God, dat kan ook voor een leraar gebeuren, hetzelfde geval, dat ze jarenlang tegen een tekst zitten te kijken, waar ze wel van gevoelen en beseffen dat er een grote verborgenheid een ligt, een oneindige diepte maar dat ze er toch niet in kunnen komen, en dat ze er toch niets van zeggen kunnen. Omdat het licht van Gods geest er niet over opgegaan is in hun harten. Ik herinner me dat ik als jongen eens op een gezelschap kwam, ik was al aan het preken in die tijd, en daar kwam een vrouw binnen, zomaar onverwachts zou ik zeggen, waar we van hoorden dat het een van God bekeerde vrouw was. Ik had van die vrouw ook wel eens gehoord toen ik een jongen was. En daar werd aan die vrouw een vraag gesteld. Een vraag uit Gods Woord over een zekere tekst. En die vrouw begreep waar het over ging. En die vrouw was in die tijd in een afgezakte toestand voor haar eigen ziel. In een donkere toestand voor zichzelf. Die vrouw gaf geen antwoord en er werd doorgepraat. Maar die tekst bleef liggen. Ik dacht, ik zou toch zo graag willen dat er eens iemand was die daar eens op inging. Ik wist het ook niet, gemeente. Ik wist het niet, zelfs niet één woord ervan. Toch bleef dat mij maar bij, de hele dag.

En toen we 's avonds naar bed gingen op die plaats, werd de noodzakelijkheid zo opgebonden om van de Heere te mogen weten wat de bedoeling en wat de inhoud van die tekst was. En dat is die nacht ook geopenbaard geworden. En zo klaar en zo duidelijk, dat we er de volgende week over gingen preken. En dat ik geen boek meer

moest nemen, geen verklaarder van de Bijbel moest nemen. Niet dat ik die veracht of minacht, nee, ik heb er later zeker naar gekeken vanzelf. Maar toch, mijn ziel was er zo van overtuigd en van overreed, dat dit de bedoeling, dat dit de zin en de mening van God de Heilige Geest was. Toen begreep ik die nacht waarom die vrouw geen antwoord gaf. Want die vrouw kreeg van binnen, - ze juicht nu voor Gods troon, want ik heb ze later vaak ontmoet, - maar ik gevoelde die dag, dat die vrouw zo een slag naar binnen gekregen had. Zulk een slag. En dat daarin geopenbaard werd de verre afstand tussen God en haar ziel. En de Heere is ook bij die vrouw teruggekomen.

Wat ik er alleen maar mee zeggen wil, is dit geliefden, een mens kan wel veel beschouwende kennis hebben en die kan in die beschouwende kennis wel doorgaan; maar Huntington schreef eens aan een man: 'Je bent wel een man geworden in kennis, maar je bent een kind gebleven in het geloof. Een kind, want ik heb wel gemerkt uit je geschreven brieven, dat je er nog niet veel van gekend hebt en dat de verborgenheden nog niet ontdekt zijn.' De verborgenheden des Heeren zijn voor degenen die Hem vrezen en Zijn verbond voor hen, om het hen bekend te maken.

En nu is het een voorrecht geliefden, dat er onder Gods volk gevonden worden, die de verborgenheden mogen verstaan en een weldaad dat degenen die geroepen worden om Gods Woord te brengen, dat ze die verborgenheden naar voren mogen brengen. En naar voren mogen brengen want daar is ook verschenen in. Een mens kan wel preken, dat hij eigenlijk zelf niet beseft wat hij preekt, omdat hij daar nooit is geweest en daar nooit is gebracht. En dan is het er altijd maar over, in plaats dat er *uit* gesproken wordt. En als er zijn met goede oren, met voelhorens, Gods kinderen die dicht bij de Heere leven, die zullen dat onderscheid wel gewaar worden. Daarom is het voor dat volk zo een voorrecht dat er een Aquilla en Priscilla bij zijn. Die kwamen bij Apollos en die geoefende mensen gingen Apollos onderwijzen in de weg der zaligheid. Die weg werd nader geopenbaard en dat heeft God voor Apollos tot een zegen gebruikt voor de kerk Gods.

Maar aan de andere kant, wat een leraar nodig heeft, dat heeft nu ieder kind van God nodig. Dat is die persoonlijke genade van de Heilige Geest, door de verlichting van die Geest. Petrus schreef aan de kerk in zijn tweede brief: *Wast op in de kennis en in de genade van de Heere Jezus Christus*. Opdat we niet zullen blijven staan in de leer van de eerste beginselen van de bekering, maar dat er een toeneming zal zijn als van mestkalveren. Opdat we aan het einde van onszelf gebracht mogen worden omdat Christus persoonlijk alles en in allen zal worden.

En nu heeft de Heere Jezus beloofd aan degenen aan wie Hij Zichzelf zal openbaren: *Wij zullen tot hem komen en zullen woning bij hem maken*. Dus nu gaat dat volk uitzien naar de komst van de Drie-enige God. Daar krijgen ze behoefte aan. En mensen, ik zal proberen om het zo eenvoudig te zeggen als ik kan vanavond, die mensen die komen bij alles wat ze gekregen hebben in zo een groot gemis voor hun eigen ziel. Niet om te ontkennen wat God gedaan heeft. Nee, daartoe worden wij niet geroepen, maar wel om te erkennen wat er nog aan ontbreekt. En wat er gemist wordt, gemeente. En dat er een voortgaande en doorgaande nood in onze ziel gevonden wordt, om de Drie-enige God persoonlijk te leren kennen; dat Hij tot ons komt en dat die Drie-enige God woning voor en in ons gaat maken. Dat wil zeggen, dat Hij in het hart van dat volk komt om daar Zichzelf niet alleen te openbaren, meer helder en klaarder; nee, maar dat Hij *woning in dat volk komt te maken door de Heilige Geest*. Dat Hij daar Zijn plaats in komt te nemen. En dat Hij dan ook geen afscheid meer neemt. Maar wat we zondagavond gehoord hebben: "Gij blijft Mij bij in al mijn tegenspoeden, Uw stok en Uw staf die zullen Mij altoos behoeden."

En nu zal dat volk, in de strijd blijven zolang als ze hier op de wereld zijn. De strijd zal voor dat volk van God niet eindigen. Die eindigt wanneer de dood komt. *Maar Wij zullen tot hem komen en woning bij hem maken.* En daar ligt nu de verzekering bij dat volk, dat het in de zwaarste strijd en in de benauwdste banden, dat ze nooit meer in de wanhoop zullen vervallen.

En dat ze mogen ervaren wat wij nu samen nog zingen uit de 34e Psalm, het 4^e vers.

*Des Heeren engel schaaft
Een onverwinb're legermacht
Rondom hem die Zijn wil betracht.
Dus is hij wel bewaard.
Komt, smaakt nu en beschouwd,
De goedheid van d' Alzegenaar.
Welzalig hij die in gevaar,
Alleen op Hem vertrouwt.*

Toepassing

En nu bij de beschouwing van deze waarheid, geliefden en bij de overdenking van deze tekst, komt de vraag vanzelf naar voren voor dat volk, of dat gekend werd in hun leven, en of zouden zij daarna nooit geestelijke duisternis meer kennen? Worden die mensen nooit meer gekweld door het ongeloof? Och, zou er nooit geen verberging meer van Gods aangezicht zijn? Zouden die mensen boven de aanvallen en de aanvechtingen van de duivel gekomen zijn? Krijgen die mensen nu een volkomen rust hier op de wereld? Blijft er nooit geen oorzaak en reden meer over om te zuchten en om te bidden? Zijn ze nu boven alle strijd voor eeuwig verheven? Nee, dat zijn ze niet. Maar daar staat wel, *Wij zullen tot hem komen en zullen woning bij hem maken.*

En nu kan in het leven van dat volk gebeuren wat er wil, en soms moeten er voordat die ziel gaat sterven, soms zulke diepe wegen nog bewandeld worden en dan moet er soms nog zoveel strijd gestreden worden, dat soms bij een man of een vrouw of kinderen, die er na aanverwant zijn, de vraag opkomt, of dat nu allemaal wel met genade kan bestaan? Wij hebben wel eens zielen ontmoet in ons leven aan het eind van hun dagen, dat ze uitdrukkingen deden, die ze nog nooit in hun leven gedaan hadden. En dat ze voor een poosje in zulke banden en gevangenissen voor zichzelf kwamen, dat je zou zeggen: 'Ik weet het niet, ik weet het niet. Misschien hebben die mensen in hun leven wel teveel genoten, misschien hebben ze wel wat gestolen. Misschien hebben die mensen het wel in het gezicht gehad, maar dat de werkelijkheid nooit beleefd is.' Omdat ze zo geschud werden en omdat ze zo geslingerd werden. Maar, dat is allemaal onder de toelating Gods dat dit gebeurt. En dan is het met zulke zielen precies eender als in de natuur. Hoe harder dat het stormt hoe dieper dat de bomen wortelen in de grond. En natuurlijk, tot aan het einde van het leven moet het beleefd worden, wat de apostel zegt: "Ik sterf alle dag, bij de roem die ik heb in Christus Jezus." Elke dag sterven ... En als je nu eens aan Paulus denkt, er is eigenlijk nooit een mens geweest in Gods kerk, die zo een duidelijke roeping heeft gehad. Een man met de bewuste genade persoonlijk, maar ook wat zijn ambt betreft. Hij wist zo zeker dat hij van God Zelf geroepen was en dat hij door God Zelf in die bediening was gesteld. Maar voordat hij ging sterven, dan is zijn huis in Rome, die gehuurde woning, nog helemaal leeggelopen. *Ze hebben Mij allen verlaten, zegt hij, maar de Heere heeft mij bijgestaan en bekrachtigd.*

Wij zullen tot hem komen en Wij zullen woning bij hem maken. Want voordat wij sterven mensen, alles wat van ons is, dat moet er af. Alles moet er aan. We moeten

met alles in de dood terechtkomen. "Wij die leven, worden altijd in de dood overgegeven om Jezus wil opdat ook het leven van Jezus een onsterfelijke lichaam zou geopenbaard worden," zegt Paulus. Wij moeten de weg van Christus wandelen. En Christus Zijn laatste gang is geweest naar Golgotha. Toen Christus op Golgotha kwam, dan staat er van tevoren, *dat al Zijn discipelen hem hebben verlaten*. Daar stonden enkele vrouwen bij tegenwoordig, toen Hij gestorven is. En toen Hij begraven werd. En ook vrouwen die tegenwoordig geweest waren op die zondagmorgen toen Christus' opstond. En al die vrouwen lagen onder de Goddelijke censuur, uit kracht van wat er gebeurd was in het paradijs. Maar die hebben de volle nood in hun ziel gekregen, om door Christus verlost te worden. En dát is gebeurd; het is gebeurd. Die vrouwen werden het eerste bewelddadigd met een openbaring van de opgestane Christus. De discipelen hebben er ook in mogen delen, maar later. Eerst die vrouwen.

Wij zullen tot hem komen en Wij zullen woning bij hem maken. En nu zal het voor die kerk gelden: "Als ik omringd door tegenspoed, bezwijken moet, schenkt Gij Mij het leven." Dat ze zelf niet meer kunnen leven uit hun bekering of uit de rechtvaardigmaking. Dat het allemaal wegvalt, het valt alles weg. Dat wil niet zeggen, dat het allemaal voorgoed weggenomen wordt; want wat God eenmaal gedaan heeft dat zal blijven. Dat zal nooit meer van hen weggenomen worden. Maar, ze moeten alles verliezen om Christus, om God alleen over te houden. Mijn Rots, mijn Deel mijn eeuwig Goed. Het is tot aan het einde van hun leven een afbraak van alles, opdat Christus als die enige Middelaar en de enige Borg de grootste plaats in hun hart zal innemen. En dat ze leunen en steunende op Hem, zoals je van Jakob leest, dat hij leunde op het opperste van zijn staf, en dat hij zo de heerlijkheid is ingegaan. Alles valt weg als grond voor de eeuwigheid behalve Christus. En nu is het die God die Zijn volk staande houdt.

Want Wij zullen tot hem komen en Wij zullen woning bij hem maken. Dat wil zeggen mensen, dat de Heere Zelf tot aan de laatste minuut voor het onderhoud van dat volk zal zorgen. Christus wordt in Psalm 23 niet alleen de Leidsman genoemd, maar Hij is ook de grote Gastheer, Hij is ook de Onderhouder van het leven. En Hij zorgt dat het scheepje veilig in de haven zal komen. Dat staat in Psalm 23 zo klaar en zo duidelijk: "Gij richt de tafel toe voor mijn aangezicht tegenover mijn wederpartijders. Gij zalft mijn hoofd met olie; mijn beker is overvloeiende. Immers zal Mij het goede en de weldadigheid volgen, al de dagen mijns levens. En ik zal in het huis des Heeren blijven tot in lengte van dagen." Dat is nu de vervulling van het woord wat we vanavond een weinigje hebben toegelicht, hoop ik.

Wij zullen tot hem komen en woning bij hem maken. En dan zal dat volk in de wanhoop niet omkomen. Nee,

Gij zult mijn kruis eindigen hier,

Want goedertieren,

Zijt Gij gestadig.

Het werk Uwer handen zult Gij,

Volvoeren vrij,

O Heer genadig.

Ik hoop dat de Heere het zegenen mag aan onze harten. En als we er vreemdeling van zijn, dat uw ogen nog geopend mogen worden, dat er een gemis, een waarachtig gemis in uw hart mag gevoeld worden. We zijn al zo dikwijls gewaarschuwd, maar heeft dat nog niets uitgewerkt? Opdat het in uw ziel nog eens mag opgebonden worden, bij de

aanvang of bij de voortgang. Maar dat onze ogen op Hem alleen mogen zijn. Omdat Hij onze enige troost mag zijn in leven en sterven. Dat wij niet meer onszelf, maar onzen getrouwe Zaligmaker Jezus Christus eigendom zijn. En dat Hij ons van het eeuwige leven door Zijn Geest verzekerd en dat het straks om Zijntwil er geen teleurstelling zou zijn, maar eeuwige blijdschap op hun hoofden zal wezen. Amen.

Dankgebed.

Heere, Gij mocht dit enkele woord nog zegenen aan onze harten. Wil de gemeente gedenken. Ook die families die in rouw gedompeld zijn. Hier en in het oude Vaderland. Een heeft zijn zuster verloren, een ander weer een broer, die door de dood is weggenomen; en ook in onze gemeente een familie die morgen een broer zullen gaan begraven. U mocht hen samen willen sterken en troosten. En heiligen aan hun harten en leer hen sterven eer dat zij sterven moeten.

Gedenk ons ook verder in de aanstaande rustdag. Geef nog lust en liefde om Uw Woord uit te dragen en om op te komen onder Uw getuigenis, ook wanneer het Woord gelezen wordt. En geef ons nog genade om Uw arbeid in die gemeente te mogen verrichten en de beide sacramenten te bedienen. Wil de bediening van het Woord zegenen en wil ons veilig thuisbrengen met de hele gemeente. Om Jezus' wil. Amen.

Psalm 27 het 6^e vers.

*Want schoon ik zelfs van vader en van moeder
Verlaten ben, de Heer is goed en groot.
Hij is en blijft mijn Vader en Behoeder.
Leer Mij o God, Uw weg in allen nood.
Bestuur om mijn verspieders wil, mijn voet
Op 't effen pad. Dat 's vijands euvelmoed
Mij nimmer treff', vervoerd door list en dwang
Getuigt men vals, tot mijnen ondergang.*

Ontvang de zegen des Heeren.

*De Heere zegene u en Hij behoedde u.
De Heere doe Zijn aangezicht over u lichten en zij u genadig.
De Heere verheffe Zijn aangezicht over u en geve u vrede. Amen.*

9. De verdeling van Christus' klederen

Psalm 89 vers 18
 Lezen Psalm 22
 Zingen Psalm 69: 7, 8
 Psalm 22: 7
 Psalm 45:7

Vangen wij onze godsdienstoefening aan door met elkander te zingen Psalm 89 en daarvan het 18^e vers

Wat wij verder uit Gods heilig Woord u wensen voor te lezen, kunt ge opgetekend vinden in het Boek der Psalmen en daarvan de 22ste Psalm.

Vooraf de 12 artikelen des geloofs

Onze hulp is in de Naam des Heeren, Die hemel en aarde gemaakt heeft.

Genade, vrede en barmhartigheid, worde u allen rijkelijk geschonken en vermenigvuldigd van God de Vader en van Christus Jezus de Heere, in de gemeenschap des Heiligen Geestes. Amen.

Zoeken wij nu tezamen het aangezicht des Heeren.

Heere, Gij bracht ons voor de tweede maal op deze heilige rust- en sabbatdag, aan de plaats des gebeds. Uw goedertierenheden zijn groot en vele over ons. En Uw lankmoedigheid en verdraagzaamheid betoont Gij nog aan voorwerpen zoals wij zijn. Die toch niet anders kunnen dan U arbeid en moeite maken met onze zonden en ongerechtigheden. Godverlaters en Godverzakkers en God verloochenen, dat is van nature ons leven. Maar het mocht U behagen, aanbiddelijke Majesteit in de hemel, om aan ellendigen, ook in deze middag, nog te gedenken.

Waar Uw woord gelezen zal worden en Uw getuigenis nog zal gepredikt worden, och, dat het mag zijn naar de zin en mening en van God de Heilige Geest. Dat het mag zijn naar het hart van Jeruzalem. Dat het bovenal mag zijn tot de verheerlijking van Uw Naam. En dat de hel beschaamd mag worden met al zijn macht en kracht. En dat Uw arme volk in het midden van ons nog gesterkt mocht worden in het algemeen ongetwijfeld christelijk geloof, wat we straks nog hebben gehoord, op grond van Uw getuigenis. 'Heeft geleden onder Pontius Pilatus, gestorven en begraven.' Maar ook opgewekt ten derden dage. Waar toch in U, o gezegende Middelaar, de grondslag ligt van alle heil en zaligheid. Gij zijt de Kracht, de Bron, de Sterkte en het Leven van al Uw gunstgenoten. Van een volk wat in zichzelf niet anders dan de dood gewaar wordt. Een volk wat in de dood wordt overgegeven om Jezus' wil. Opdat het leven van Jezus in hun sterfelijk vlees zou geopenbaard worden.

Gij mocht de verborgenheden van Uw lijden en sterven ook in deze middag nog willen ontdekken. We zijn blind in 's hemels wegen. Wij hebben geen verstand meer. Zoals een van Uw volk in Uw woord getuigt heeft: geen mensenverstand en de wetenschap der heiligen niet gekend. En een ander man heeft getuigd: het zijn maar stukjes van de

zaken en maar eindjes van de wegen die wij van Hem hebben gehoord. Hoe groot zal de donder van Zijn Majesteit dan zijn?

Och, aanbiddelijke Wezen, U mocht de waarheid willen openen, waar we het zelf niet kunnen. Machteloos en krachteloos in onszelf. En het wordt hoe langer hoe onmogelijker, niet gemakkelijker. Maar hoe langer hoe onmogelijker om nog een woord te spreken, dat tot Uw eer kan strekken. Zalf al Uw knechten met de zalfolie van de Heilige Geest. Verlicht ons verduisterd verstand. Laat het ons aan woorden en zaken niet ontbreken. En dat het nog tot een verkwikking ware, dat we in Uw huis mochten zijn. En dat de wonderen van Uw almacht en Uw vrijmacht mochten verheerlijkt worden in het midden van ons. Dat er nog wat gebeuren mag wat de eeuwigheid zal verduren.

Gedenk aan al de zieken en zieken. Ook aan een van onze ambtsdragers die in het ziekenhuis ligt en aan al de anderen die daar verpleegd, of verzorgd worden. We dragen ze op aan Uw troon. Als het met Uw raad bestaan mag, brengt hen nog terug tot hun betrekkingen en bovenal heilig het tot een vrucht ten eeuwigen leven.

Gedenk aan al de weduwen en wezen en weduwnaren. Zie in gunst van boven op ons samen terneer. Er zijn er die niet meer met ons opgaan kunnen en er zijn er die wellicht deze plaats nooit meer betreden zullen. Wil ze voorbereiden en toebereiden om U te ontmoeten. Ook een oude man die deze week 95 jaar geworden is en een oude moeder in het midden van ons, 85 jaar, zoals Kaleb; och, wil ze samen in de avond van het leven nog gedenken. De noden zijn zo groot en ze kunnen zichzelf niet helpen. En ze weten het ook niet, daar wij reizen naar de eeuwigheid. Maar mocht U nog eens wonderen doen en genade verheerlijken bij aan- en voortgang, om getroost te kunnen leven en eenmaal zalig te kunnen sterven.

Zie in gunst van boven neer op land en volk en onze regering. Och, dat de zonden afgebroken werden en de gerechtigheid opgebouwd mocht worden en dat er nog een verootmoediging moge komen voor het aangezicht van de Goddelijke Majesteit.

En gedenk ook hem, die Uw woord in deze middag hoopt te brengen. Gij mocht nog willen voorlichten en toelichten door Uw eeuwige Geest en de wonderen van Uw genade nog groot maken, om Gods eer te bedoelen en het heil van Sion te zoeken, opdat Uw volk er onder gesticht mag worden, verkwikt, en ook tot ontdekking, tot ontbloting, om alles weg te nemen wat wij niet kwijt willen, en ons iets te ontnemen wat wij niet missen willen, en de droggronden ontdekken. En och, wil nog arme zondaars hier en elders bekeren. Ook onder de Joden en heidenen, wil U er onder werken. In de verzoening van al onze zonden, om Christus' wil. Amen.

Psalm 69 en daarvan het 7^e en 8^e vers.

Geliefden.

De apostel Paulus heeft in 2 Korinthe 8: 9 getuigt: "Want gij weet de genade van onzen Heere Jezus Christus, dat Hij om uwentwil is arm geworden, daar Hij rijk was. Opdat gij door Zijn armoede zoudt rijk worden." Wij hebben daar een duidelijke proef van in Zijn geboorte in Bethlehems kribbe. Daar ziet ge het woord van de apostel Paulus reeds bevestigd. Wat de armste moeder onder ons nog bezit, dat heeft Maria gemist. Want er staat een Lukas 2 ten opzichte van de geboorte van Christus, dat Hij in doeken gewonden is en neergelegd in de kribbe Toch waren er nog doeken waar Christus in gewonden is. Maar Paulus zegt: "Gij weet de genade van onzen Heere Jezus Christus." En nu is Christus toen Hij ging sterven, zelfs Zijn kleed nog verloren! Hij heeft naakt gehangen aan het kruis van Golgotha. Wij wensen vanmiddag met de

hulpe Gods daar een enkel woord over te zeggen. Onze tekst is uit Johannes 19 vers 23 en 24, waar Gods woord aldus luidt:

De krijgsknechten dan, als zij Jezus gekruist hadden, namen Zijn klederen en maakten vier delen, voor elken krijgsknecht een deel; en de rok. De rok nu was zonder naad van bovenaf geheel geweven. Zij dan zeiden tot elkander: laat ons dien niet scheuren, maar laat ons daarover loten, wiens die zijn zal. Opdat de Schrift vervuld worde, die zegt: zij hebben Mijn klederen onder zich verdeeld en over Mijn kleding hebben zij het lot geworpen. Dit hebben dan de krijgsknechten gedaan.

Wij wensen een ogenblik met u te handelen over de verdeling van Christus' klederen.

Ten eerste, wat geweest is tot een verzwaring van Christus' lijden.

Ten tweede, wat plaats gehad heeft, naar de Schriften en

Ten derde, wat geschied is tot de zaligheid van de kerk.

Ten eerste, *wat geweest is tot een verzwaring van Christus' lijden.*

De tekst zegt: *De krijgsknechten dan als zij Hem gekruisigd hadden, namen Zijn klederen.* Wij lezen van de klederen van Christus in Markus 5. Waar we de historie, of de geschiedenis hebben van die bloedvloeiende vrouw. Die zei: *als ik alleen de zoom van Zijn kleed maar zal aanraken, dan zal ik gezond worden.* In het algemeen hadden de Joden vijf stuks klederen.

Ze hadden ten eerste, een hoofddoek; een hoofddoek waar een van de punten hun nek bedekte, hangend op de rug. En die hoofddoek was ter bescherming van hun hoofd waar de zon zo kon branden.

Ze hadden ook in de tweede plaats een lange sluitende lijfrok, wat eigenlijk hetzelfde was als een mantel.

Ze hadden een gordel midden om hun lendenen, waar ge ook gedurig van leest in Gods getuigenis.

Ze houden ook een wijd overkleed. En dat kleed werd gebruikt, ook in de nacht, waar ze zichzelf inwonden en zo sliepen.

Ze hadden ook sandalen die ze gebruikten wanneer ze liepen.

Nu waren er hier vier krijgsknechten. Dus, wanneer ze die klederen gingen verdubbelen, dan bleef er nog één stuk over. En dat was die rok. Dat was de rok zonder naad, van bovenaf geheel geweven. En ze hebben nog zoveel verstand gebruikt, die mensen, - of mogen gebruiken, laat ik dat liever zeggen; - want een mens heeft geen verstand. Ze zeiden tot elkander: *laat ons dien niet scheuren, maar laat ons daarover loten wiens die zijn zal.* Want vanzelf, ze waren met hun vieren. En dan zou die rok gescheurd moeten worden, en dan zouden ze vanzelf wel elk een deel kunnen krijgen, maar dan heeft het geen betekenis. Daar konden ze niets mee beginnen. Dus, daarom hebben ze over die rok het lot geworpen. *Opdat de Schrift vervuld worde die zegt, zij hebben Mijn klederen onder zich verdeeld. En over Mijn klederen hebben zij het lot geworpen.* En dan volgt er in die tekst: *dit hebben dan de krijgsknechten gedaan.*

Die kleren van zulk een gekruisigd persoon waren naar de wet het eigendom van degenen die de straf hadden uitgevoerd. Dus, die soldaten hadden daar recht op dat ze een deel van die klederen kregen. Maar vanzelf, er zijn in Gods getuigenis zoveel oneindige diepten. We lezen Gods Woord, maar wij hebben gedurig te zeggen: hoe lezen wij dat woord? Meestal omdat het een gewoonte is. Daar zijn we in opgevoed. En zelfs al hebben we door genade eerbied voor dat Woord gekregen, wat zullen we in

ons leven gedurig beschaamd moeten zijn dat we er zo weinig van beseffen en zo weinig van verstaan? Dat komt omdat een mens het licht van Gods Geest in zijn leven mist. En we moeten altijd maar denken, mensen dat we zoveel van het Woord van God weten, als God persoonlijk ervan openbaart en ontdekt in ons leven. Dat kunt ge zelfs bemerken in onze oudvaders; dat kunt ge bemerken ook in de verklaringen van Gods Woord, die wij van verschillende Hervormers en oude schrijvers nog hebben. Er blijven bij de beste die we hebben, er blijven altijd vragen over. En we kunnen altijd bemerken het verschil of ze iets verklaren uit hun verstand, of uit hun hart. Dat is een groot verschil. Zo is het ook met hetgeen we vanmiddag hebben te overdenken. Christus staat hier bij vernieuwing in het middelpunt. En we hebben drie kleine puntjes vanmiddag om te overdenken, in verband van deze waarheid.

Ten eerste, dat Christus als Borg Zijn recht verloren is.

Ten tweede dat Christus Zijn eer verloren is.

En in de derde plaats, dat Christus Zijn bedekking verloren is.

Dus, Christus verloor Zijn recht, Zijn eer en Zijn bedekking.

Voordat we daartoe overgaan hebben we nog wat anders. En dat is dit, geliefden. U zult het zelden op de wereld gehoord hebben dat mensen kleren gaan verdelen van degene die nog leven. Ik denk, daar zullen ook hier in Grand-Rapids verschillenden zijn die van jaar tot jaar de kleren bewaren van hun betrekkingen, die van hun zijde zijn weggenomen. Elk voorjaar wanneer het schoonmaak is, of in het najaar, dan worden op vele plaatsen die kleren nog weer voor de dag gehaald en buiten gehangen; en dan worden ze weer teruggebracht op de plaatsen waar ze waren. En als je dan tegen die mensen zegt: waarom toch? Waarom, je man, je vrouw je kind komt nooit meer terug; dat is afgedaan. Waarom bewaar je nog die kleren? Je kunt wel denken, dat het elk jaar opnieuw weer droefheid veroorzaakt, wanneer je die kleren weer ziet. Dan worden de wonden geopend, die voor een lange tijd als bijna genezen waren. Al wordt niet alles weggenomen, maar God is zo goed, dat veel dingen in ons leven slijten, omdat het anders voor een mens geen leven meer zou zijn. Maar die mensen die bewaren die kleren. En dat veroorzaakt veel smart. Dat kan niet anders.

Maar, dat ze kleren gaan verdelen van iemand die op sterven ligt, dat zal je zeldzaam horen. Hier gebeurt het! Hier gaan ze onder aan het kruis van Christus Zijn kleren verdelen. Het lot wordt geworden over Zijn gewaad. Christus heeft het rammelen van de dobbelstenen in de handen van die soldaten gehoord. Natuurlijk, ten opzichte van die soldaten, die hebben dat in blindheid gedaan. Want de werkelijke mensen, werkelijk, een natuurlijke mens die weet nergens van. "Een natuurlijke mens begrijpt niet de dingen die des Geestes Gods zijn. Hij kan ze niet verstaan omdat ze geestelijk onderscheiden worden." En zelfs Gods volk, wat hebben ze in hun leven nodig? En ik zal er nog wat bij gaan zeggen vanmiddag. Wat hebben ze in hun leven nodig? Meer en meer, ja meer en meer de verlichting, de bediening van God de Heilige Geest. Het is als we ouder worden, dat we hoe langer hoe dwazen worden en hoe langer hoe minder verstand hebben; en hoe langer hoe minder besef hebben.

Waarom zouden die soldaten nu die kleren verdeeld hebben vóórdat Christus ging sterven? Zouden ze bevreesd geweest zijn, dat een ander die kleren nemen zal? Dat ze soms gestolen zouden worden? Nee, daar kun je niet denken. Maar er zit wat anders in. En dat is dit: ze hebben die klederen verdeeld met de gedachte dat Hij, Die deze klederen gedragen heeft, dat Hij ze nooit meer aan zou trekken. Dat Hij ze nooit meer nodig zou hebben. Daarom hebben die soldaten dat gedaan voordat Hij ging sterven.

Want, drie jaar hebben ze die Christus gezocht te doden. En alles werd in het werk gesteld om Hem van de wereld af te krijgen. En nu is Hij eindelijk, eindelijk veroordeeld om te sterven. Nu hangt Hij aan het kruis. Hij komt er niet meer af. Straks wordt het lichaam weggeworpen, zoals dat gedurig geschiedde op die Hoofdschedelplaats. Dan zullen de vogelen des hemels komen, die zullen dat vlees wat nog overgebleven is, wegtrekken en dan zullen die benen daar liggen op dat Golgotha. Dat is het einde. Maar terugkomen in dit leven en weer in de wereld? Nee, dat zal niet meer gebeuren.

Toch mijn geliefden, de hand Gods was in het verdelen van die klederen. En die krijgsknechten, al lag het voor hun rekening *hoe* dat ze dat gedaan hadden, die krijgsknechten hebben onbewust moeten uitvoeren wat in de 22e Psalm reeds geschreven was. *Zij hebben Mijn klederen onder zich verdeeld en over Mijn gewaad hebben zij het lot geworpen.* Dit nu hebben de krijgsknechten gedaan. En nu kom ik tot de punten.

Ten eerste het recht, ten tweede de eer en ten derde de bedekking van Christus.

Zijn recht. Want Christus heeft terug moeten verwerven hetgeen wij verzondigd hebben. Ge weet in de Staat der rechtheid hebben we geen kleren gedragen. Dat was niet nodig, omdat Adam en Eva geschapen waren met het beeld Gods, kennis gerechtigheid en heiligheid. Dus Adam had geen kleren nodig. En de zonde was er niet, dus er was ook geen schaamte. Er was geen schaamte. Maar zodra dat Christus op de wereld gekomen is, is Hij daar geopenbaard van de Hemel, als *de Tweede Adam*. Er staat in Psalm 69: *wat Ik niet geroofd heb, moet Ik alsdan wedergeven.* En nu hebben wij God van Zijn eer beroofd in het Paradijs. Christus is gekomen om die eer van Zijn Vader weer terug te geven en die eer weer te herstellen. Toen Adam gezondigd heeft, staat er in Genesis 3, *dat zijn ogen geopend werden en dat hij zag dat hij naakt was.* Omdat in de dadelijkheid dat kleed van Gods Beeld van de mensen door God werd weggenomen. Adam heeft zichzelf daarom verborgen. Hij was beschaamd, voelde zich niet schuldig, maar hij was beschaamd. Want het schuldgevoel miste hij. Dat is duidelijk gebleken, omdat hij de schuld op God ging werpen: *Die vrouw die Gij mij gegeven hebt, die heeft mij te eten gegeven.* Maar in de dadelijkheid heeft de Heere Adam en Eva bekleed met rokken. Zelf hadden ze d'r eigen al bedekt met vijgenbladeren. De eerste godsdienst hier op de wereld. Dat is de eerste godsdienst.

En die eerste godsdienst zie je nog over de hele wereld. Zichzelf bedekken. Een mens moet heus niet naar school gaan om te leren liegen. En je moet ook niet naar school gaan om te leren om je eigen te verontschuldigen. Dat zit zo diep in de mens ingekapseld. Het zit in elk mens ingekankerd. Daarom zegt David: "Laat oprechtheid en vroomheid mij behoeden want ik verwacht U. O God, verlos Israel uit al zijn benauwdheden." Toen Adam bekleed werd met die rokken van vellen, dat heeft bloed gekost. Want er werd een beest geslacht. En het is van den beginne reeds openbaar geworden, dat zonder bloedstorting er geen vergeving is.

We kunnen gemeente, we kunnen het nooit genoeg zeggen en voorhouden, dat onze tranen en zelfs onze schuldbelijdenissen, onze zonden nooit kunnen wegnemen. Het is alleen het dierbare en het Goddelijke bloed van de Middelaar Jezus Christus. Dat bloed verzoent en dat wast en het reinigt. En nu heeft de mens uit kracht van zijn val nergens recht op. De mens heeft alle weldaden en alle zegeningen verzondigd. Een mens heeft ook verzondigd om nog gekleed te mogen gaan. Als dat beseft werd geliefden, wat zou de mens toch een ander leven leiden. En wat moest er wel een

waarschuwing zijn, een waarschuwend stem, waarom we kleren dragen moeten. Het is vanwege de zonde. En straks als het weer zomer zal worden, dat de mensen wellicht, als het ware half naakt en naakt over de wereld lopen. Al die ellende. Allemaal bewijzen dat de mens geen besef heeft van de zonden en geen besef heeft, wat hij zichzelf onderworpen heeft in de val van Adam. Een mens is alle rechten en aanspraken kwijt.

En dat heeft nu Christus als Borg voor Zijn uitverkorenen moeten doorleven. Daarom, de verdeling van Christus' klederen is in de eerste plaats geweest, tot verzwaring van Zijn bitter lijden. Wat is er over het hoofd van die Christus niet gegaan! Ook vanaf Golgótha, ja vanaf Gethsémané en tot Golgótha. Wat is Hij bespot, gehoond, gesmaad geworden, gelasterd geworden; en nu weer bij vernieuwing.

Want vanzelf, heb je daar wel eens over gedacht mensen, dat hier staat: *De krijgsknechten dan, als zij Jezus gekruisigd hadden, namen Zijn klederen.* Christus had gestaan voor Herodes, Hij had gestaan voor Pilatus en toen hebben ze Zijn klederen ook uitgetrokken. Ze hebben Hem bekleed met een soldatenmantel en een rietstaf in Zijn hand gegeven. Ze hebben Hem bespot als een verwaande en gewaande koning. Want zij hebben geweigerd om Hem te erkennen als de Koning van Israel. En nu hebben ze na die tijd Hem weer Zijn eigen kleren aangedaan. En Christus heeft dat allemaal aanvaard. Hij heeft Zijn mond niet opengedaan onder die smaad en onder die schande. Een Persoon van 33 jaar oud en dan de verwisseling van zijn kleren; en dan tenslotte, ja ten slotte worden ál Zijn klederen uitgedaan! Dan gaan ze die kleren verdelen en ze gaan het lot werpen over Zijn gewaad. Wat een verzwaring geliefden, van het lijden van Christus!

En als je nu komt tot de vraag: waarom? Dan is er maar één antwoord. En dat ene antwoord is: de volvoering van de gerechtigheid Gods. Want alles wat ze met Christus gedaan hebben, dat zal met ons gedaan moeten worden. En dat zal met ons ook plaats vinden, wanneer we zonder genade gaan sterven. Want alles wat Christus overkomen is, zal ook over elk onbekeerd mens komen. Smytegelt zegt in een van zijn preken, wanneer een mens in de hel komt, dat niet alleen God hem zal bespotten maar hij zegt, de duivel had ook met je spotten. Er staat in de spreuken van Salomo dat God zal lachen in hun verderf en dat Hij zal spotten wanneer uw vreze komt. En Smytegelt voegt eraan toe: 'Dat de duivel ook zal gaan spotten, door tegen die mensen te zeggen: ge hebt geweten dat ik een bedrieger ben, dat ik een leugenaar ben, dat ik een moordenaar ben, dat ik je verderf gezocht heb. Maar je hebt geweigerd om God te geloven. En je hebt mij, de leugenaar geloofd. En nu, nu zie je het. Nu heb je de gevolgen ervan. En die gevolgen heb je nu te dragen tot in aller eeuwen eeuwigheid toe.' Dus, het was het recht van God, dat Christus Zijn kleren verdeeld moesten worden.

Zijn eer. Maar dat was voor Christus ook zulk een verschrikkelijke verzwaring van Zijn lijden. Met smaad werd hij overladen, omdat een mens een eeuwige smaad over zichzelf heeft gehaald in het Paradijs. Er staat van die vrouwen bij het kruis van Christus, dat ze van de verre Hem aanschouwd hebben. Van verre. Met andere woorden, ze zijn er niet dichtbij gegaan. Nee, die vrouwen hebben zich geschaamd om het te zien hoe Hij onteert werd. En die hebben er een weinigje van gevoeld wat die Borg doorleefd heeft, toen Hij aan het kruis voor de hele wereld naakt tentoongesteld werd. En die zoveel behagen gehad hebben in die gekruisigde Christus omdat Hij nu eindelijk gekruisigd werd en het leven zou verlaten. Er is nog iets van de schepping in een mens overgebleven; dat wil zeggen, gedeeltelijk. Onze vaders die zeggen, van *kleine vonkskens genoegzaam om alle onschuld te benemen.* En dat is ook het

schaamtegevoel. Wanneer een mens aan zichzelf wordt overgelaten en als een beest gelijk wordt gemaakt, dan is het schaamtegevoel weg. Want het is met geen pen te beschrijven geliefden, hoe verschrikkelijk diep dat de val van de mens in het Paradijs is geweest. Een mens zou dag en nacht, van minuut tot minuut en van seconde tot seconde moeten smeken, dat God hem wil gedenken, dat God hem wil bewaren. En dat God hem niet aan de totale uitleving van zijn goddeloos en verdorven hart zou overgeven. Want wat zouden we dan toch naar voren komen? Christus hangt daar aan het kruis omdat de mens niet alleen zijn recht kwijt is, maar een mens is op *zijn eer* verloren.

Onze vaders zeggen op een andere plaats, in de Belijdenis des geloofs, *toen Hij nog in ere was, heeft hij het niet gewaardeerd*, heeft hij het niet beseft. En nu heeft Christus als Borg, het voor Zijn kerk allemaal ondergaan; gewillig ondergaan, omdat Zijn liefde brandde tot de verheerlijking van de deugden Gods.

Er zijn twee dingen die in het leven van Gods kerk te leren. En dat is geliefden, *verzoenen en herstellen*. Twee dingen die noodzakelijk zijn.

Ten eerste. Zou het niet noodzakelijk zijn *om tot God bekeerd te worden*? Dat is het eerste, geliefden. Want Paulus zegt in Eféze 2: "En u heeft Hij mede levend gemaakt, daar gij dood waart door de zonden en door de misdaden." Maar zodra God een mens wederbaart door Zijn geest en door Zijn Woord, dan komt voor die mens de strijd. Dan komt er voor die mensen de banden en gevangenschappen. Het is Gods gewone weg, - wij hebben daar zo vaak op gewezen, - het is Gods gewone weg, om een mens te overtuigen van zijn dadelijke zonden. En ik zou er bij willen zeggen, zoveel als een mens het dragen kan. Want dat is ook een punt waar we onze aandacht aan te geven hebben. God zou een mens in een dag door alle stukken heen kunnen brengen. En er zijn mensen als voorbeelden in de Waarheid van de vrijmacht Gods, dat de Heere dat zo gedaan heeft. Saulus in drie dagen. De stokbewaarder in één nacht door alle zaken heengebracht. Maar dat zijn ook bijzondere wegen geweest. We lezen van die stokbewaarder dat hij gereed stond om een eind aan zijn leven te maken, toen God hem verpletterde onder de wet en onder de toorn en de gramschap Gods, maat dat toen Christus geopenbaard werd en verheerlijkt werd. Maar het is Gods gewone weg om de mensen later naar het Paradijs te brengen. En in het Paradijs gekomen zijnde, daar wordt voor een mens alle hoop en alle verwachting afgesneden. In het Paradijs wordt het: *mijn hoop is vergaan en mijn verwachting van de Heere*. Dan wordt het voor de mens een hopeloze zaak. En dan moet, dat kan ook niet anders, dan moet Christus daar geopenbaard worden aan die ziel, als de Weg, de Waarheid, en het Leven. En nu die verzoening geliefden, dat is zo een weldaad om met God verzoend te worden. Een weldaad als God je zonden wegwerpt in een zee van eeuwige vergetelheid, om ze nooit meer te gedenken. Een weldaad dat een mens zijn ogen geopend wordt voor Christus en Zijn gerechtigheid en voor het bloed waardoor hij met God verzoend en bevredigd kan worden. Want het bloed van Abel riep om wraak, maar het bloed van Jezus Christus dat reinigt van alle zonden. En dat verzoend ons met God. Die scheiding wordt weggenomen, dat Godsgemis wordt weggenomen.

En nu het tweede stuk, *de herstelling in de gemeenschap met God de Vader*. Die herstelling die we nodig hebben, dat we terugkomen in de Staat der rechtheid. Er staat een Job 33, *dat hij zal wederkeren tot de dagen van zijn jeugd en tot de dagen van zijn jonkheid*. Dat ziet op de herstelling van de kerk, waar de ademtocht van Gods kind ligt. Waar ze niet langer meer gasten en vreemdelingen en bijwoners, maar medeburgers der heiligen en huisgenoten Gods zijn. En dat het volk door de genade,

door de genade des Heiligen Geestes, nu ook bekleed worden met de klederen des heils en met de mantel van Gods gerechtigheid. En dat ze daar dan staan voor het aangezicht van God, als een maagd, als een reine maagd, zonder vlek en zonder enige rimpel. En dat vanaf die tijd, dat God geen zonde meer ziet in Zijn Jakob en geen overtreding in Zijn volk. Dat die Borg het voor ons overgenomen en voor ons opgenomen heeft. En dat Zijn Borgtochtelijke bediening, niet alleen in onze ziel wordt geopenbaard, - dat is het eerste - maar in de tweede plaats, dat die bediening zo verklaard wordt, dat een mens door de stukken heengeleid wordt. En in de derde plaats dat de ziel verwaardigd mag worden, dat het toegepast wordt door de Heilige Geest aan onze ziel. En dat Christus zijn schuld overneemt, en dat hij de gerechtigheid van Christus en Zijn heiligheid deelachtig wordt. En dat dan die Borgtochtelijke bediening van die Middelaar zulk een waarde krijgt, als de vervulling van de Goddelijke belofte. Zoals we zingen uit Psalm 22 vers 7:

Zij rukken aan, met opgesperden mond.

Gelijk een leeuw, al brullend in het rond.

Ik vloei daarheen, als waat'ren op de grond.

Die zich verspreiden.

Mijn been'dren zijn in Mij vaneen gescheiden.

O dood'lijk uur, wat hitte doet Mij branden.

Mijn hart is week en smelt in d' ingewanden,

Als was voor 't vuur.

Toepassing

En nu mijn geliefden, er zijn nog verschillende zaken, die in deze klederenverdeling van Christus begrepen zijn en die daarin liggen opgesloten. We zouden kunnen zeggen, ten eerste, dat die rok zonder naad,

Ziet op de *kerke Gods*.

Dat ziet op de *gerechtigheid van Christus*.

Maar dat ziet ook op *geloof en bekering*. Misschien dat we vanavond daar nog wat meer van kunnen zeggen, ik weet het nu niet.

Maar de tijd is nu zover reeds verstreken dat het nodig is om met de waarheid een weinig tot onszelf te gaan inkeren. Ja.

De verdeling van Christus' klederen is geweest *tot verzwareing van Zijn lijden, geliefden*. O, o, wanneer we in dat heiligdom van Christus' lijden een weinig worden ingebracht, dan staat ons verstand met eerbied stil. Vanwege de liefde van de Vader, Die Zijn eigen Zoon niet gespaard heeft, maar heeft Hem voor ons allen, ja voor ons allen, dat is Zijn uitverkorenen kerk, overgegeven. En hoe zou Hij ons dan ook niet met Hem alle dingen schenken? Oh, wat een zaak geliefden, dat de Vader het Liefste, het innigste, het tederste wat Hij bezat, - daar die Zoon van eeuwigheid was in de schoot van Zijn Vader, Zijn vermaak, Zijn verlustiging, - dat Hij die Zoon in de wereld gezonden heeft om te lijden en om te sterven. Om door de ravijnen van de dood heen te gaan opdat God met die zondaar zou verzoend, maar ook opdat die zondaar met God verzoend zou kunnen worden. Want Sion moet door recht verlost worden en haar wederkerenden door gerechtigheid.

En om nu door de genade Gods, geliefden, om daar kennis van te krijgen. Geen beschouwende kennis, want dat is koud. Maar bevindelijke practicalle kennis voor ons eigen hart. Het is vandaag de laatste lijdenszondag. En van de week hopen we Zijn dood te herdenken. En als we nog mogen zijn in het land der levenden, volgende week

is het weer Pasen. En het kan voor mij en het kan voor u de laatste maal zijn dat we dat Evangelie hebben gehoord. Het is groter wonder dat een mens leeft dan dat een mens sterft.

En nu is het de vraag geliefden, wat vrucht heeft het voor ons afgeworpen? Is er wel eens ooit een tijd in ons leven gekomen, dat we ontdekt zijn en overtuigd werden van onze staat en van onze toestand? Een andere zaak mensen, is God wel eens ooit met ons begonnen? Heeft God onze ogen wel eens ooit geopend? Is er wel eens ooit in ons leven een tijd gekomen, dat we op onze heup geklopt hebben, beschaamd en schaamrood dat we zo gezondigd hebben tegen de allerhoogste Majesteit Gods?

En gemeente, dat is het begin. Dat is het begin. Het begin bestaat niet dat ik geloof, het begin bestaat niet dat ik zo blij werd, maar het begin bestaat daarin, dat een mens tegen God gezondigd heeft. En dat hij een droefheid naar God heeft leren kennen, die een onberouwelijke bekering tot zaligheid werkt.

En als je nu vraagt vanmiddag, *waarom leg je daar zo de nadruk op?*

(1) Dan kan ik je wel van antwoord dienen, geliefden. Wij kunnen niet bij het begin blijven leven en blijven staan. Maar als het begin uit God is, dat moet in ons hart en leven geopenbaard worden. Want als nu de eerste stap in ons leven verkeerd is, dan kan de tweede stap het niet beter maken. Neen, daar moeten we wel over denken. Ja, want we zijn allen op weg en reis naar de eeuwigheid. De kerken zijn over het algemeen vol met gelukkige mensen, met voldane mensen, met mensen die wat hebben. En nu had Christus in Bethlehem nog doeken, maar aan het kruis heeft Hij Zijn klederen verspeeld. Christus heeft niets overgehouden. En Gods kerk houdt ook niets over. Gods kerk komt in de dood terecht met zichzelf.

*Als mij geen hulp of uitkomst bleek,
Wanneer mijn geest in mij bezweek,
En overstelpt werd door ellen',
Hebt Gij o Heer, mijn pad gekend.*

Maar die anderen zijn verblijd, gemeente, zonder bedroefd geweest te zijn; en dat is een onmogelijke zaak. Wanneer we van God wat krijgen in ons leven dan zal het gemis groter worden dan het bezit.

(2) Want, en dat is een tweede zaak waarop ik heb te wijzen, aan deze zijde van het graf is het een Godmissende kerk. In de hemel is het een Godbezittende kerk. Maar hier is het een Godmissende kerk, al wordt het statelijk voor een mens opgelost door de verzoening met God en de herstelling in Zijn gemeenschap. Maar in de weg van heiligmaking, in de weg van zelfverloochening en van zelfverfoeiing en van zelfmishaging, zal ons gemis steeds groter worden. Almaar groter worden, opdat Christus zal rijzen en stijgen in ons hart en in ons leven. Opdat Christus een gestalte in onze harten zal krijgen. Want dat gaat dezelfde weg, naar de mate dat er ontdekking is aan onze verloren staat in Adam, naar die mate zal er ook openbaring zijn van de rijkdom van Gods genade die er is in Christus Jezus.

En nu hebben ze Christus Zijn kleren uitgedaan, hé? Dat heb je gehoord vanmiddag. Ze hebben dezelfde kleren die Hij aanhad toen Hij begon te lijden, weer aangetrokken. En ze hebben die kleren ook weer uitgetrokken. En nu moet in ons leven, mensen het kleed van hoogmoed en het kleed van eigengerechtigheid en van alle bedekselen der schande, die kleren moet uitgetrokken worden, opdat een mens naakt voor God geplaatst zal worden. Dat er totaal niets meer zal overblijven van de mens. Om zo vatbaar gemaakt te worden, zoals er staat een Jesaja 61, om bekleed te worden met de klederen des heils en de mantel der gerechtigheid. God doet een afgesneden zaak op de aarde. Maar, wat ook het einde voor dat volk zal wezen, straks zullen ze ingaan in

de vreugde huns Heeren. Er staat een Psalm 45, we zullen het straks zingen: *Straks leidt men haar in statie uit haar woning, in kleding rijk gestikt tot haren Koning.* Dat is het voorrecht van Gods kinderen.

Och gemeente, de wereld is leeg en de wereld blijft leeg. En ik hoop, ik hoop gemeente, dat ons Pasen niet bestaan zal in het zenden en ontvangen van allerlei kaarten en van allerlei presentjes; och wat een arm, wat een arm leven. Maar dat we Christus leren kennen in de kracht van zijn opstanding, Zijn dood gelijkvormig wordende.

En dan zullen wij er álles niet van leren in ons leven. Och nee, maar als we er dan maar *iets* van mogen leren. En als we er maar iets van mogen kennen voor ons eigen hart en leven. Zodat we getroost mogen leven en eenmaal zalig mogen sterven. En als dan die dag en die uur aanbreekt, dat we geen vreemd God zullen ontmoeten. Maar een God Die verzoend is, in het aangezicht van Christus en van Zijn eeuwig-geldende gerechtigheid. En om het Lam straks toe te brengen, de aanbieding en de dankzegging tot in aller eeuwen eeuwigheid toe. Want dat Lam is geslacht. Dat heeft daar op Golgótha gehangen als een spot en smaad van mensen. En Hij heeft het alles aanvaard. Hij heeft het alles geleden en gestreden en dat tot heil van Zijn kerk en verhoging van de Deugden van Zijn Vader. Opdat het volk rechtvaardig kan verloren gaan maar ook, opdat het volk rechtvaardig zal binnenkomen. Niet door een achterdeur, maar straks gaan ze door de voorpoort erin. Door de poorten des hemels, waar de kerk van gezonden heeft in Psalm 118:

*Ontsluit, ontsluit voor mijne schreden,
De poorten der gerechtigheid;
Door deze zal ik binnen treden.
En loven 's Heeren majesteit.*

Amen.

Dankgebed.

Heere, Gij mocht dit enkel woord uit Uw Woord, nog willen zegenen en heiligen en toepassen voor onze arme harten op weg en reis naar de eeuwigheid. Gij mocht met innerlijke ontferming over ons bewogen zijn. We zijn het met onszelf niet van nature. En we weten dat zelfs David, de man naar Gods hart, moest klagen: 'hoe kleeft mijn ziel aan het stof, aanzie mijn nood.' Och, werke die nood in onze harten, opdat we toch leerden bedenken bij aan- en voortgang de dingen die tot onze eeuwige vrede zijn dienende.

Gedenk ons in de week die we ingegaan zijn in deze dag. En dat de overdenkingen van U den Heere zoet mogen zijn. En dat we ons in U mochten verheugen. Dat een ieder in zijn arbeid gesterkt mag worden. En dat ons leven mag zijn in de vreze van Uw Naam. Opdat we straks niet voor eeuwig beschaamd zullen staan voor Uw geduchte troon.

Breng ons in de avond nogmaals samen, als het met Uw lieve raad mag bestaan. En kroon ons tezamen met Uw goedgunstigheid. In de verzoening van onze zonden, om Jezus' wil. Amen.

Slotzang het 7^e vers van Psalm 45.

*Straks leidt men haar in statie, uit haar woning.
In kleding rijk gestikt, tot haren Koning.
Zo treedt zij voort met al den maagdenstoet.
Die haar verzelt, U vrolijk tegemoet.
Zij zullen blij, geleid met lofgezangen.
De vreugde voên die afstraalt van haar wangen.
Tot zij, waar elk gewaagt van haren lof.
Ter bruiloft treên in 't Koninklijke hof.*

Ontvang de zegen des Heeren.

*De Heere zegene u en Hij behoedde u.
De Heere doe Zijn aangezicht over u lichten en zij u genadig.
De Heere verheffe Zijn aangezicht over u en geve u vrede. Amen.*

10. De handeling van de krijgsknechten, nadat Christus gestorven was

Goede Vrijdagpreek, te Grand-Rapids

Psalm 31: 4 en 5
 Lezen Zacharia 12
 Zingen Psalm 69: 7, 8
 Psalm 51: 4
 Psalm 115:9

Vangen wij onze godsdiensttoefening aan door met elkander te zingen Psalm 31 en daarvan het 4^e en 5^e vers

Wat wij verder uit Gods heilig Woord u wensen voor te lezen, kunt ge opgetekend vinden bij de profeet Zacharia en daarvan het 12^e kapittel

Onze hulp is in de Naam des Heeren, Die hemel en aarde gemaakt heeft.

Genade, vrede en barmhartigheid, worde u allen rijkelijk geschonken en vermenigvuldigd van God de Vader en van Christus Jezus de Heere, in de gemeenschap des Heiligen Geestes. Amen.

Zoeken wij nu tezamen het aangezicht des Heeren.

Heere, Gij hebt ons in Uw grote lankmoedigheid, verdraagzaamheid en taai geduld aan de middag van deze gedenkwaardige dag voor uw kerk, nog samen willen brengen aan de plaats des gebeds, om in deze dag in het bijzonder te overdenken het sterven en de begrafenis van Sions eeuwige Koning. Die Zijn ziel gegeven heeft tot een rantsoen voor velen. Die Zich vernederd heeft tot in de dood, ja tot in de dood des kruises. Die nedergedaald is ter hel, om aan het Goddelijk Recht te voldoen en om hellewichten van de bodem der hel op te halen, om ze terug te brengen in de gemeenschap met de Drie-enige en de volzalige God. En dat alles met behoud en met verheerlijking van de eeuwige Deugden en de Volmaaktheden Gods. Voor ons verstand is het onbevattelijk, onbegrijpelijk en ondoorgrondelijk.

Maar het mocht U behagen in deze dag, uit vrije ontferming, om door Uw Geest er nog van iets van te ontdekken en te openbaren in ons hart en ons leven. Want de zaligheid is in geen ander en er is onder de hemel geen andere naam de mensen gegeven door welke wij moeten zalig worden. Buiten Hem is er geen leven, maar een eeuwig zielsverderf. En waar niemand zo verborgen is als die Persoon des Middelaars, maar ook Zijn Borgtochtelijke bediening, zodat we bekennen moeten, dat we geen mensenverstand hebben en de wetenschap der heiligen niet gekend hebben. Maar toch de noodzakelijkheid tussen de wieg en het graf om er iets van te leren kennen door de openbaring en de toepassing van die gezegende Geest, Die van de Vader en de Zoon uitgaat.

Och, aanbiddelijk Wezen, Gij mocht ons in deze dag nog willen verblijden met Uw daden. Gij mocht Zelf in ons midden komen, naar Uw eigen belofte, met Uw Godheid, Majesteit, genade en Geest, zoals Gij van Uw kerk toch nooit zult wijken. En dat de

wonderen van Uw almacht en van Uw vrijmacht mochten verheerlijkt worden in de bekering van zondaren, in de toebrenging van Uw uitverkorenen, maar ook in de bevestiging van Uw werk in de harten van Uw volk. Want niemand kan toch een ding aannemen, tenzij dat het hem uit de Hemel gegeven is. Laat dan de bediening in deze middag en avond niet tevergeefs zijn. Maar dat het nog tot een rijke zegen en tot eeuwige winst in het korte leven dat we hier zijn, moge dienen. En dat het mocht zijn tot de blijdschap van onze harten.

Gedenk aan al de samenkomsten in deze dag, waar Uw Woord nog recht gepredikt wordt, naar de zin en de mening des Geestes en naar het hart van Jeruzalem. En dat het Woord zijn vrucht nog mocht dragen. Ook voor haar in het midden van ons, die na zoveel maanden verhinderd te zijn door het ongeluk wat ze op de weg gehad heeft. En die met ons niet vergaderd kon zijn, maar nu weer zover is, dat ze hier weer neerzitten mag. Och, vernederd ook haar hart en dat het tot winst mag wezen. Ook haar zuster, die in het ziekenhuis is opgenomen, we dragen ook haar op aan Uw troon. Met die zoon, die ze bewusteloos gevonden hebben, en nu weer bij zijn verstand is, maar het is toch nog een raadsel wat het eigenlijk is.

Gedenk aan die dochter, die weer een weinigje vooruit mag gaan. En aan een van de ouderlingen die wellicht morgen weer terug mag komen tot zijn huis. En een andere moeder, die ook terug mocht komen. We dragen ze allemaal op aan Uw troon. Er zijn verschillende mensen in verschillende ziekenhuizen, U kent een ieder in hun weg en in hun pad.

En dat Ge ons samen met al Uw knechten zalven mocht; en ook in deze middag ons wil geven de bediening van Uw Goddelijke en eeuwige Geest.

Wil al de weduwen, de wezen en de weduwnaren versterken en de noden in de gezinnen vervullen. Wil ons opnemen, dragen en er redden, verzoening doen over al onze misdaden en ons aanschouwen met al de noden in de Zoon Uwer eeuwige liefde. En dat om Christus' wil. Amen.

We zingen het 10^e en het 11^e vers van Psalm 34.

*God zorgt als 't leed genaakt,
Dat hij niet gans terneder stort.
Dat hem geen been gebroken wordt.
't Is God die hem bewaakt.
De snode boosheid baart
Den goddeloze vloek en dood
Daar hij, die d' Onschuld stout verstoet
Zelf schuldig wordt verklaard.*

Geliefden.

Mogen we zijn in deze dag samenvergaderd om te overdenken het sterven en de begrafenis van de Heere Jezus Christus. Luther heeft gezegd, 'dat Goede Vrijdag en Pasen, voor zijn ziel de twee beste dagen van het jaar waren.' En dat op grond van wat de apostel Paulus betuigd heeft in Romeinen 4 vers 25, *dat Christus gestorven is om onze zonden en dat Hij is opgewekt tot onze rechtvaardigmaking.* Christus heeft, gelijk weer de laatste weken gedurig gehoord hebben, *de pers alleen getreden en niemand van de volkeren was met Hem.* Hij heeft die getreden in Zijn toorn en vertrappt in Zijn grimmigheid, omdat de dag der wraak in Zijn hart was en het jaar Zijner verlost was gekomen. En nu is er aan dat lijden, aan het borgtochtelijk lijden van Christus een

eind gekomen. Want Christus heeft niet alleen Gods toorn gedragen, maar Hij heeft die toorn doordragen. Dat betekent, dat Hij die voor God heeft gestild zodat God op Zijn volk niet meer zal toornen en ook niet meer zal schelden. Zijn Goddelijke natuur heeft Zijn menselijke natuur in dat lijden ondersteund. Hij is als Overwinnaar er uit gekomen en Hij is als Borg erdoor gekomen. Zodat Hij op het einde kon zeggen: *het is volbracht!*

Wat er na Zijn dood nog plaats gehad heeft, daar wensen wij in deze dag uw aandacht bij te bepalen. Voor vanmiddag is onze tekst in het heilig Evangelie van Johannes, het 19e kapittel vers 31 tot 34.

De Joden dan, opdat de lichamen niet aan het kruis zouden blijven op de sabbat, dewijl het de voorbereiding was, want die dag des sabbats was groot, baden Pilatus dat hun benen zouden gebroken en ze weggenomen worden. De krijgsknechten dan kwamen en braken wel de benen des eersten en des anderen die met Hem gekruist was. Maar komende tot Jezus, als zij zagen dat Hij nu gestorven was, zo braken zij Zijn benen niet. Maar een der krijgsknechten doorstak Zijn zijde met een speer, en terstond kwam er bloed en water uit.

Tot dusver.

Wij hebben thans dus te overdenken ***de handeling van de krijgsknechten, nadat Christus gestorven was.***

Die handeling getuigt geliefden, dat wanneer God er niet aan te pas komt, dat de vijandschap van eens mensen hart nooit zal worden gebroken en dat die vijandschap doorgaat tot in alle eeuwigheid. Die mensen, vooral de overpriesters en Schriftgeleerden, hebben nooit rust gehad. Nooit. Zij hebben drie jaar gezocht om Christus te vangen en te doden. Eindelijk is het zover gekomen dat ze Hem gebonden, brachten tot Kájafas. Hij is eindelijk door Pilatus veroordeeld tot de dood des kruises. Ze hebben Hem Zijn handen en voeten doorgraven. Hij is gestorven: *het hoofd buigende had Hij de geest gegeven.* Je zou zeggen, nu zullen die vijanden wel rust hebben? Die zullen nu elk wel tot het zijne gaan en nu zullen ze zeggen: 'Nu hebben we onze zin gekregen. Nu is die gehate Jezus van Nazareth eindelijk van de wereld weg.'

Maar nee, nee. De goddelozen zijn als een voortgedreven zee die nooit rust zal vinden. Dat is een beeld van elk onbekeerd mens. Wat er ook gebeurt en wat er ook plaats heeft in het leven, een mens is een vijand en hij blijft een vijand.

Er wordt wel eens gezegd onder de mensen, als een mens sterft, een onbekeerd mens, dat hij zou zeggen: *had ik maar, had ik maar!* Dat hij nog bidden zal. Maar wij hebben daar geen grond voor in de Waarheid. Nee. Wat Gods woord ons wel zegt gemeente, dat is, dat een mens eeuwig zal vloeken en lasteren. En dat de rook van hun pijniging opgaan zal tot in alle eeuwigheid.

Hier in de wereld is een mens, elk mens van nature, precies eender als een leeuw die achter de tralies staat. Zo is een natuurlijk mens. En er is gelukkig op de wereld nog beteugeling. Want als God een mens over zou geven aan het goeddunken van zijn hart, wat zou dan de wereld zijn? Er zou werkelijk geen samenleving mogelijk zijn, als een mens uit zou moeten leven wat er in het binnenste van een mens leeft. Dat is nog erger dan de duivel. Ja, nog erger dan de duivel.

En dat zien we vanmiddag ook in onze tekst. Na het sterven van Sions God en Koning.

Er staat hier: *De Joden dan, opdat de lichamen niet aan het kruis zouden blijven op de sabbat, dewijl het de voorbereiding was, want die dag des sabbats was groot, baden Pilatus dat hun benen zouden gebroken en ze weggenomen worden.*

We zien hierin niet anders dan hun goddeloze geveinsdheid en vijandschap. Als je dat leest, dan zou je denken, die mensen hebben veel met de sabbat op gehad. Maar ze hadden er heel niks mee op. O nee. Dat waren nu mensen die nooit iets van de heiligheid van de sabbat hebben gekend. Totaal niks. En daar zie je wat een huichelaar of een mens is. Ja, een huichelaar. Een doortrapte huichelaar en een mens die niet anders in zijn leven zichzelf als een huichelaar openbaart. Verschrikkelijk.

Pilatus gehad zijn kleren gescheurd toen Christus gezegd en beleden had, dat Hij de Zone Gods was. Heeft die man er wat van gemeend? Nee, totaal niks; huichelarij. Straks wanneer de Joden bij Pilatus komen, dan willen ze in dat rechthuis niet gaan opdat ze niet verontreinigd zouden worden voor het Pasen. Huichelarij. Hier hebben we weer hetzelfde: huichelarij. Ze geven voor alsof ze eerbied voor de sabbat hebben, maar ze hebben geen zier vreze Gods in hun hart. Totaal niks. Verschrikkelijk.

Nu was er onder de wet van Mozes een wet gegeven in Deuteronomium 21 vers 23 dat iemand die opgehangen was niet mocht blijven hangen de nacht over, en ook niet op de sabbatdag; opdat de sabbatdag niet ontheiligd zou worden. En nu nemen die huichelaars dat in hun armen om de lichamen en het lichaam van Christus in het bijzonder, van dat kruis af te nemen om hun leven te verkorten en om hun benen te breken. Want wanneer die mensen hun benen gebroken werden, dan duurde het in de regel niet zo lang meer. En dan was het afgelopen.

Maar er zit hier nog wat anders tussen, bij die huichelaars. Er ligt hier wat anders achter. De haat, de dodelijke haat tegen Christus, die is wel zo verschrikkelijk. Hiervan binnen ook, mensen. Hiervan binnen ook. Zo erg, dat ze Christus' lijden noch willen verzwaren, nóg pijn tot Zijn pijn toedoen en nóg smart tot Zijn smart toedoen, door Zijn benen te breken. Christus was gezeseld, zij hebben een doornenkroon op Zijn hoofd gezet, ze hebben Zijn handen en voeten doorgraven Wat een verschrikkelijke zaak! Maar nog is het niet genoeg. Nee, ze zijn van plan om nog Zijn benen te gaan breken. Dus om Zijn pijn en Zijn smart nog te vermeerderen.

Met andere woorden mensen, een mens krijgt er nooit genoeg van. Nooit. En dan zien we vanmiddag uit de waarheid wat een mens in zijn diepe val in Adam geworden is. Een gevleesde duivel. Dat een mens verschrikken moet van zichzelf. En als God hem niet bewaard, dan staat een mens nergens voor. Nergens, dan gaat een mens met alles door. Totdat hij straks vallen zal in de handen van de levendige God. En dat hij eeuwig onder Zijn toorn en onder Zijn gramschap zal liggen.

Geen wonder, als God een mens komt te bekeren, als God Zijn genade gaat verheerlijken, dat hij schrikt van zichzelf. En dat hij beeft van zijn eigen. En dat de gedachte menigmaal in zijn hart opkomt: *was ik maar nooit geboren en had ik maar nooit het daglicht aanschouwd.* Dan kunnen we tijden in ons leven hebben, mensen, als we een vogel zien vliegen door de lucht, of een paard in het land, of een koe, ja zelfs een hond en een kat, dat ze ertegen gaan praten. En dat ze zeggen: 'Beest, je bent in gelukkiger staat dan ik ben. En nu heeft God mij niet zo geschapen, nee God heeft me goed schapen, versierd met Zijn beeld, in kennis, gerechtigheid en heiligheid. Om God te dienen, om God te vrezen, om in Zijn wegen te wandelen, om God lief te hebben.' En wat is er nu na de val overgebleven? We hebben van deze plaats menigmaal gezegd, er is in de val van Adam niets anders overgebleven is als een hoopje ellende. Dat is alles wat ervan overgebleven is.

En nu heeft Christus alles ondergaan. *Als een Lam is Hij ter slachting geleid en als een schaap dat stemmeloos is voor dien, die het scheert, alzo deed Hij Zijn mond niet open.* En nu willen ze Christus, nadat Hij gestorven is, nu willen die vijanden nóg hun woede aan Hem wreken, om Zijn benen te breken. Je weet, ze zijn te laat gekomen, want Christus was gestorven. Ja. Die andere twee, hun benen zijn wel gebroken. En we weten die enen heeft zichzelf verhard aan het kruis. En de andere heeft God nog bekeerd ter elfder ure. Ja, daar heeft God nog een wonder aan gedaan. Maar zijn benen zijn ook gebroken. Weet je waarom zijn benen gebroken zijn? Er staat in Prediker 9, *dat enerlei wedervaart de rechtvaardige en de goddeloze. Dien die God dient, en dien die Hem niet dient.* Ook een kind van God gaat met gebroken benen naar de hemel toe. Ja, met gebroken benen.

Het was voord die soldaten een teleurstelling toen ze bij Christus kwamen en zagen dat Hij al gestorven was. Vanzelf, die mensen, - en dat is zo met elk natuurlijke mens - die wisten nergens vanaf. Een mens beseft dat ook niet, dat Christus gezegd heeft in Johannes 10 vers 18: *Ik leg Mijn leven af en Ik neem het wederom aan. Dit gebod heb Ik van Mijn Vader ontvangen.* Daar hebben die mensen de minste kennis niet aan gehad, dat het sterven van Christus, geliefden, een geheel enig sterven was. Er is nooit op de wereld een mens gestorven zoals de Heere Jezus. Als je nu vanmiddag vraagt, waarom?

Dan is het antwoord: Christus sterven was een daad. Ons sterven is een lot. Wij moeten sterven, wij zijn aan de dood onderworpen. De bezoldiging van de zonde is de dood. Maar Christus sterft vrijwillig. En Hij sterft wanneer Hij volbracht had, het grote werk der verlossing waartoe de Vader Hem geroepen en gezonden had. Christus is gestorven toen Hij wist dat Hij alles volbracht had; dat al de profetieën van het oude Verbond, die van Hem gesproken hadden, vervuld waren. Dat heeft Hij geweten. Daarom, *het hoofd buigende*, staat er, *gaf Hij de geest.*

Maar zoals we zeiden, die mensen hebben daar geheel geen besef van gehad. Het minste niet. Die hebben dat gewoon verklaard als een natuurlijk verschijnsel. Want er zijn mensen geweest die gekruisigd werden bij de Romeinen, die kort na hun kruisiging overleden. Veel van die mensen werden krankzinnig, omdat ze hun verstand verloren, door het verschrikkelijk bloedverlies, en dat ze dan stierven. Er waren ook mensen die dagen aan een kruis hingen. Bij de Romeinen werden die lijken niet begraven, die bleven aan het kruis hangen. En dan waren ze een prooi voor de wilde dieren.

Maar die soldaten, willen Zijn lichaam wegnemen. Ze zagen dat Hij gestorven was. Zij braken zijn benen niet. Maar nu heeft een van die krijgsknechten, ook vol van vijandschap en haat, *zijn speer genomen en heeft in Christus' zijde gestoken.* Hij was reeds gestorven, dat wisten ze. Maar toch nog met een speer in het lichaam steken, om zijn haat nog te openbaren tegen die Jezus van Nazareth.

Het is bekend uit de kerkgeschiedenis, toen Johannes Hus verbrand werd rond 1400, dat ze de as van die man genomen hebben en ze zijn met een boot de rivier opgegaan en die as hebben ze op de rivier gestrooid. Opdat er van die man nooit en nooit iets over zou blijven. En dan zie je geliefden, wat een verschrikkelijke vijand dat een mens van nature geworden is door de zonde.

Zijn zijde werd nog doorstoken. En dan staat er: *En terstond vloeiده er bloed en water uit.* Terstond. Wanneer een mens sterft dan komt er dadelijk een stilstand in zijn bloed. Dan komt er dadelijk een scheiding tussen het water en het bloed en dat het bloed stolt; het bloed wordt zo koud als ijs. Denk maar, wanneer je zo'n lijk aanraakt,

hoe koud dat het lijkt is. En dat het almaar kouder wordt. Er is geen stroom meer in het bloed.

Maar hier is het anders. We hebben alle grond vanmiddag, om te zeggen hier is het buitengewoon. Hier is iets bijzonders. *Want terstond vloei­de er bloed en water uit. Terstond.* Dat herinnert ons aan Zacharia 13. In dat kapittel staat er geschreven: *dat er te dien dage een fontein geopend zal zijn voor den huize Davids en de inwoners van Jeruzalem, tegen de zonde en tegen de onreinheid.* Die Fontein is al geopend toen Christus acht dagen op de wereld was. Want toen werd Hij besneden. Toen heeft Hij die smartelijke besnijdenis ondergaan, als een teken van Abrahams zaad. Toen zijn er ook al druppels bloed gevloeid. En na die tijd is het voor de vijfde maal dat Zijn bloed voortkomt uit het lichaam van de Heere Jezus. Het was in de hof van Gethsémané, het was bij Zijn geseling, het was toen ze die doornenkroon op Zijn aangezicht gezet hebben en het is ook geweest toen Zijn handen en Zijn voeten doorgraven werden. En nu voor de vijfde maal toen Hij gestorven is. *Terstond vloei­de daar bloed en water uit.*

Maar er is nog veel meer. *Die zijde van Christus is geopend.* Dat betekent geliefden, dat Zijn hart open gelegd werd. Want door de opening van die zijde is het hart van de Heere Jezus bloot gekomen, opdat nu Gods volk en Gods kinderen in dat hart zullen blikken. En dat het volk gewaar zal worden, door het geloof, dat kun je niet met een natuurlijk ook zien, maar dat gaat door het zien door het geloof, dat Zijn ingewanden rommelen van barmhartigheid. *En dat het hart van die Christus, zowel als het hart van de Vader, nooit voor dat volk meer gesloten wordt.* Wat een rijk Evangelie, mensen! Ja, een rijk Evangelie voor een schuldig, voor een verdoemelijk en voor een helwaardig schepsel.

Uit kracht van onze val in Adam, mensen, zijn we waardig om tot in aller eeuwen eeuwigheid onder de toorn van God te verzinken. Want als je vanmiddag zou vragen, wat is eigenlijk de hel?

Dat is de scheiding van Gods gunst. Het is, dat een mens eeuwig onder de toorn van God zal liggen. Maar de hel is nog meer. De hel betekent ook, een eeuwig wegzinken onder Gods toorn en onder Gods gramschap. Vanzelf, wij met ons kleine verstandje en met ons weinigje kennis, kunnen dat niet bevatten. Nee, alleen door wederbarende genade. Wat gebeurt er dan?

Dan wordt het voor een mens eeuwigheid. En mensen, het begint niet in ons leven met geloven. Nee, het begint in ons leven met onszelf te verdoemen. Daar begint het mee. En daar mogen we wel eens over denken. Het begint ermee, dat we onszelf gaan veroordelen. Die moordenaar aan het kruis heeft die andere man aangesproken, die bleef vloeken. Hij had ook gevloekt, maar hij was een bidder geworden. Ja, een bidder. En dan zegt hij: "Vreest gij ook God niet, daar gij in hetzelfde oordeel zijt? Wij toch rechtvaardig, wij ontvangen strafwaardig, hetgeen dat wij gedaan hebben." Wij hebben de hel verdiend. Wij hebben de hel verdiend. Er komt een tijd in het leven van Gods volk dat ze ook niet anders kunnen bekijken, dat ze naar de hel moeten. En gelukzalig in hun leven, als er een dag mag aanbreken dat ze naar de hel kunnen. Dat ze naar de hel kunnen: *ik ben Uw toorn en Uw gramschap dubbel waardig.* Dat het dagen en nachten en ogenblikken zijn, dat ze zo verwonderd zijn dat ze nog niet in de hel liggen, dat ze het daglicht nog mogen aanschouwen. Er zijn ogen blikken als ze de zon zien opkomen 's ochtends, dat de tranen in hun ogen komen. En dat ze zeggen: 'Heere, mag ik nog leven, mag ik nog leven, Heere? Hebt U mij nog niet weggestoten? Ben ik er nog?' En wat vloeit er bij dat volk uit voort? *Zou ik nog bekeerd kunnen worden?*

Dat is het begin mensen, dat is het begin. Laat je eigen maar niks wijsmaken. En laat je eigen maar niet bedriegen voor de eeuwigheid, zoals onze dagen vol daarvan zijn. Want het is allemaal: *onze Heere Jezus*; en allemaal: *onze God en Vader*; maar ze weten net zomin van het een noch van het ander. Arme stakkers, arme mensen, en dan zo naar de eeuwigheid reizen. Een mens wordt er koud van. Er zal vandaag ook wel heel wat klaargemaakt worden, overal. Dat kun je wel begrijpen, mensen. En het is over het algemeen niet anders dan de algemene verzoening: Christus is voor alle mensen gestorven. Maar het is niet zo, nee.

Er zal wat gekend moeten worden, er zal wat geleerd moeten worden, mensen. "*Gij hebt mijn ziel in het dodelijk tijdsgewricht gered; mijn tranen willen drogen.*" Te leren dat die Christus, Die hangt aan het kruis, de hel voor Zijn kerk gesloten heeft. En dat Hij de hemel voor Zijn volk komt te openen. Ja, de hemel voor Zijn volk komt te openen. Dat is voor al dat volk een wonder, een eeuwig wonder. Want als je aan al dat volk vraagt, dan zeggen ze de meeste tijd in hun leven: naar de hel, dat is waar ik naartoe moet. Ja, wat ik mezelf heb waardig gemaakt. Van de ene dag in de ander. En wat een eeuwig wonder zal het wezen als straks de dood komt en als dat volk dan zal mogen horen: *Komt binnen gij gezegende Mijns Vaders; beërft het koninkrijk wat voor u bereid is van voor de grondlegging der wereld.*

Wij hebben in ons leven eens aan een sterfbed gestaan van een man die God vreesde. Die getuigenis had bij zovelen van Gods volk, dat God Zijn genade eraan verheerlijkt had. Maar het werd in het einde van zijn leven nog donker. Nóg donker! Toen zijn kinderen aan hem vroegen hoe het was, zei hij: 'Kinderen ik vrees, dat ik nog buiten zal moeten blijven.' Dat ik buiten zou moeten blijven. Ze zeiden: 'Buiten blijven, vader? Wij hebben zoveel van je gehoord. Je hebt ons zoveel verteld en dan nog buiten blijven?' En die mensen gingen schreeuwend naar een andere kamer. Ze zeiden wat is dat toch erg, dat vader buiten zou moeten blijven. Maar een kwartier later riepen ze hen terug. Hij zei: ik mag toch nog binnenkomen. Hij zei: *God heeft de deur geopend.* We hebben die man nog begraven met veel blijdschap. Ja, met veel blijdschap. 'Want indien de rechtvaardige nauwelijks zalig wordt' Ja, aan hun kant, maar van Gods kant worden ze zeker zalig. Maar aan onze kant, indien de rechtvaardige nauwelijks zalig wordt, waar zal de goddeloze en waar zal de zondaar verschijnen? Hé?

En nu die Christus, zij hebben in Zijn zijde gestoken, *opdat in die wonden van Christus*, zoals onze vaders zeggen in de Geloofsbelijdenis, artikel 21, *allerlei vertroosting*en zijn. En dan voegen ze eraan toe: *vertroosting*en voor gewonde zielen. In de wedergeboorte krijgen ze een wond en die kan door niets en door niemand genezen worden dan alleen door de Heere Jezus en alleen door dat gezegende bloed des Verbonds. En als je nu denkt gemeente, de liefde des Vaders in het geven van Zijn Zoon, de liefde des Zoons, die Zichzelf gegeven heeft tot zulk een smaad en tot zulk een diepe vernedering, dat is met geen woorden te beschrijven. Weet je waarom, mensen?

Nu hebben wij door onze zonden niet anders in ons leven dan God doorstoken. Ja, doorstoken. Daarom staat er in het kapittel wat we u voorgelezen hebben: "Ze zullen zien in Welken zij gestoken hebben. En ze zullen over Hem rouw bedrijven als over een enigen zoon." Daarom, het is zo nodig mensen, om de bitterheid van de zonde te leren kennen en de smart van de zonde in onze ziel om te dragen. En dan, voor zo een krijgt dat water en bloed zulk een grote betekenis. We zingen er nu nog van uit Psalm 51 het 4^e vers.

*Ontzondig mij met hysop en mijn ziel
Nu gans melaats, zal rein zijn en genezen. Enz.*

Toepassing

En nu geliefden: wat daar geschied is, nadat Christus gestorven was, dat was de vervulling van wat geprofeteerd was onder de oude dag. We lezen bij de instelling van het Pascha, in Exodus 12: *dat er geen been aan dat lam gebroken mocht worden*. En dat is ook herhaald in Numeri 9. En in Psalm 34, *dat er geen been aan Hem gebroken zal worden*. En dat wijst ons weer naar Hooglied 5. In Hooglied 5 staat van Christus, *dat Zijn schenkelen zijn als marmeren pilaren, gegrond op voeten van het dichtste goud*. En in Hebreëen 1 staat, *dat Christus alles draagt door het Woord Zijner kracht*. Wij zijn in het Paradijs door onze benen gezakt, mensen. We zijn door onze benen gezakt in het Paradijs. Maar Christus is er nooit doorgezakt. En Christus Zijn benen zijn niet gebroken. Hij draagt die kerk van eeuwigheid en Hij draagt die kerk tot in eeuwigheid. En ze zijn in beide Zijn handpalmen gegraveerd. En al hun muren zijn steeds voor Hem. En voor een kind van God in dit leven, je komt het niet veel meer tegen, maar er is niet veel nodig of leggen zo tegen de grond. Josafat zei: *in ons is geen kracht tegen die grote menigte*. En we worden in ons leven gewaar, *zonder Mij kunt gij niets doen*, zegt Christus. We zijn tot hinken en tot zinken ieder ogenblik gereed.

Maar dat is niet zo met Christus, gemeente. Die stond in de Raad des vredes voor Zijn Vader. Die stond in de volheid des tijds voor Kájafas en voor Pilatus. En wij lezen van Christus in Handelingen zeven, toen de Stefanus gestenigd werd: *dat hij Hem zag staan aan de rechterhand des Vaders*. Hij gaf die man sterkte en kracht.

En tenslotte, we lezen in Openbaring 14: *Het Lam, stond op de berg Sion en met Hem, 144.000 verzegelden, met de Naam van Zijn Vader op hun voorhoofd*. Daar staat Hij voor eeuwig als Borg en Middelaar. O, wat een grote troost voor Gods kerk, voor het arme volk, dat op benen niet staan kan. En dat elke keer weer tegen de grond moet, elke keer. Zo krachteloos en zo machteloos. Maar Christus Zijn benen zijn niet gebroken. En Die zal zorg voor Zijn kerk dragen. En de poorten der hel zullen Zijn gemeente niet overweldigen. Nee, dat zal nooit plaats hebben.

Maar nu is er nog wat anders. Er staat in Gods getuigenis: *en terstond vloeide er bloed en water uit*. Ja, dat bloed ziet op verzoening en dat water ziet op reiniging. Dat bloed wijst op de rechtvaardigmaking en het water wijst op de heiligmaking. En wanneer wij dat nu willen verklaren op grond van de waarheid, dan moeten we terug naar het Paradijs. Daar brengt God Zijn volk terug. Ze zeggen nu: nu Golgotha, Golgotha; en misschien zullen er vanmiddag wel van die mensen zijn om de woorden van Christus te verklaren, maar die de val in het Paradijs in het geheel niet noemen. Want, er schreef een dominee daarover een tijdje geleden. Hij schreef: 'Als we daarover gaan spreken, over het Paradijs, dat maakt de mensen alleen maar moedeloos. Daar hebben we het niet meer over.'

Maar God brengt Zijn volk in het Paradijs terug. En dan gaan ze zien door de ontdekkende genade, ten eerste de schuld die ze gemaakt hebben en in de tweede plaats het verderf waar ze zichzelf onderworpen hebben.

En als God nu een mens bekeerd geliefden, dan komt er een beginsel in zijn hart, om heilig voor God te leven. Dan zijn er ogenblikken dan zou hij alle zonden met wortel en tak uit zijn hart willen uitbannen, dat het er nooit meer in terug zou komen. Nooit. Maar met dat volk gaat het precies als met de koningen van Scheba. Ze komt weer in haar eigen land terug. Ze komen in zichzelf terug. En wat is dan het uitvloeisel, wat is

de uitkomst? Dat ze elke dag de schuld nog meerder maken. En Lodensteyn zong in zijn gedichten: 'Schoon ik dieper poogde te delven, dat ik meer verderf ontmoet. Ach, ik wanhoop aan mijzelfen; de zonde is de ergste slavernij.' En als je het aan Job gaat vragen, die man die al zijn kinders verloor, al zijn bezittingen verloor, zelf aangetast werd met een ongeneeslijke ziekte, die voor zijn eigen bewustzijn alles tegen had, niet alleen zijn vrouw en zijn kinderen en zijn vrienden en zijn familie en bekenden, en de duivel, - maar die man heeft ook gedacht dat hij God tegen had. Die man heeft gedacht dat hij God tegen zich had. En die man heeft, ... ja hier zouden ze zeggen, hij was zo down als je maar kan bedenken. Zo diep in de put, zo moe, zo moedeloos, dat hij op het laatste zegt, dat hij hoopte dat hij 's nachts in zijn slaap verlichting zou krijgen. Maar dan zegt die arme man, *dat hij 's nachts met dromen en verschrikkingen bezet werd*. Want och mensen, als God het toeliet dan zou de duivel je dood pesten. Ja, hij zou je dood pesten, als God het toeliet.

En die lieve apostel Paulus, zegt in Romeinen 7: *Ik weet, dat in mij, dat is in mijn vlees geen goed woont*. Het zou niet betamelijk zijn mensen, als we op die muren gingen schrijven wat er van binnen allemaal omgaat en afspeelt. En als we het tegen elkander moesten vertellen, dan zouden we elkaar in ons leven nooit meer aankijken. Nooit. Het is vanzelf wel taal, o ja, die het oppervlakkig christendom niet begrijpt. Ze begrijpen er niks van. Want ze hebben geen banden tot hun dood toe; hun kracht blijft fris; ze zijn niet in moeite zoals andere mensen; ze worden met andere mensen niet geplaagd, ze kunnen hun weg wel recht houden; ze hebben niets te klagen. Nee, roemen, dat doen ze. Gods volk is een klagen volk. Dat volk is een zuchtend volk. Dat volk moet zo vaak in hun leven met Asaf zuchten: "Geef aan het wild gedierte, dat niets in het woeden ontziet, de zielen van Uw tortelduif niet over."

Terstond vloeide er bloed en water uit. En mensen, ik ga dit eerst vertellen, het is een weldaad in ons leven, als een mens in zijn leven nog eens in waarheid schuld voor God mag bekennen. Dat is een zegen. Dat is een waarheid: *ik verborg geen kwaad wat in mij werd gevonden*, zegt David. Het is een voorrecht als een mens nog tranen in zijn ogen mag krijgen, omdat hij tegen God gezondigd heeft. Want er zijn zoveel tijden dat zijn ogen droog zijn. Soms zeggen ze: ik zou wel duizenden dollars willen geven, bij wijze van spreken als ik nog eens hartelijk schreeuwen en nog eens hartelijk wenen kon. Niet om de hemel te verdienen, nee, mensen, maar omdat God het waardig is. Hij is het waard. Maar, al zou je nu zijn leven lang op zijn knieën liggen en je leven lang schreien over de zonden, kan God dan nog met je te doen hebben? Nee mensen, dan blijft God een verterend Vuur en een eeuwige Gloed. Dat bloed moet er aan te pas komen. Dat bloed en dat water.

Ik zal u eens wat voorlezen uit Gods getuigenis uit Hebreeën 9 vers 19. Daar staat geschreven in dat kapittel: "Want als al de geboden naar de wet van Mozes tot al het volk uitgesproken waren, nam hij het bloed der kalveren en bokken met water en met purperen wol en hysop, besprengende beide het boek zelf en al het volk." Daar heb je het in het Oude Testament: *bloed en water*. En Christus is door bloed en water op de wereld gekomen maar Hij gaat ook met bloed en water eruit. *Want terstond vloeide er bloed en water uit*. En nu dat bloed mensen, dat is het Borgbloed van de Heere Jezus, dat is het zoete bloed, dat is het dierbaar bloed, dat is het Goddelijke bloed, dat is het bloed, wat God aanschouwt. In Exodus 12 vers 13 staat: *En wanneer Ik het bloed zie, dan zal Ik u voorbijgaan*.

Ja, en dat is nu nergens te koop, je kunt het zelf niet verdienen, dat moet uit genade je geschonken worden. Uit genade. En nu dat bloed is er, maar dat bloed moet nu voor ons waarde krijgen. Dat bloed moet een glans voor ons krijgen. Dat bloed moet in ons

leven noodzakelijk worden. *Geef mij Jezus of ik sterf, want buiten Jezus is geen leven, maar een eeuwig zielsverderf.* En nu lezen wij in Psalm 85, de vrucht van dat bloed: "De schuld Uws volks hebt Ge uit Uw boek gedaan, ook ziet Gij geen van hunne zonden aan." En in Psalm 103,

*Zo ver het west verwijderd is van het oosten,
Zover heeft Hij, om onze ziel te troosten,
Van ons de schuld en zonde weg gedaan.*

En terstond vloeiende er water en bloed uit. Bloed en water. En nu moeten we door dat bloed verzoend worden met De Drie-enig God. Maar ook met het water van Zijn Goddelijke genade, gereinigd en geheiligd worden. Want we zijn zo vuil, we zijn zo bezoedeld, we zijn zo onrein, dat we geen ogenblik en geen minuutje in ons leven voor God kunnen bestaan, mensen. We moeten met David zeggen: "Treed niet in het gericht, want niemand die leeft, zal voor Uw aangezicht rechtvaardig zijn."

En nu loopt Gods volk met alles vast van binnen. En dan zeggen ze: 'Heere, nu zucht ik zo vaak om dat bloed, en ik schreeuw zo vaak om dat water, en het blijft maar verre weg. En het is of het almaar verder van me vandaan gaat. Of het steeds verder vandaan gaat. Het schijnt of ik almaar harder wordt en almaar onbekeerder en almaar ellendiger. En ja, ik zal er nog eens iets bij zeggen: almaar schuldiger, almaar onreiner en almaar onheiliger. Dat er geen woorden zijn om het uit te drukken. Dat ze zeggen: Heere, wat zal het einde toch wezen? Straks nog als een verworpen zilver weggeworpen worden?'

Waarom zou God dat volk hun zin niet geven? Hè? Och, ten eerste wat hun staat betreft, omdat ze nog teveel grond in zichzelf hebben. En ze moeten alle grond verliezen. Ze moeten alle grond verliezen; en wat hun staat betreft mensen, och als de Heere nog eens gaf waar dat volk om bidt, ze zouden zo de hoogten ingaan. Ze zouden zo voldaan worden, ze zouden nooit meer op hun knieën komen. En Christus zou geen betekenis voor die mensen meer hebben. En ze zouden er ook niet meer over praktiseren om nog eens verlost te worden uit een lichaam der zonde en des doods. Ze zouden hier best kunnen blijven leven, hoor.

Maar de Heere zorgt ervoor dat je het zat wordt hier. En dat je het almaar meer zat wordt. David zegt: "Ik ben een vreemdeling hier beneden, laat Uw geboden op reis mij niet ontbreken."

Terstond vloeiende er bloed en water uit. Wat een weldaad mensen, dat het bloed en water nooit tot stilstand komt maar dat het door blijft vloeien. En de laatste van Gods uitverkorenen die toegebracht zal worden, die zal kennis aan dat bloed krijgen. En hij zal kennis aan dat water krijgen. En dat zal nodig blijven zolang ze hier op de wereld zijn. Als ze straks verlost worden, dan komen ze in een land waar geen zonden meer gedaan worden en waar ze ook nooit meer moeten zondigen. *Maar waar God zal zijn alles en in allen.*

En nu is het maar de vraag, want we gaan eindigen vanmiddag, nu is het maar de vraag gemeente, of we al die weken dat we het lijden van Christus hebben overdacht, er nog een kruimeltje van in ons leven is geschonken?

Al zou het maar een kruimeltje wezen. Het minste mensen, dat is al eeuwig groot. En als we nu zo zullen moeten gaan sterven, buiten Christus en buiten het bloed en zonder het water, dan zal dat bloed en dat water eeuwig tegen die persoon getuigen. En wat zal dat verschrikkelijk wezen, om het bloed des Testaments onrein te achten. Misschien zegt er een tegen mij: ja man, maar kan ik dat dan zelf grijpen?

Nee, nee, dat is onmogelijk. Want dat hebben we in het Paradijs verzondigd. Dat moet je inleven, dat we het in het Paradijs verzondigd hebben. Maar wat wij in het Paradijs kwijt geraakt zijn, dat heeft die Tweede Adam verdiend. En nu is er in die Christus een volheid voor een mens, die door de bediening van Gods geest ontledigd wordt van zichzelf. En die niet anders overhoudt dan: *o God, wees mij zondaar genadig.*

De Heere mocht Zijn woord nog zegenen en Zijn bediening nog bekrachtigen, voor jong en oud, klein en groot. En dat Zijn arme volk erdoor verlevendigd mocht worden, door de dadelijke toepassing van dat bloed en van dat water, opdat ze door genade verwaardigd mogen worden, om in Hem en alleen in Hem rust voor ons hart en blijdschap voor onze ziel mogen vinden. Amen.

Dankgebed.

Heere, Gij mocht Uw woord nog willen bekrachtigen en Uw getuigenis nog zegenen. Dat het nog tot een eeuwige winst van jong en oud, klein en groot mocht wezen.

Gedenk ook aan die zuster hier, die haar broer in de dag van morgen zal moeten begraven. En ook aan die kinderen, en die moeder die haar man verloren heeft in het oude vaderland. We bevelen hen in al hun omstandigheden aan Uw troon.

Wil al de gehoorde woorden nog heiligen en zegenen en nog toepassen. En dat gevelen nog mocht bereiken en kon het zijn, geef nog lust en liefde onder het jongere geslacht om op te komen onder Uw woord. En dat we nog een zegen van U mochten ontvangen, om het bloed des verbonds, om Jezus' wil. Amen.

Zingen het 9^e of laatste vers uit Psalm 115.

Ontvang de zegen des Heeren.

De Heere zegene u en Hij behoedde u.

De Heere doe Zijn aangezicht over u lichten en zij u genadig.

De Heere verheffe Zijn aangezicht over u en geve u vrede. Amen.